

Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce

ANALIZA DYSKURSU

R·A·P·O·R·T·2

RAPORT 2

Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce

Analiza dyskursu

Praca zbiorowa

Redaktor: Piotr Tyma

Opracowanie graficzne i okładka: Teresa Oleszczuk

Wykorzystano zdjęcia z archiwum ZUwP, Igora Horkiwa, Piotra Skrzypczaka, Alicji Wirwickiej, mediów społecznościowych

© Związek Ukraińców w Polsce, 2019

Związek Ukraińców w Polsce

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce

ul. Kościeliska 7

03-614 Warszawa

tel. +48 22 679 96 77, +48 22 677 88 06

fax +48 22 679 96 95

e-mail: sekretariat@ukraina.com.pl

ISBN 978-83-942733-8-5

Zrealizowano dzięki grantowi Fundacji im. Stefana Batorego

Podczas prac nad Raportem korzystano z narzędzi firmy SentiOne

Skład i łamanie: „TYRSA” Sp. z o.o.

ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

tel. +48 |22| 679 95 47

e-mail: tyrsa@hot.pl

www.tyrsa.pl

Spis treści

PIOTR TYMA, Wprowadzenie	5
Główne założenia Raportu 2018/2019. Tendencje	7
Praktyki dyskryminacyjne wobec obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej	10
Negatywna kampania wobec migrantów. Ataki, pobicia	27
Wnioski końcowe	33
PIOTR FEDUSIO, Działania prawne	37
Przestępstwa z nienawiści	37
Niszczenie i znieważanie pomników upamiętniających osoby narodowości ukraińskiej. Znieważanie miejsc pochówku	42
Zniesławienie	43
Sprawa oskarżenia członka społeczności ukraińskiej o „znieważanie narodu polskiego” oraz „zaprzeczenia zbrodniom”	43
Wnioski	44
Kwestia wykrywalności sprawców przestępstw	45
Znamiona czynu zabronionego	46
„banderowiec”	46
„won bandyto z Ukrainy”	47
„ukraińce to dziady i gnoje”	47

MAREK TROSYŃSKI, Ukraina i Ukraińcy w polskich mediach społecznościowych _____	49
1. Wprowadzenie. Stosunek Polaków do Ukraińców _____	49
2. Skrócone wyniki badania _____	51
Wnioski — podsumowanie ilościowe zebranych postów _____	51
Wnioski — podsumowanie tematów wypowiedzi _____	51
3. Metodologia badania _____	53
4. Analiza treści _____	55
4.1. Ilościowe zestawienie tematów wypowiedzi _____	55
4.2. Obszar „społeczeństwo” _____	58
4.3. Obszar „polityka” _____	61
4.4. Obszar „ekonomia” _____	65
4.5. Obszar „historia” _____	68
4.6. Najpopularniejsze tematy _____	70
Zestawienie danych ilościowych z pierwszej i drugiej fali badania _____	74
Bibliografia _____	76

PIOTR TYMA

Wprowadzenie

Prezes Związku Ukraińców w Polsce od 2006;
członek Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości
Narodowych i Etnicznych

Przekazujemy w Państwa ręce drugi Raport *Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu*. Pierwszy ukazał się w styczniu 2018 r. i był następstwem realizacji przez Związek Ukraińców w Polsce projektu z grantu przyznanego przez Fundację im. Stefana Batorego na prowadzenie działalności statutowej przedstawionej we wniosku — przeciwdziałanie dyskryminacji. Celem publikacji było m.in. udokumentowanie i opisanie zjawisk odnoszących się do postrzegania mniejszości ukraińskiej oraz migrantów z Ukrainy. Chodziło o ukazanie stosunku do mniejszości i migrantów różnych grup społeczeństwa polskiego, aktywnych w przestrzeni publicznej, polityce oraz mediach. Akcent w monitoringu został postawiony na negatywne zjawiska zagrażające mniejszości ukraińskiej (obywatelom RP) oraz migrantom z Ukrainy. Drugim celem było przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji o podłożu narodowościowym wobec tych dwóch grup.

Drugi Raport został zrealizowany w ramach projektu *Monitorowanie i dokumentowanie przejawów dyskryminacji oraz mowy nienawiści wobec mniejszości ukraińskiej i migrantów z Ukrainy, interwencje prawne*, również wspartego finansowo przez Fundację im. Stefana

Batorego. Raport ten obejmuje okres od stycznia 2018 do maja 2019 r. Przygotowano go według podobnego schematu, jaki zastosowano przy pierwszym.

Raport składa się z części przygotowanych przez tych samych autorów, co w przypadku pierwszego opracowania, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych segmentów projektu, a w szczególności:

☞ opisu dyskursu obecnego w prasie codziennej i tygodnikach, mediach społecznościowych (głównie Facebook, jako najbardziej powszechnego medium, częściowo w mediach elektronicznych), a odnoszącego się do obywateli RP narodowości ukraińskiej (mniejszości narodowej, której prawa i obowiązki definiuje m.in. Konstytucja RP oraz Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych i języku regionalnym) oraz migrantów przybywających do Polski w celach zarobkowych lub ze względu na podjęcie nauki w szkołach wyższych, średnich, bądź w celu odbycia stażu itp. (ich pobyt w Polsce reguluje m.in. Ustawa o cudzoziemcach);

☞ analizy udokumentowanych i zgłaszanych organom ścigania tzw.

przestępstw z nienawiści (przestępstw skierowanych na szkodę mniejszości ukraińskiej oraz obywateli Ukrainy przebywających w Polsce) oraz monitoringu stanu śledztw odnoszących się do ww. przestępstw, a także mowy nienawiści. W ramach tej części realizowanego projektu podejmowane były działania monitorujące i sprawdzające, budowanie sieci wolontariuszy oraz dokumentowanie i zgłaszanie przestępstw policji, prokuraturze, udział w czynnościach oraz rozprawach sądowych. Za tę część projektu odpowiadał mecenas Piotr Fedusio. Segment obejmował monitoring, analizę i zgłaszanie zjawisk nienawiści o podłożu narodowościowym i dyskryminacji oraz informowanie o nich w pierwszym rzędzie organów ścigania;

☞ systemowego monitoringu treści internetowych pod kątem postrzegania Ukraińców jako grupy narodowej. Tę część projektu realizował i opisał dr Marek Troszyński, badacz Internetu, prezes Fundacji Wiedza Lokalna.

Szczególną uwagę w ramach projektu znalazło odzwierciedlenie w Raporcie zjawiska narastającego zwłaszcza w mediach społecznościowych oraz obecnego w polskiej przestrzeni publicznej, budowania atmosfery zagrożenia ze strony Ukrainy oraz ze strony migrantów/pracowników z tego kraju nadal masowo przybywających do Polski.

W Raporcie ukazujemy negatywne zjawiska, których skutki mogą być ograniczone tylko w wyniku kompleksowej polityki instytucji państwa — prokuratury, policji, sądów oraz ich otwartości i współpracy z organizacjami pozarządowymi, mediami. Po opublikowaniu pierwszego Raportu *Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza*

dyskursu mamy jednostkowe pozytywne przykłady współpracy, m.in. dobrą współpracę z Prokuraturą Rejonową Warszawa Praga-Północ, niektórymi jednostkami policji, sądami. Niestety gorzej wygląda współpraca z administracją rządową zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Nadal różny jest również stosunek jednostek samorządu terytorialnego, głównie na terenie województw lubelskiego i podkarpackiego, do mniejszości ukraińskiej i migrantów. A że jest to niezbędne, by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, świadczy m.in. fakt, iż wśród ujawnianych przez prokuraturę, skazanych przez sąd głosicielei mowy nienawiści znalazły się takie osoby, których zawód wiąże się z zaufaniem społecznym i prestiżem — wojskowy służby czynnej, asystent posła na Sejm RP, urzędnik państwowy¹.

Ze względu na ogromny potencjał zagrożeń, które mogą wynikać z masowego rozprzestrzeniania się języka nienawiści, uprzedzeń na tle różnic narodowościowych, wrogości do migrantów, wskazujemy zarówno na obecność tego typu zjawisk w Internecie, jak i przypadki ataków fizycznych. Trudno określić, na ile emocje, których formą są np. nienawistne wpisy w Internecie czy napisy na murach polskich miast, odzwierciedlają realne problemy (dziedzictwo konfliktów z przeszłości, różnice społeczne, status i skutek nieporozumień wynikających niekiedy z wcześniejszego kontaktu), na ile zaś są one podsycane przez trolli na usługach krajowych czy zagranicznych instytucji politycznych. Jedno jest pewne — w konfliktach — podsycanie atmosfery wrogości i działań wymierzonych

¹ Zob.: sprawa urzędnika Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego; <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,24140435,ksenofob-u-wojewody.html>.

w obywateli RP narodowości ukraińskiej, w ocenie autorów Raportu stało się ważnym elementem debaty polsko-ukraińskiej, niejednokrotnie negatywnie wpływając na całokształt relacji polsko-ukraińskich (w tym relacji międzypaństwowych). Chodzi zwłaszcza o świadome rozpowszechnianie negatywnych treści wpływających na postrzeganie Ukraińców. Tego typu praktyki doprowadziły do ukształtowania się nowego nurtu w debacie publicznej wobec Ukrainy, mniejszości ukraińskiej oraz obywateli Ukrainy pracujących w Polsce. W ocenie autorów Raportu brak jednoznacznego i zdecydowanego potępienia zwłaszcza przejawów fizycznej i symbolicznej agresji wobec migrantów oraz mniejszości ukraińskiej ze strony przedstawicieli władz RP oraz lekceważenie ww. zjawisk przez środowiska opiniotwórcze (media, elity, ekspertów), może przyczynić się do narastania tendencji negatywnych oraz doprowadzić do nieprzewidywalnych skutków.

W praktycznych działaniach w ramach projektu starano się nie tylko monitorować ww. zjawiska, ale również przeciwdziałać przejawom dyskryminacji mniejszości ukraińskiej w Polsce, podejmować działania służące zabezpieczeniu praw obywatelskich (m.in. prawa do poczucia bezpieczeństwa, zachowania tożsamości kulturowej i narodowej, edukacji, poszanowania zabytków kultury materialnej, w tym grobów i pomników, równego traktowania przez władze różnych szczebli) oraz równego dostępu do środków publicznych. W ramach projektu przeciwdziałano również praktykom dyskryminacyjnym i wrogim działaniom przeciwko obywatelom Ukrainy. W tym celu podjęto ścisłą współpracę z organizacjami migrantów, ukraińskimi dziennikarzami pracującymi w Polsce,

studentami z Ukrainy oraz polskimi NGO zajmującymi się kwestiami migracji i ochrony praw człowieka.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA RAPORTU 2018/2019. TENDENCJE

Raport jest przede wszystkim próbą uchwycenia zjawisk związanych z szeroko rozumianym stosunkiem polskiego społeczeństwa do mniejszości ukraińskiej (obywateli RP), od wieków zamieszkującej tereny Rzeczypospolitej, w okresie PRL poddanej silnej presji asymilacyjnej, obecnie postrzeganej przez część społeczeństwa jako obcy, a nawet wrogi, nielojalny wobec państwa polskiego, element.

Projekt wsparty przez Fundację im. Stefana Batorego obejmował okres półtora roku, jednak, by uwidocznić narastanie pewnych zjawisk i procesów, o których będzie mowa w Raporcie, niejednokrotnie odnosić się będziemy do zdarzeń z lat poprzednich. W Raporcie zamierzamy ukazać zjawiska, które, w naszej ocenie, mają wpływ nie tylko na postrzeganie Ukraińców w Polsce, ale również powodują występowanie wśród migrantów/pracowników z Ukrainy oraz przedstawicieli mniejszości poczucia zagrożenia. W Raporcie będziemy starali się również wskazać na zjawiska i tendencje nieobecne w latach poprzednich, jak np. brak jednoznacznej reakcji ze strony organów państwa w sytuacji zaistnienia przejawów nienawiści o podłożu narodowościowym, częściowy brak realizacji przez Polskę zapisów Ustawy o mniejszościach narodowych i języku regionalnym z 2005 r. W naszej ocenie praktyka działania instytucji państwa w przypadku części wystąpień publicznych czy też aktów agresji stoi w sprzeczności z zobowiązaniami międzynarodowymi RP

w dziedzinie przeciwdziałania zjawiskom ksenofobii i nietolerancji oraz podmiotowego traktowania obywateli należących do mniejszości.

Ważną część Raportu stanowi analiza Internetu pod kątem prezentowanych treści odnoszących się do Ukrainy, migrantów i mniejszości. Jak wynika z badań, Internet staje się często jedynym źródłem informacji o świecie (zwłaszcza dla młodzieży)². Jednocześnie wzrasta liczba stron, publikacji, filmów wideo, animacji (memów), klipów muzycznych nacechowanych wrogością do „innych”. Niemala część języka nienawiści jest skierowana przeciwko Ukraińcom i Ukrainie jako państwu. Są to zarówno spontaniczne głosy (komentarze, artykuły), jak i precyzyjnie przygotowane akcje dezinformacyjne realizowane w Internecie w ramach wykorzystywania tego medium w wojnie hybrydowej Rosji przeciwko Ukrainie, Polsce i UE³.

W drugim Raporcie staramy się ukazać dynamikę procesów w monitorowanym przez nas obszarze. Od stycznia 2018 r. miało miejsce kilka znaczących wydarzeń, które były następstwem działań wymierzonych w mniejszość ukraińską z lat poprzednich, opisywanych w pierwszym Raporcie. Chodzi m.in. o rozpoczęcie przed Sądem Rejonowym w Przemyślu procesu w sprawie napadu 26 czerwca 2016 r. na przemyską procesję religijną⁴. Proces rozpoczął się po tym,

jak oskarżeni odwołali się od decyzji Sądu Rejonowego w Przemyślu o wydaniu wyroku nakazowego⁵.

W styczniu miało też miejsce inne ważne wydarzenie związane z realiami przemyskimi zarówno z 2016, jak i 2018 r. Chodzi o wystąpienie w Sejmie RP podczas debaty parlamentarnej nad nowelizacją ustawy o IPN posła Tomasa Rzymkowskiego, wiceprzewodniczącego klubu parlamentarnego Kukiz'15. W trakcie ww. wystąpienia doszło do manipulacji faktami odnośnie ataku na procesję ukraińską w Przemyślu, głoszenia z trybuny sejmowej nieprawdy przez posła-sprawozdawcę oraz podawanie nieprawdziwych informacji dotyczących rozprawy sądowej toczącej się przed Sądem Rejonowym w Przemyślu. To zdarzenie odbiło się szerokim echem w środowisku mniejszości ukraińskiej, spotkało się również z reakcją organizacji pozarządowych, w tym Związku Ukraińców w Polsce⁶.

Za ważne wydarzenie rzutujące na postrzeganie Ukraińców, liczbę emocjonalnych wystąpień w mediach należy uznać debatowanie w Sejmie oraz omawianie w środkach masowego przekazu prac wokół nowelizacji ustawy o IPN. Zagrożenia, które niosły proponowane m.in. przez posłów i ekspertów zbliżonych do

2 Zob. więcej: <https://blogs.oii.ox.ac.uk/politicalbots/wp-content/uploads/sites/89/2017/06/Comprop-Poland.pdf>; file:///C:/Users/H/Downloads/eb88_media_en.pdf Eurobarometer 88 Media 2017; <https://oko.press/autor/anna-miezyńska/>.

3 Więcej o Internecie i mediach społecznościowych w części Raportu opracowanej przez dr. M. Troszyńskiego; zob. s. 49–76.

4 Proces rozpoczął się 22 stycznia 2018 r. Na ławie oskarżonych zasiadło dwudziestu młodych mężczyzn, kibiców jednej z drużyn przemyskich. Jako świadkowie zeznawali przedstawiciele społeczności ukraińskiej, w tym: ksiądz arcybiskup dr Eugeniusz Popowicz Metropolita Przemysko-Warszawski Cerkwi Greckokatolickiej, prezes Związku Ukraińców w Polsce

Piotr Tyma, członkini Zarządu Głównego Stefania Łajkosz, radca Ambasady Ukrainy w RP Mikołaj Jarmoluk, a także Polacy, uczestnicy procesji z 2016 r., świadkowie napadu, m.in.: Danuta Kuroń i Krzysztof Stanowski.

5 Zob.: <https://www.portalprzemyski.pl/wyrok-przeciwko-oskarzonym-zaklocajacym-w-2016-roku-ukrainska-procesje/>.

6 Przeciwko nowelizacji ustawy o IPN oraz manipulacjom posła T. Rzymkowskiego publicznie zaprotestowali ludzie kultury, naukowcy oraz działacze opozycji antykomunistycznej i publicyści, m.in.: K. Zachwatowicz-Wajda, A. Seweryn, M. Trzaska, W. Frasyniuk, A. Borowski, Z. Bujak, prof. A. Friszke, prof. A. Wolff-Pawęska. Więcej zob.: <http://wyborcza.pl/7,95891,22970880,protestujemy-przeciwko-przyjetej-przez-sejm-ustawie-o-ipn.html>. Szczegół o sprawie reakcji na kłamliwe wystąpienie posła T. Rzymkowskiego piszemy w rozdziale *Praktyki dyskryminacyjne wobec obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej* na s. 10–26.

tw. środowisk kresowych zapisy dla społeczności ukraińskiej, będziemy analizowali w dalszej części Raportu.

Kolejnym ważnym zagadnieniem niepokojącym społeczność ukraińską (oraz inne mniejszości narodowe) mającym miejsce w 2018 r. były działania i zalecenia Ministerstwa Obrony Narodowej odnośnie gromadzenia informacji na temat obywateli RP innych niż polska narodowości oraz o migrantach (obywatelach innego kraju pochodzenia). Tego typu zalecenia MON przekazało jednostkom samorządu terytorialnego⁷.

W 2018 r. nadal notowaliśmy obecność w przestrzeni publicznej oraz mediach wystąpień skierowanych przeciwko migrantom i uchodźcom politycznym, w szczególności migrantom (pracownikom) z Ukrainy. Oprócz wystąpień na forach internetowych spostrzegliśmy działania zorganizowanych struktur politycznych w postaci organizacji wieców, kolportażu ulotek, apeli, inicjatyw ustawodawczych. Negatywna kampania przeciwko migrantom z Ukrainy była dostrzegalna również w mediach. W części mediów, oprócz argumentów ekonomicznych, odwoływano się do teorii „spiskowych” z tym, że dawne spiski zamieniono „spiskiem ukraińskim”⁸. W części mediów odnotowano próby wykorzystywania negatywnych nastrojów wobec muzułmanów (wywołanych po raz pierwszy na masową skalę m.in. w trakcie kampanii wyborczej do Sejmu RP w 2015 r. oraz

np. w spocie wyborczym kandydata na prezydenta Warszawy Patryka Jakiego) i łączenie ich z zagrożeniem ze strony migrantów z Ukrainy⁹.

Nadal część mediów i analityków zwracały uwagę na stałą aktywność rosyjskich ośrodków dezinformacji pracujących na rzecz wzmocnienia negatywnego przekazu odnośnie Ukrainy i wpływania w tym względzie na nastroje społeczeństwa polskiego. Wiele uwagi tego typu dezinformacji poświęcił dr Garvan Walshe, szef Wydziału Analizy Wyborów w Londyńskim Instytucie Dialogu Strategicznego¹⁰.

O skutkach, jakie może wywołać manipulowanie informacjami, w których pojawiają się obywatele Ukrainy, może świadczyć przykład burzy medialnej w okresie letnich protestów opozycji w 2018 r. O prowokację w trakcie demonstracji w Warszawie został oskarżony student z Ukrainy. Nieprawdziwe oskarżenia wobec obywatela Ukrainy, często zawierające dane osobowe, powieliło wiele polskich mediów¹¹. Po informacjach w mediach zjawiała się duża liczba przykładów mowy nienawiści, której adresem był zarówno wskazywany z imienia i nazwiska student, jak i ogólnie obywatele Ukrainy przebywający w Polsce.

7 Chodzi o dokument rozesłany przez MON, ujawniony przez jedno z polskich mediów; <https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-news-rmf-fm-wojsko-zbiera-dane-o-obywatelach-polskich-obcego,nId,2590891>. Szerzej o sprawie i działaniach podejmowanych w tej kwestii przez Związek Ukraińców w Polsce oraz inne podmioty zob. także w rozdziale *Praktyki dyskryminacyjne wobec obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej*.

8 Za klasyczny przykład budowania obrazu „spisku ukraińskiego” i zagrożenia można uznać materiał emitowany w telewizji internetowej „Media Narodowe”; <https://www.youtube.com/watch?v=ezk5tCPo6Ko>.

9 Takiego zestawienia dopuścił się m.in. wykładowca Politechniki Koszalińskiej prof. Czesław Partacz; zob.: <https://wpolityce.pl/polityka/403227-nasz-wywiad-prof-partacz-o-ukrainie>. W akcji dyskredytacji migrantów podnoszony był również czynnik ekonomiczny; <https://www.pulshr.pl/wynagrodzenia/naplyw-ukraincow-moze-zahamowac-wzrost-plac-w-polsce,57391.html>. Więcej o tym zjawisku w rozdziale *Negatywna kampania wobec migrantów. Ataki, pobicia* na s. 26–32.

10 Zob.: <https://www.rp.pl/Rzecz-o-polityce/305079933-Dr-Garvan-Walshe-Boty-ingerowaly-w-strajk.html> oraz <https://wiadomosci.onet.pl/kraj/dr-garvan-walshe-polska-prawica-promuje-prorosyjskie-narracje/4l2fjky>.

11 Dokładnie tę sprawę opisała dziennikarka „Krytyki Politycznej”; zob.: <https://krytykapolityczna.pl/kraj/pomysl-zanim-poszerujesz/>.

W 2018 r. wzrosła liczba dochodzeń prokuratorskich i spraw sądowych toczonych w następstwie zawiadomień złożonych przez Związek Ukraińców w Polsce do organów ścigania. Dotyczyły one zarówno propagowania mowy nienawiści w Internecie oraz w przestrzeni publicznej (napisy na murach), jak i napaści fizycznych, publicznego znieważania z powodu przynależności narodowej itp.¹²

PRAKTYKI DYSKRYMINACYJNE WOBEC OBYWATELI RP NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI UKRAIŃSKIEJ

W 2018 r. odnotowaliśmy szereg praktyk w działaniach administracji rządowej, które nosiły charakter dyskryminacji społeczności ukraińskiej, obywateli RP.

Jeden z przykładów braku reakcji oraz dialogu z mniejszością był związany z niszczeniem i profanowaniem w okresie 2014–2017 grobów i ukraińskich miejsc pamięci na terenie Polski. Ze strony organów państwa — Instytutu Pamięci Narodowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego — przez kilka lat nie podjęto działań w celu legalizacji czy też odbudowy ww. obiektów¹³.

Przedstawiciele władz wielokrotnie, jako powód braku działań, formułowali zarzut o nielegalnym charakterze ww. upamiętnień oraz argument, iż rządowa strona ukraińska wstrzymała przeprowadzanie na terenie Ukrainy prac poszukiwawczych polskich ofiar z okresu

II wojny światowej na Wołyniu i w Galicji Wschodniej¹⁴.

Pomimo wielu spotkań w 2018 r. na szczeblu międzyrządowym, m.in. z udziałem wicepremierów Piotra Glińskiego i Pawła Rozenki, impas w tej kwestii trwa do dnia dzisiejszego.

Wielokrotnie zakaz prac poszukiwawczych w Ukrainie był wykorzystywany jako argument w negatywnej kampanii zarówno przeciwko państwu ukraińskiemu, jak i Ukraińcom, obywatelom RP. Polscy publicyści zazwyczaj pomijali fakt, iż strona ukraińska wydała zakaz po serii profanacji i zniszczeń grobów i pomników zlokalizowanych na terenie Polski. Działania te nie spotkały się z oficjalną reakcją strony polskiej. Działo się tak pomimo jednoznacznego sygnału i oczekiwania ze strony dyplomatów ukraińskich oraz MSZ Ukrainy. Pomimo podnoszenia kwestii zniszczonych i profanowanych w latach 2014–2017 grobów i pomników wskazywania, iż część z tych działań nosiła cechy prowokacji, w trakcie posiedzeń Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP, Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości temat ten w żadnym stopniu nie został poważnie podjęty przez instytucje państwa polskiego¹⁵. Podnoszony przez przedstawiciela ZUwP fakt negatywnego oddziaływania widoku zniszczonych i zaniedbanych

12 Całościowa analiza ilościowa i jakościowa spraw — w części Raportu przygotowanej przez mecenasa Piotra Fedusia, s. 37–48.

13 Chodzi o zniszczone groby i pomniki w miejscowościach: Mołodycz, Wierzbica, Werchrata, Monasterz, Białystok k. Lisek, Radruż.

14 Zakaz był następstwem rozbiórki 26 kwietnia 2017 r. przez członków Stronnictwa Narodowego oraz znanych antyukraińskich aktywistów z Przemyśla i regionu pomnika UPA we wsi Hruszowice (gmina Stubno, woj. podkarpackie). MKiDN stwierdziło w wydanym komunikacie, iż ten akt był zgodny z prawem; <https://dzieje.pl/aktualnosci/mkidn-demontaz-nielegalnego-pomnika-upa-zgodny-z-prawem>.

15 Rażącym przykładem inercji instytucji państwa jest brak reakcji ABW na pisma przesyłane przez ZUwP, w których informowano o ważnych, w kontekście prowokacji na pograniczu polsko-ukraińskim, faktach oraz wskazywano ewentualnych sprawców. Brak reakcji na pisma z 2 marca 2017 oraz 14 marca 2018 r.

mogił ukraińskich na wizerunek Polski, nie wywołał żadnej reakcji¹⁶.

Kwestie dotyczące pamięci obywateli RP, którzy są potomkami autochtonicznej ludności od wieków zamieszkującej teren pogranicza polsko-ukraińskiego zostały całkowicie uzależnione od ustaleń pomiędzy instytucjami rządowymi RP i Ukrainy. W naszej ocenie, ze względu na fakt, iż część pochowanych w ww. mogiłach obywateli Polski narodowości ukraińskiej pochodziła z terenów Polski oraz tego, że w Polsce do dnia dzisiejszego mieszkają członkowie ich rodzin, o podjętych przez instytucje państwa polskiego ustaleniach winny być informowane również organizacje mniejszości ukraińskiej. Organizacje mniejszości ukraińskiej powinny być uczestnikiem dialogu i wypracowania rozwiązań.

Wiele z praktyk stosowanych w odniesieniu do ukraińskich miejsc pochówku i pomników w Polsce urąga wszelkim normom religijnym i świeckim. Przykładem tego typu działań była rozbiórka pomnika w Hruszowicach oraz przeprowadzone przez IPN poszukiwania w miejscu upamiętnienia w dniach 24–25 maja 2018 r. Miały one na celu wyłącznie załagodzenie napięcia między Polską a Ukrainą wokół niszczonego i profanowanego na terenie RP grobów i upamiętnień ukraińskich¹⁷, a nie zbadanie, czy w tym miejscu istniały pochówki członków

16 O faktach niszczenia na terytorium Polski ukraińskich miejsc pamięci coraz więcej informacji można odnaleźć w mediach ukraińskich. Ten element oraz wzrastające w Ukrainie zainteresowanie problematyką historii terenów pogranicza, owocujące m.in. wyjazdami dziennikarzy i aktywistów stowarzyszeń, skutkują także wzrostem liczby negatywnych informacji odnośnie stosunku do szeroko rozumianego ukraińskiego dziedzictwa w Polsce. Zdaniem części ekspertów w perspektywie długofalowej może to częściowo odbić się na wizerunku Polski w Ukrainie (który w chwili obecnej jest bardzo pozytywny).

17 O strategii IPN oraz o innych aspektach rozbiórki upamiętnienia w Hruszowicach zob.: <https://naszdzienik.pl/polska-kraj/197703,pomniki-ku-czci-oun-upa-w-polsce-nie-powstana.html>.

UPA. Takie zastrzeżenia sformułowała strona ukraińska, podnosząc m.in. szybkie tempo i mały zakres przeprowadzonych prac poszukiwawczych.

W realizowanej przez instytucje państwa polityce historycznej akcent kładziono na jednostronne ukazywanie konfliktu polsko-ukraińskiego. Jest to szczególnie zauważalne w odniesieniu do grobów i upamiętnień ukraińskich (zwłaszcza partyzantów UPA) oraz nadaniu szczególnej uwagi upamiętnieniu polskich ofiar z rąk UPA, które zginęły na terenie pogranicza (głównie w woj. podkarpackim). Aspekt całkowitego negowania prawa do godnego urządzenia miejsca pochówku jest obecny w przypadku masowego grobu w nieistniejącej wsi Monasterz k. Werchraty¹⁸.

W następstwie pism i wystąpień ambasadora Ukrainy RP Andrija Deszczyci oraz Związku Ukraińców w Polsce okazało się, że grób ostatecznie zatwierdzony i zbudowany przez instytucję państwa — Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (ROPWiM) — w 2000 r. przez okres piętnastu lat nie był wpisany do

18 Monasterz (ukr. *Monastyr*; gmina Horyniec, woj. podkarpackie). W 1993 r. Stowarzyszenie Ukraińców-Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego postanowiło odnowić mogiłę na wzgórzu Monasterz k. Werchraty, gdzie pochowano 62 partyzantów UPA, poległych 2–3 marca 1945 r. w walce z NKWD oraz cywilnych mieszkańców, którzy zginęli w trakcie pacyfikacji wsi. 24 stycznia 1994 r. w imieniu organizacji Dymitr Bogusz zwrócił się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu o zgodę na odnowienie miejsca pochówku i wzniesienie pomnika. Po upływie sześciu miesięcy i braku jakiegokolwiek decyzji, D. Bogusz uznał to za przyzwolenie na rozpoczęcie budowy, którą zaczęto na początku sierpnia 1994 r. Wówczas sprawą zainteresowały się władze. Urząd Rejonowy w Lubaczowie nakazał wstrzymanie robót i rozbiórkę niedokończonego upamiętnienia oraz ukarał D. Bogusza mandatem w wysokości 400 zł. Następnie 27 grudnia 1995 r. Prokuratura Rejonowa w Przemyślu skierowała akt oskarżenia przeciwko D. Boguszowi do Sądu Rejonowego w Lubaczowie. Sąd uznał, że sprawa została prawomocnie zamknięta, gdyż pozwany został ukarany karą pieniężną. Jednak za niewykonanie rozbiórki pomnika nakazanej przez wojewodę przemyskiego, ukarano go mandatem w wysokości 1500 zł. 6 marca 1998 r. Komisja Wspólna Związku Ukraińców w Polsce i ROPWiM uzgodniła, że w odniesieniu do nagrobka w Monasterzu zostanie opracowana nowa forma oraz ustalono treść inskrypcji. Po uzyskaniu odpowiednich zezwoleń ROPWiM zleciła rozbiórkę niedokończonego pomnika, a na jego miejscu ze środków budżetu Rady w 2000 r. ustanowiono nowe upamiętnienie. Pomnik został zdewastowany w połowie 2015 r.

ewidencji grobów wojennych. Zdaniem przedstawicieli administracji uniemożliwia to naprawienie skutków dewastacji dokonanej w 2015 r. Jednocześnie okazało się, że w odpowiedzi na pismo Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) z wnioskiem o wpisanie zalegalizowanego w 2000 r. pomnika nagrobnego do ewidencji grobów wojennych, dzięki czemu objęty zostałby należyłą opieką i ochroną wojewoda podkarpacka wydała negatywną decyzję. W informacji przekazanej przez MKiDN stwierdzono m.in.

WOJEWODA PODKARPACKI odmówił jego dokonania [wpisu — P.T.], argumentując swoją negatywną decyzję ustaleniami oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Rzeszowie z maja 2018 r. (polegli członkowie UPA przynależeli do sotni (kompanii M-2), która dopuściła się działań represyjnych na ludności polskiej. Działania te zakwalifikowano jako zbrodnie częściowo o podłożu etnicznym)¹⁹.

Wcześniej jeden z historyków IPN Rzeszów kwestionował fakt pochówku w tym miejscu osób, których nazwiska (weryfikowane przez ROPWiM oraz IPN w 2000) znalazły się na tablicy nagrobnej pomnika w Monasterzu.

Odnośnie osób pochowanych w mogile zbiorowej, wobec których są konkretne zastrzeżenia to IPN, w udzielonej Związкови Ukraińców w Polsce odpowiedzi nie zawarł precyzyjnego określenia, który z pochowanych dopuścił się zbrodni wojennych. Jak wynika z analizy i korespondencji nadesłanej do ZUwP przez prezesa IPN Jarosława Szarka, wobec

wszystkich pochowanych zastosowano zasadę odpowiedzialności zbiorowej.

W załączonej przez prezesa IPN notatce autorstwa Tomasza Berezy na uwagę zasługuje zwłaszcza końcowa konstatacja:

OCENIAJĄC REPRESYJNE działania sotni M-2, należy kwalifikować je jako zbrodnie, częściowo przynajmniej o podłożu etnicznym²⁰.

Niestety autor notatki nie wyjaśnia pojęć „częściowo” i „przynajmniej”, co w kontekście decyzji, która: a) kwestionuje poprzednie decyzje organów państwa — Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz IPN (który powinien zaopiniować upamiętnienie); b) dotyczy kwestii podstawowych praw człowieka, tj. prawa do godnego pochówku; c) rzuca na postrzeganie swoich praw przez obywateli RP należących do mniejszości oraz relacje pomiędzy Polską a Ukrainą, wydaje się uzasadnionym oczekiwaniem.

Zacytowana odpowiedź odzwierciedla poglądy także innych przedstawicieli instytucji państwowych podkreślających, że w Polsce nie ma miejsca na upamiętnienia członków zbrodniczych formacji. W zależności od sytuacji podkreśla się, że prawo do godnego pochówku mają wszyscy polegli.

Zgodnie z ustaleniami z ROPWiM w 1998 r. na tablicy nagrobnej w Monasterzu znalazła się inskrypcja:

POLEGLI ZA WOLNĄ UKRAINĘ. Tu spoczywają polegli w nocy z 2/3 marca 1945 r. w walce z NKWD w monasterskich lasach [nazwiska]. Przechodniu

¹⁹ Materiał informacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na temat dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, LXVI posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, 20.03.2018, s. 10.

²⁰ Zob.: Notatka służbowa Tomasza Berezy, starszego specjalisty OBBH IPN Rzeszów, 11.05.2018.

stojący na tej ziemi, wspomnij o nich w modlitwie.

Na tablicy umieszczono również herb Ukrainy — Tryzub. Na tablicy nie wskazano nazwy formacji, do których przynależeli polegli, ani stopni wojskowych. W naszej ocenie ww. upamiętnienie nie jest formą „pomnika ku czci UPA”.

Zastrzeżenie odnośnie możliwości uregulowania kwestii pochówku członków UPA w Monasterzu sformułowała w trakcie posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości 20 marca 2019 r. wiceminister Magdalena Gawin²¹.

W sprawie zniszczonego pomnika na grobie w nieistniejącej wsi Monasterz interpelację poselską złożyła poseł Monika Rosa²².

Problem braku reakcji i dialogu ze społecznością ukraińską nie dotyczy wyłącznie kontrowersyjnych (tzn. związanych z pochówkiem członków podziemia ukraińskiego) grobów i pomników. Związek Ukraińców w Polsce informował instytucje państwa o niszczeniu grobów i pomników osób duchownych i świeckich, które miały miejsce w 2018 r.²³

Na początku maja 2019 r. ujawniono, że mogiły ukraińskie na cmentarzu we Fredropolu zostały ponownie sprofanowane

21 Tekst inskrypcji i forma upamiętnienia były wynegocjowane przez Komisję Wspólną ROPWiM i ZUWP 6 marca 1998 r.; zob.: R. Drozd, *Ukraińcy w Polsce wobec swojej przeszłości (1947–2005)*, Słupsk–Warszawa 2013, s. 279.

22 <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/interpelacja.xsp?ty-p=INT&nr=31546&fbclid=IwAR2Dxj-c6GI0tsxXFeFcsCAoIvJ-TOMYQ6iie7ZbrwNU7p5BSU1igAXXZKBk>.

23 13 listopada 2018 r. ZUWP skierował pismo do MSWiA w sprawie zniszczenia ukraińskich mogił we Fredropolu. Na pismo nie było żadnej reakcji. Na początku maja br. ukraińskie mogiły na tym cmentarzu zostały ponownie sprofanowane. Notę do MSZ RP w sprawie zniszczeń we Fredropolu złożyła Ambasada Ukrainy w Warszawie. O zdarzeniu oraz wcześniejszych podobnych prowokacjach informowały media ukraińskie; <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2697700-na-shodi-polsi-oskvernili-hrest-na-mogili-ukrainskih-pidpilnikiv.html>.

(pomazane farbą, na płytach nagrobnych pojawiły się wulgarne napisy).

W ramach realizowanej przez instytucje państwowe i samorządowe polityki pamięci na Lubelszczyźnie i Podkarpaciu mają miejsce uroczystości z udziałem władz, wojska, osób duchownych, których celem jest eksponowanie wyłącznie polskiej martyrologii²⁴ z okresu II wojny światowej oraz lat powojennych. W miejscowościach, gdzie miały miejsce zbrodnie na obywatelach Polski narodowości ukraińskiej, tylko w przypadku Pawłokomy od kilku lat w uroczystościach biorą udział przedstawiciele władz państwowych i samorządowych²⁵.

W Sahryniu 10 marca 2018 r. po raz pierwszy w uroczystościach ku czci mieszkańców wsi Sahryń brał udział oficjalny przedstawiciel IPN Lublin. Przedstawiciele polskich środowisk nacjonalistycznych zorganizowały kontruroczystości w innym miejscu²⁶.

Oprócz działań administracji rządowej i samorządowej, IPN w materii

24 Chodzi np. o uroczystości w Wiązownicy, Rudce, Rybotyczach; <https://elubaczow.com/2019/04/22/oddadza-hold-ofiarom-mordu-w-rudce/>; <https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/58030,Odsloniecie-pomnika-pomordowanych-przez-OUN-UPA-na-terenie-dawnej-Gminy-Rybotycz.html>; <http://www.starostwo.jaroslaw.pl/aktualnosci/item/4213-uczczono-ofiary-mordow-upa-w-miejscowosci-wiazownica>; <https://elubaczow.com/2019/04/22/oddadza-hold-ofiarom-mordu-w-rudce/>; <https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/58030,Odsloniecie-pomnika-pomordowanych-przez-OUN-UPA-na-terenie-dawnej-Gminy-Rybotycz.html>; <https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/58030,Odsloniecie-pomnika-pomordowanych-przez-OUN-UPA-na-terenie-dawnej-Gminy-Rybotycz.html>.

25 W miejscowościach takich jak Małkowice, Brzuska, Mołodyc, Lubliniec, Gorajec i wielu innych, gdzie ginęła ukraińska ludność cywilna z rąk podziemia i WP nie są obecni podczas uroczystości przedstawiciele IPN czy władz wojewódzkich. Informacje o ofiarach mordów powojennych są przemilczane.

26 O uroczystościach w Sahryniu 10 marca 2018 r. zob.: <https://www.kronikatygodnia.pl/wiadomosci/14881,sahryn-dwie-rocznice-polacy-i-ukraincy-modlili-sie-osobno>. Co ciekawe, przedstawiciel IPN wziął udział w uroczystościach ku czci ukraińskich ofiar pacyfikacji w Sahryniu, natomiast nie wziął udziału we fragmencie uroczystości, gdzie część uczestników oddała hołd rzymskokatolickiej siostrze Longinie, która zginęła z rąk UPA. Pomnik s. Longiny jest zlokalizowany w lesie nieopodal Sahrynia; więcej zob.: <https://www.nasze-slowo.pl/pam-yat-nemozhe-buti-odna/>.

upamiętnień aktywne są partie i środowiska polityczne i tzw. środowiska kresowe. W przypadku organizacji przez te środowiska uroczystości mamy do czynienia wyłącznie ze skrajnie jednostronnym ukazywaniem przebiegu konfliktu polsko-ukraińskiego konfliktu. Z inicjatywy ww. środowisk pojawił się projekt ustanowienia pomnika rzezi wołyńskiej we wsi Komańcza w Bieszczadach, licznie zamieszkiwanej przez mniejszość ukraińską²⁷.

W województwie podkarpackim pracownicy instytucji muzealnych przekazują zwiedzającym nieprawdziwe informacje odnośnie relacji polsko-ukraińskich. Takie zdarzenia kilkakrotnie odnotowano w obiekcie (cerkwi) w Radrużu, który funkcjonuje jako filia Muzeum Kresów w Lubaczowie.

W Elblągu, przy pozytywnej opinii IPN, ustanowiono Rondo Obrońców Birczy. Gdy doszło w tym miejscu do aktu wandalizmu (zamalowania napisu), część komentatorów bez wskazania na jakiegokolwiek dowody, winą za ten akt obarczyła mniejszość ukraińską²⁸.

W dniu 25 stycznia 2018 r. w czasie wystąpienia w Sejmie poseł Kukiz'15 Tomasz Rzymkowski powiedział m.in.:

JĘŚLI CHODZI O KWESTIE banderowskie z dzisiejszego podwórka, to, szanowni państwo, wczoraj miała miejsce rozprawa przed Sądem Rejonowym w Przemyślu i proszę sobie wyobrazić, że Ukrainiec pozwany z powodu agresji fizycznej

wobec obywatela polskiego zerwał z niego koszulkę z napisem „Wołyń — pamiętamy!”, a pytany przez polski sąd, dlaczego to zrobił, powiedział, że nie godzi się na atak na jego bohatera narodowego, którym jest Stefan Bandera.

W swoim wystąpieniu poseł dokonał manipulacji. W Sądzie Rejonowym w Przemyślu 21–22 stycznia 2018 r. odbywała się rozprawa, w której obywatel RP narodowości ukraińskiej składał zeznanie jako poszkodowany. 26 czerwca 2016 r. około dwudziestu narodowców napadło na tradycyjną coroczną ukraińską procesję idącą na Ukraiński Cmentarz Wojenny w Pikulicach. Z poszkodowanego zerwano koszulkę z tradycyjną ukraińską wyszywanką, uszkodzono rękę, kopnięto również jego syna. Niesiona przez syna chorągiew religijna (fere-tron) upadła na asfalt i została podeptana. Jeden z atakujących podniósł z ziemi niebiesko-żółtą opaskę, którą miał na ręku jako porządkowy zaatakowany, i na oczach procesji, policji, ostentacyjnie usiłował ją podpalić. Słowa posła T. Rzymkowskiego miały miejsce po tym, jak o wydarzeniu szeroko informowały polskie media, istniała liczna dokumentacja fotograficzna, nagrania wideo.

W procesji przemyskiej szły dzieci, ministranci, księża, siostry zakonne, wierni trzech obrządków — greckokatolickiego, prawosławnego i rzymskokatolickiego. W procesji szli również Polacy z polskimi flagami. Na słowa posła T. Rzymkowskiego zareagował Związek Ukraińców w Polsce, kierując pismo do marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego. Przez posła Rzymkowskiego te działania przedstawicieli społeczności ukraińskiej zostały ocenione jako: „próba

27 <https://www.salon24.pl/u/myslec/937460,pomniki-ofiar-rzezi-woylńskiej-stana-kiedys-w-kazdym-miescie-polskich-kresow> oraz <https://archiwum.polityka.pl/art/o-pomniku-ktory-jezdził-kolejno,455364.html> (artykuł dostępny dla prenumeratorów tygodnika).

28 Więcej o rondzie i akcie wandalizmu zob.: <https://www.info.elblag.pl/37,55733,Elblag-ma-od-dzis-Rondo-Obrońcow-Birczy-Chuliganski-incident-w-nocy-Próbowano-zniszczyć-tabcice.html>.

zastraszania” oraz „ukarania za ustawę o penalizacji banderyzmu”²⁹.

Marszałek Sejmu zdecydował o przekazaniu sprawy do Komisji Etyki Sejmu RP. Komisja ta, pomimo wskazania przykładów dalszego mataczenia posła Rzymkowskiego, zamknęła sprawę po tym, jak poseł stwierdził, iż „popełnił błąd” kierując się „informacjami z prasy”. W ostatecznym rezultacie za publiczne głoszenie nieprawdy, wprowadzenie w błąd Komisji Etyki Sejmu RP, poseł T. Rzymkowski nie poniósł żadnych konsekwencji. Nie był to jedyny przypadek odwoływania się przez parlamentarzystów do emocji, półprawd czy nieprawdy. W rozdziale dotyczącym prób zastraszania społeczeństwa, grożącym im niebezpieczeństwem ze strony migrantów z Ukrainy szczegółowo opisujemy inne przykłady publicznych wystąpień polityków Kukiz’15, w tym skandalicznej wypowiedzi marszałka Stanisława Tyszki³⁰.

17 kwietnia 2019 r. Sąd Rejonowy w Przemyślu wydał wyrok w sprawie ataku na procesję 26 czerwca 2016 r. w Przemyślu. Dwudziestu oskarżonych narodowców-Polaków zostało uznanych za winnych zakłócenia uroczystości religijnej, czynnej napaści na uczestnika procesji, znieważenie. Wyrok nie jest prawomocny³¹.

29 O reakcji posła T. Rzymkowskiego na ujawnienie manipulacji zob.: <https://wpolityce.pl/polityka/381710-tylko-u-nas-rzymkowski-proba-zastraszenia-mnie-przez-zwiazek-ukraincow-w-polsce-jest-zaloszna-nie-przestrasze-sie>; <https://wpolityce.pl/polityka/381695-to-jakis-obled-rzymkowski-zwiazek-ukraincow-w-polsce-chce-mojego-ukarania-za-ustawe-o-penalizacji-banderyzmu>.

30 Szerzej o tym zjawisku napisał dziennikarz z Ukrainy Igor Isajew; <https://oko.press/ukrainiec-obywatel-polski-pisze-do-komisji-etyki-poselskiej-poslowie-klamia-na-temat-ukraincow/>.

31 Więcej o kwestiach związanych z procesem i wyrokiem, w tym o pomijanym przez prokuraturę i sąd wątku udziału w ataku członków Młodzieży Wszechpolskiej zob.: <http://www.new.org.pl/6019-podeptany-feretron-wyrok-w-sprawie-ataku-na-procesje-w-przemyslu>.

Kolejnym przykładem działań wymierzonych w mniejszość była sprawa wystąpień publicznych wojewody lubelskiego Przemysława Czarnka po uroczystościach w Sahryniu w lipcu 2018 r. W dniu 8 lipca 2018 r. w Sahryniu (woj. lubelskie) miały miejsce uroczystości ku czci kilkuset (ponad 600 znanych z imienia i nazwiska) Ukraińców oraz kilku Polaków, ofiar akcji oddziałów Armii Krajowej (AK) i Batalionów Chłopskich (BCh) z 10 marca 1944 r. Wziął w nich udział prezydent Ukrainy Petro Poroszenko, parlamentarzyści ukraińscy (m.in. Oksana Juryneć, współprzewodnicząca Ukraińsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej), ministrowie rządu ukraińskiego, dyplomaci, samorządowcy z sąsiadujących z Polską obwodów Ukrainy, duchowni, delegacje organizacji ukraińskich z Polski i Ukrainy, w tym grupujące byłych mieszkańców Chełmszczyzny, historycy zajmujący się relacjami polsko-ukraińskimi, Polacy działający na rzecz dialogu polsko-ukraińskiego. W dniu 9 lipca 2018 r. wojewoda lubelski Przemysław Czarnek podczas briefingu dla prasy nazwał ww. uroczystości „hucpą”, „provokacją”; wszystkich uczestników uroczystości określił mianem „ukraińskich nacjonalistów”. Wojewoda lubelski dopuścił się również personalnego ataku na dr. Grzegorza Kuprianowicza, współprzewodniczącego Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz przewodniczącego Towarzystwa Ukraińskiego, osobę zasłużoną dla zachowania tożsamości narodowej i religijnej Ukraińców, obywateli RP. Wojewoda P. Czarnek publicznie pomówił G. Kuprianowicza oraz zapowiedział skierowanie przeciwko niemu zawiadomienia do prokuratury oraz IPN. Powodem ataku miało być wystąpienie

dr. G. Kuprianowicza podczas uroczystości w Sahryniu 8 lipca 2018 r.³²

Atak wojewody na lidera społeczności ukraińskiej spowodował reakcje i protest posłów na Sejm RP, organizacji pozarządowych z Polski, Europy, USA i Kanady oraz oficjalnych władz Ukrainy³³.

Według protestujących wojewoda lubelski dopuścił się obrazy urzędującego prezydenta sąsiedniego państwa — Ukrainy, obywateli RP narodowości ukraińskiej oraz wszystkich uczestników uroczystości. Wystąpienie urzędnika państwowego RP uwłaczało również pamięci zamordowanych w jednej z największych zbrodni wojennych, której ofiarami byli obywatele RP narodowości ukraińskiej wyznania prawosławnego, w tym 231 kobiet i 151 dzieci. Liczba ofiar została precyzyjnie ustalona przez prof. Igora Hałagidę³⁴.

Przebieg akcji z 10 marca 1944 r. w Sahryniu jest znany i opisany, w obiegu są naukowe opracowania ukazujące zarówno tło, jak i szczegółowy opis zdarzeń w tej wsi. W kontekście nieprawdziwych, powtarzanych przy okazji wielu wystąpień osób publicznych z Polski — urzędników państwowych różnych szczebli, naukowców, dziennikarzy, bardzo ważny był wywiad przeprowadzony przez Radio Lublin z dr. Mariuszem Zajączkowskim, pracownikiem IPN Lublin. Mariusz Zajączkowski od wielu lat specjalizuje się w badaniu konfliktu polsko-ukraińskiego na terenie

Lubelszczyzny³⁵. Przedstawione przez historyka fakty ukazały stopień i skalę nadużyć, których dopuścił się m.in. wojewoda Czarnek.

Wojewoda lubelski w wystąpieniach publicznych posługiwał się nieprawdziwymi informacjami, obrażał uczestników uroczystości z 8 lipca 2018 r. na mogiłach ofiar pacyfikacji, zaprzeczał ustaleniom polskich historyków, w tym z IPN. Skandaliczna wypowiedź najwyższego przedstawiciela administracji rządowej w regionie nie wywołała reakcji ze strony władz centralnych. Przeciwnie — w jednym z wywiadów szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Michał Dworczyk pozytywnie ustosunkował się do słów wojewody, stwierdzając:

 TRUDNO OPRZEĆ SIĘ WRAŻENIU, że moment i sposób uczczenia osób, które zginęły w Sahryniu, był rodzajem prowokacji politycznej³⁶.

Część polityków i dziennikarzy w kontekście słów wojewody skupiła się na krytykowaniu strony ukraińskiej i prezydenta Ukrainy Petra Poroszenki. Chodziło o zorganizowanie uroczystości w Sahryniu w okresie, gdy strona polska czciła polskie ofiary Wołynia, a prezydent RP Andrzej Duda w tym celu udał się do Ukrainy. Podnoszono także fakt, iż atak na wieś Sahryń miał miejsce 10 marca, a uroczystości w lipcu nie miały charakteru rocznicowego.

32 Tekst wystąpienia dr. Grzegorza Kuprianowicza w dniu 8 lipca 2018 r. w Sahryniu: <http://lublin.wyborcza.pl/lublin/7,48724,23657601,dla-spolecznosci-ukraińskiej-sahryni-jest-symboliem-tragedii.html>.

33 <https://fakty.interia.pl/swiat/news-mocne-slowa-wojewody-lubelskiego-szef-msz-ukrainy-zszokowany,nld,2605503>.

34 https://www.academia.edu/35088764/Ukraińskie_straty_osobowe_w_dystrykcie_lubelskim_październik_1939-lipiec_1944_-_wstępna_analiza_materiału_statystycznego_Pamięć_i_Sprawiedliwość_2017_nr_1_s._353-412.

35 W audycji „Cisza w eterze”, wyemitowanej 23 sierpnia, dr M. Zajączkowski obalił wiele tez i mitów powtarzanych w kontekście ataku na Sahryń, m.in. o zakazie zabijania cywilów wydanym przez dowódców AK, silnie ufortyfikowanej wsi, długotrwałych walkach w dniu 10 marca 1944 r., liczebności uzbrojonych obrońców wsi; więcej zob.: <https://www.radio.lublin.pl/news/cisza-w-eterze-2548921>.

36 O reakcji na lipcowe uroczystości w Sahryniu ministra M. Dworczyka zob.: <https://wschodnik.pl/polityka/item/17675-polski-rzad-zgadza-sie-z-lublińskim-wojewoda-uroczystosci-w-sahryniu-to-prowokacja.html>.

W tym kontekście warto przypomnieć kilka faktów. Sahryń od 2009 r. stał się wyzwaniem dla polskich polityków i elit. Brak konsekwencji w przewidywaniu dziedzictwa trudnej historii doprowadził m.in. do zerwania „prezydenckiego” modelu pojednania polsko-ukraińskiego³⁷.

W przestrzeni publicznej bezkrytycznie, bez odwołania się do prac badaczy zajmujących się tematem konfliktu polsko-ukraińskiego na Lubelszczyźnie, przyjęto schemat od lat lansowany przez kombatantów AK i BCh o „ofiarach przypadkowej kuli”. Gdy zaczęły wychodzić na jaw fakty odnośnie rzeczywistego przebiegu operacji Ak i BCh, liczby ofiar (w wielu wypadkach kobiet i dzieci) wśród ukraińskiej ludności cywilnej, rzeczywistego przebiegu pacyfikacji głównym stał się model mający zamknąć jakąkolwiek dyskusję. Zaproponowała go badaczka zajmująca się polskimi stratami na Wołyniu i w Galicji Wschodniej Ewa Siemaszko³⁸. Według niej była to „prewencyjna akcja odwetowa”. Wiele faktów wskazuje na to, że w przypadku pacyfikacji wsi ukraińskich, których symbolem na tym terenie stał się Sahryń (i ogólnie

cywilnych ofiar konfliktu polsko-ukraińskiego w latach 1939–1947) mamy do czynienia z niegotowością i oporem strony polskiej. Chodzi o opór przed uznaniem niewygodnych faktów, które godzą zwłaszcza w realizowaną przez instytucje państwowe oraz organizacje społeczne politykę historyczną. Świadczy o tym zarówno nieuwzględnianie postulatów organizacji pozarządowych mniejszości ukraińskiej z Polski, jak i działania podejmowane na różnych szczeblach, m.in. kampania dyskredytacji organizatorów uroczystości w rocznicę zbrodni 10 marca 1944 r. w latach poprzednich³⁹.

Część instytucji próbowała się dystansować od oskarżeń prezydenta Ukrainy o prowokację i prób karania obywateli RP za przywoływanie faktów historycznych. W Stanowisku Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie stwierdzono m.in.:

PO PRZEPROWADZENIU CZYNNOŚCI sprawdzających, w szczególności po przeprowadzonej analizie odtworzonego przemówienia Prezesa Towarzystwa Ukraińskiego w Lublinie stwierdzono, iż nie zawierało ono treści, które mogłyby wyczerpać ustawowe znamiona z art. 55 ustawy o IPN.

W innym dokumencie opublikowanym na stronie IPN pt. *Informacja na temat uderzenia oddziałów AK i BCh na Sahryń* znalazło się m.in. takie stwierdzenie:

37 Chodzi o symboliczne gesty i uroczystości z udziałem prezydentów w 2003 r. w Porycku/Pawliwce — Aleksandra Kwasińskiego i Leonida Kuczmy — na grobach polskich ofiar, w 2005 r. w Pawłokomie śp. Lecha Kaczyńskiego i Wiktora Juszczenki, w 2007 r. w Hucie Pieniackiej śp. L. Kaczyńskiego i W. Juszczenki. W 2009 r. strona polska zablokowała możliwość spotkania śp. L. Kaczyńskiego i W. Juszczenki przy nowobudowanym pomniku w Sahryniu. Strona polska obawiała się protestów środowisk kombatanckich i kresowych. Jako pretekst wykorzystano błędy popełnione przez stronę ukraińską. Te obawy legły także u podstaw rezygnacji ze wspólnych obchodów ku czci ofiar obu narodów w 2018 r. Więcej o przyjętej przez władze RP wykładni wydarzeń lansowanej przez środowiska kresowe i kombatanckie zob.: <https://www.rp.pl/Plus-Minus/307069939-Wolyn-i-Sahryn.html> oraz <https://kresy.pl/wydarzenia/polska/poroszenko-w-sahryniu-i-goncym-brodzie-ukraina-tworzy-anty-wolyn-video>. Przeciwno uszanowaniu ukraińskich ofiar wsi Sahryń i uznaniu ustaleń historyków występowały zarówno środowiska weteranów AK, jak i liderzy i ideolodzy ruchu kresowego; zob. artykuł ks. T. Isakowicza-Zaleskiego: <http://www.bibula.com/?p=41645>.

38 Po raz pierwszy ten termin został użyty przez E. Siemaszko kilka lat temu, gdy temat zbrodni we wsi Sahryń stał się przedmiotem zainteresowania mediów ogólnopolskich i między państwowych polsko-ukraińskich rozmów; więcej zob.: <http://www.nawolyniu.pl/artykuly/sahryn.htm>.

39 Po uroczystościach 10 marca 2014 i 2018 r. w Sahryniu, organizowanych przez Towarzystwo Ukraińskie, polskie środowiska nacjonalistyczne skierowały zawiadomienia do prokuratury. Celem doniesień było zastraszanie organizatorów; więcej zob.: <http://www.rp.pl/Sadownictwo/180319795-Propagowanie-banderyzmu-Prokuratura-sprawdzi-obchody-w-Sahryniu.html>. Jedną z lokalnych gazet uroczystości sprzed kilku lat w Sahryniu zilustrowała fotografią ukazującą kombatantów UPA w mundurach. W rzeczywistości była to fotografia z innego wydarzenia w innym miejscu. Tego typu działania plus nieobecność na uroczystościach przedstawicieli państwa polskiego jest rażącym przykładem dyskryminacji obywateli RP narodowości ukraińskiej.

UZBROJONYCH UKRAIŃCÓW zabijano w walce bądź rozstrzeliwano. W czasie kontroli zabudowań zabijano także innych Ukraińców — cywilów, niezależnie od płci i wieku. Ukraińskie domy, stajnie i inne zabudowania gospodarcze kolejno podpalano. Część ludności cywilnej, ukryta w specjalnych „bunkrach”, zginęła w czasie w ten sposób wzniesionych pożarów bądź od wrzucanych granatów. W takich okolicznościach obok uzbrojonych członków ukraińskich formacji — większość ofiar w Sahryniu stanowiły osoby cywilne⁴⁰.

Słowa wojewody P. Czarnka wpisywały się w szerszy kontekst zaprzeczania i uniki jednoznacznej oceny przez stronę polską zbrodni dokonanych przez oddziały AK i BCh w 1944 r. na Lubelszczyźnie. W ciągu kilku lat miało miejsce kilkakrotne zawieszanie i w końcu w 2013 r. umorzenie śledztwa prowadzonego przez Oddziałową Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Mimo wniosków składanych przez ZUWP, powoływania się na zaistnienie nowych okoliczności, Oddziałowa Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie odmawia wznowienia śledztwa.

Działania wojewody lubelskiego przyniosły zarówno negatywne, jak i pozytywne skutki. Negatywne to głównie narastanie wśród mniejszości ukraińskiej (częściowo i innych społeczności mniejszości) poczucia zagrożenia. Administracja rządowa zaczęła być postrzegana jako wrogo nastawiona do mniejszości narodowych i religijnych. Jako negatywny skutek należy uznać też brak jednoznacznego stanowiska w kwestii postępowania najwyższego rangą

przedstawiciela administracji rządowej w regionie sąsiadującym z Ukrainą, od wieków zamieszkiwanym przez Ukraińców, ze strony prezesa Rady Ministrów i jego współpracowników. Sprawa wojewody ukazała również złe funkcjonowanie mechanizmów kontroli rządu ze strony parlamentu. Podczas posiedzenia wyjazdowego Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu w Lublinie wojewoda, mimo wcześniejszej zapowiedzi, nie był obecny⁴¹.

Posłowie na Sejm RP, którzy wystosowali w tej sprawie zapytania i interpelacje poselskie do dnia dzisiejszego nie uzyskali odpowiedzi⁴². Także posłanka Monika Rosa i poseł Adam Szłapka nie otrzymali merytorycznej odpowiedzi na pismo w sprawie wystąpienia P. Czarnka skierowane do prezesa Rady Ministrów⁴³. Tak samo nie udzielono odpowiedzi instytucjom i organizacjom diaspory ukraińskiej. Oficjalne pisma w sprawie wystosował Światowy Kongres Ukraińców (Ukrainian World Congress) oraz organizacje ukraińskie z Estonii, Węgier, Portugalii i Grecji⁴⁴.

Jako negatyw należy też uznać zastosowanie represji wobec dr. Kuprianowicza,

41 Od 2017 r. stało się praktyką, że minister odpowiedzialny za politykę wobec mniejszości narodowych i etnicznych rzadko albo wcale nie uczestniczy w posiedzeniach Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP. Tego typu praktyka stała się normą w okresie, gdy za mniejszości odpowiadał sekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek. Zapis całości posiedzenia KMNiE w dniu 18 września w Lublinie: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/biuletyn.xsp?documentId=4FF4C5D05C-C2BDA4C12583190049FC31>. Członkowie Komisji spotkali się również na oddzielnym spotkaniu z Towarzystwem Ukraińskim; zob.: <https://www.nasze-slowo.pl/news/ukrainci-napisali-skargu-na-polskih-derzhavnih-chinovnikiv-urjadu/>.

42 Zob. przypis 32. Informacje o sprawie interpelacji posła M. Świącickiego: https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/agent.xsp?symbol=BRAK_ODP_INT&NrKadencji=8&Typ=INT&fbclid=IwAR1xIeAp1_PjwWLLtVEpU0oKJlOUAV9z7REzx1B1QJlYhnB-JMwXzU06xgfw.

43 Interpelacje złożyli poseł M. Kamiński, M. Świącicki, zapytania — posłanka M. Rosa i poseł A. Szłapka.

44 <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2533567-sku-prosit-polsu-privniti-peresliduvati-ukrainskogo-aktivista-kuprianovica.html>.

40 <https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/57010,Informacja-na-temat-uderzenia-oddzialow-AK-i-BCh-na-Sahryn.html>. Dla zrozumienia całokształtu sporów wokół Sahrynia warto zapoznać się z artykułem M. Sawy *W pułapce narracji heroicznej*; https://www.academia.edu/38718047/Sahryń_44_-_w_pułapce_narracji_heroicznej.

za jaką należy uznać odwołanie go przez prezesa IPN J. Szarka ze składu Wojewódzkiego Komitetu Pamięci Walk i Męczeństwa. Sposób podjęcia decyzji (bez uzasadnienia i wyjaśnienia powodów) oraz fakt, że był to jedyny przedstawiciel mniejszości narodowej, wchodzący w skład funkcjonujących przy oddziałach IPN komitetów, odbiły się negatywnym echem nie tylko wśród obywateli RP należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Jak wynika z analizy, w części Rad zasiadają często osoby kontrowersyjne, propagujące także w mediach rosyjskich narrację skierowaną nie tylko przeciwko Ukrainie i mniejszości ukraińskiej, ale również NATO i Unii Europejskiej. W Wojewódzkim Komitecie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Rzeszowie, powołanym w marcu 2017 r. zasiada m.in. dr Andrzej Zapałowski⁴⁵.

Negatywne nastawienie do mniejszości ukraińskiej przekłada się na blokowanie inicjatyw służących uwzględnieniu w polityce pamięci postaci czy też wydarzeń z historii mniejszości ukraińskiej⁴⁶.

Dla przykładu, realizacja upamiętnienia we wsi Gorajec (gmina Cieszanów, woj. podkarpackie) zajęła czternaście

lat⁴⁷. W trakcie omawiania kwestii ukraińskich upamiętnień urzędnicy państwowi oraz media często akcentują nielegalny status części z nich. Brak jest zazwyczaj analizy uwarunkowań, które w części przypadków doprowadziły do zaistnienia ww. stanu. Byli mieszkańcy wsi Gorajec wystąpili z inicjatywą upamiętnienia zamordowanych i zaginionych współmieszkańców w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku. Powstanie upamiętnienia, zgodnie z wymogami polskiego prawa, w którego odsłonięciu 21 sierpnia 2010 r. brali udział m.in. sekretarz generalny ROPWiM prof. Andrzej Kunert, władze samorządowe, Polacy i Ukraińcy, nie zamknęło kwestii protestów przeciwko upamiętnieniu, skarg, interpelacji poselskich⁴⁸. Urzędnicy państwowi i samorządowi widząc, jak trudne są to kwestie, bardzo często przeciągali procedury administracyjne w nieskończoność, nie udzielali odpowiedzi. Taka sytuacja w przypadku inicjatorów oznaczała, że mogą nie dożyć końca biurokratycznej mitręgi (co stało się m.in. w przypadku Eudokii Fil, głównej inicjatorki powstania pomnika we wsi Gorajec). Ukraińskie upamiętnienia byłych mieszkańców były inicjowane bardzo często przez starsze osoby; dawni mieszkańcy danej wsi, rozproszeni często po całej Polsce bądź mieszkający w Ukrainie, nie mieli sił i środków, by latami „boksować się” z niechętną im z różnych względów machiną urzędniczą.

Zadowolona z odwołania z WKOP dr. G. Kuprianowicza nie kryły

45 Historyk, radny miasta Przemyśl, kandydat do Parlamentu Europejskiego z ramienia „Konfederacji” dr A. Zapałowski wielokrotnie występował przeciwko mniejszości ukraińskiej. W okresie nasilenia się przypadków niszczenia grobów i pomników ukraińskich w RP oskarżał o prowokacje „mniejszość ukraińska i SBU”, w 2016 r. nawoływał w Internecie do organizacji pikiety przeciwko procesji przemyskiej; w 2018 r. postulował przeprowadzenie ekshumacji we wsi Pawłokoma na miejscu pomnika odsłoniętego w 2005 r. przez śp. L. Kaczyńskiego i W. Juszczkę; stały komentator rosyjskiego portalu „Sputnik”, określanego przez ekspertów jako narzędzie propagandy Federacji Rosyjskiej; zob.: https://www.google.pl/search?ei=ZbTiXOXnGuTFrgTII5SYAw&q=Zapa%C5%82owski+%22Sputnik%22+Polska+&oq=Zapa%C5%82owski+%22Sputnik%22+Polska+&gs_l=psy-ab.3...4471.8007..8237...0.0..0.295.1638.0j7j2.....0.....1.gws-wiz.....35i39j0i2i30j33i160j33i21.wvQ0_srW7Ns.

46 Np. nie doszło do ustanowienia w miejscu urodzenia w Chełmie świątowej sławy historyka Mychajły Hruszewskiego skweru jemu poświęconego.

47 Więcej o historii wsi oraz o ukraińskich ofiarach konfliktu polsko-ukraińskiego w latach 40-tych XX w. we wsi Gorajec zob.: <https://www.apokryfruski.org/kultura/nadsanie/gorajec>.

48 O atakach na A. Kunerta m.in. w kontekście upamiętnienia w Gorajcu zob.: <http://www.bibula.com/?p=26309> oraz https://mojepanstwo.pl/dane/sejm_interpelacje/23557,interpelacja-nr-19220-sprawie-odsloniecia-pomnika-czci-poleglych-latach-1942-1947/pismo/54604.

środowiska polskiej prawicy. W jednym z najbardziej opiniotwórczych prawicowych — zbliżonych do władzy — portali, ukazała się informacja o wymownym tytule: *Brawo! IPN odwołał szefa Towarzystwa Ukraińskiego z Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Kuprianiowicz szkalował AK*⁴⁹. Prezesowi IPN nie przeszkadzało, że z wnioskiem o odwołanie lubelskiego lidera społeczności ukraińskiej oraz prawosławnej wystąpiło środowisko 27. Wołyńskiej Dywizji AK⁵⁰. Było to zgodne z wykładnią przeszłości szefa IPN, który twierdził, że:

ŻOŁNIERZE ARMII KRAJOWEJ nie mordowali ludności cywilnej — nigdy w założeniach tego nie było⁵¹.

Słowa i działania wojewody lubelskiego przyczyniły się również do częściowego zrujnowania wieloletnich pozytywnych działań osób i środowisk działających w Polsce na rzecz dialogu międzykulturowego i przezwyciężenia dziedzictwa trudnej przeszłości. W sprawie negatywnych skutków ataku wojewody Czarnka na mniejszość ukraińską wypowiedzieli się eksperci zajmujący się problematyką mniejszości w Polsce oraz liderzy środowisk mniejszości narodowych i etnicznych⁵².

Wypowiedzi wojewody lubelskiego były tym bardziej godne potępienia, gdyż

miały miejsce w 80-tą rocznicę (1938) akcji niszczenia w II RP na terenie Lubelszczyzny chrześcijańskich, prawosławnych świątyń, zmuszania obywateli Polski do zmiany pod przymusem wyznania religijnego. Była to polityka, która przyczyniła się m.in. do dyskredytacji państwa polskiego na arenie międzynarodowej pod koniec lat 30-tych XX w. Ówczesne działania władz polskich przyczyniły się w dużej mierze do wzbudzenia nienawiści pomiędzy Polakami a Ukraińcami w przededniu II wojny światowej. Ta ważna dla społeczności ukraińskiej data w żadnym stopniu nie stała się pretekstem do dialogu instytucji zajmujących się przeszłością ze społecznością ukraińską.

Podobne skutki wywołują wypowiedzi i działania wojewody lubelskiego oraz np. posła T. Rzymkowskiego, który w trakcie debaty na temat nowelizacji ustawy o IPN, oprócz zmanipulowania kwestii ataku na procesję w Przemyślu, starał się hiperbolizować zagadnienie polskich ofiar z rąk ukraińskich, stwierdzając:

CHCEMY WYELIMINOWAĆ z polskiego dyskursu publicznego kłamstwo na temat tego, co się wydarzyło na Wołyniu. Jasne jest stanowisko historyków i badaczy w tej materii, że to było ludobójstwo. Zamordowanych zostało ponad 160 tysięcy naszych rodaków w wyjątkowy brutalny sposób. Zamordowani oni zostali przez przedstawicieli narodu ukraińskiego. Wszystkie inne zbrodnie dokonane na narodzie polskim nie miały takiej skali, jak ta dokonana na ludności Wołynia⁵³.

Negatywny skutek wśród przedstawicieli mniejszości tego typu wystąpien

49 <https://wpolityce.pl/historia/410071-prezes-ipn-odwolal-szefa-towarzystwa-ukraińskiego>.

50 W materiałach śledztwa dotyczącego zbrodni w Sahryniu zawarta jest informacja, że wśród atakujących wieś Sahryń członków AK byli również partyzanci z tej formacji. Wojewoda lubelski publicznie podkreślał, że od lat współpracuje z weteranami AK i z ich opowieści (*sic!*) zna przebieg walk we wsi Sahryń.

51 Szerzej o poglądach prezesa IPN na temat konfliktu polsko-ukraińskiego zob.: <http://www.bibula.com/?p=96378> oraz <http://televizjarepublika.pl/dr-szarek-nie-widze-mozliwosci-dalszej-wspolpracy-z-ukraina-musza-wyciagnac-reke,55767.html>.

52 <https://www.nasze-slowo.pl/news/przedstawiciele-mniejszosci-potepiamy-dzialania-wojewody-czarnka-pl/>.

53 Jest to przykład stosowanej od lat strategii wielkich liczb; w uchwale Sejmu RP z 22 lipca 2016 r. jest mowa o: „ponad stu tysiącach obywateli II Rzeczypospolitej Polskiej”; <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/pis-z-kukizem-biora-sie-za-ukraincow/0s52l67>.

zwiększały przypadki niewyjaśnionych do dnia dzisiejszego przykładów zniszczenia mienia oraz gróźb adresowanych wobec liderów mniejszości ukraińskiej⁵⁴.

W 2018 r. w Legnicy doszło do podpalenia samochodu lidera Zjednoczenia Łemków. Sprawców nie ustalono, śledztwo zostało umorzone. W Trzebiatowie (woj. zachodniopomorskie) wrogie napisy pojawiły się na garażu księdza greckokatolickiego, a wcześniej doszło również do uszkodzenia jego auta⁵⁵.

O zagrożeniu wynikającym z nowelizacji ustawy o IPN oraz przeciwko nieodpowiedzialnym wystąpieniom polityków zaprotestowali przedstawiciele świata nauki i kultury, dziennikarze, aktywiści sektora pozarządowego. W opublikowanym apelu stwierdzono m.in.

MY, NIŻEJ PODPISANI, protestujemy przeciwko przyjętej przez parlament RP nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. Wprowadzone do ustawy o IPN nowe zapisy usankcjonują obecne w przestrzeni publicznej praktyki dyskryminacyjne i akty agresji, ułatwią stygmatyzację dowolnie wybranych osób i grup etnicznych, wzmocnią ksenofobiczne postawy, wygenerują kolejne przestępstwa z nienawiści, powiększą kryzys prawny, społeczny, polityczny, dyplomatyczny i informacyjny. Równocześnie solidaryzujemy się z osobami i instytucjami, które swój protest w związku z nowelizacją ustawy o IPN już wyraziły, szczególnie w kontekście zagrożeń dla edukacji, nauki, wolności wypowiedzi oraz stanu relacji polsko-żydowskich i polsko-izraelskich. Z całą mocą zwracamy parlamentarzystom RP uwagę, że wprowadzony do ustawy przez posła

Tomasza Rzymkowskiego z Kukiz'15 zapis penalizujący „banderowskie zbrodnie” stanowi bezpośrednio zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli polskich narodowości ukraińskiej i ukraińskich pracowników w Polsce⁵⁶.

O tym, że zagrożenie nie tylko teoretyczne świadczą m.in. pogróżki wysyłane na adres Towarzystwa Ukraińskiego oraz fala nienawistnych ataków na G. Kuprianowicza w Internecie⁵⁷.

Wystąpienie P. Czarnka skutkowało zainteresowaniem się kwestią ataków na lidera społeczności ukraińskiej ze strony ekspertów międzynarodowych. O sprawie wspomniano w raporcie specjalnej wysłanniczki ONZ Karim Bennoun. W raporcie, w rozdziale traktującym o polityce historycznej i zagrożeniach płynących z nowelizacji ustawy o IPN, napisano m.in.:

MIMO ŻE ZNIESIENIE SANKCJI karnych za stosowanie języka powiązane z niektórymi z tych wydarzeń należy uznać za pozytywne, zachowane w ustawie sankcje karne i cywilne mogą nadal utrudniać przyjęcie różnorodnych punktów widzenia przy analizie faktów historycznych związanych ze zbrodniami z przeszłości oraz zastosowanie różnorodnych narracji do ich opisywania. Sama obecność tych zapisów, nawet jeśli nie będą one stosowane, zniechęca do prowadzenia otwartej debaty historycznej, wzmacniając przy tym przekonanie, że istnieje tylko jeden słuszny sposób mówienia o historii. Przykładem tego może być niedawna skarga ze strony wojewódzkich urzędników państwowych w Lublinie dotycząca ustaleń historyka w odniesieniu do zbrodni na ukraińskiej ludności w marcu 1944 r., które to ustalenia uznano za znieważenie narodu

54 O gróźbach wobec dr. G. Kuprianowicza zob.: https://radio.lublin.pl/news/kto-grozi-prezesowi-towarzystwa-ukrainskiego-w-lublinie?fbclid=IwAR1VTDkx4Acn2YiV6lQBgfFtdfsAQImInI-VyZ0LbRxMQFoTh0cO_uyZpjF8.

55 Zob.: <https://prostir.pl/2018/09/y-польщі-спалили-автомобіль-українськ/>.

56 Tekst apelu jest dostępny na: <http://wyborcza.pl/7,95891,22970880,protestujemy-przeciwko-przyjetej-przez-sejm-ustawie-o-ipn.html?disableRedirects=true>.

57 Częścią wpisów zajmuje się obecnie Prokuratura Warszawa-Praga Północ.

polskiego. Innym przykładem jest publiczna kampania podważająca wiarygodność tego historyka. Działania takie mogą mieć szczególnie tragiczne konsekwencje dla instytucji kulturalnych, w tym muzeów, których misja polega właśnie na poruszaniu takich kwestii⁵⁸.

Drugim pozytywnym efektem „szumu informacyjnego” wokół wypowiedzi G. Kuprianowicza było zainteresowanie osobą wojewody P. Czarnka, a także kwestią zbrodni w Sahryniu ze strony polskich mediów. W artykułach prasowych ukazano szerszy kontekst działalności wojewody lubelskiego, m.in. wspieranie przez niego środowisk nacjonalistycznych (np. ONR), atakowanie środowisk innych mniejszości⁵⁹.

Jeden z obserwatorów zwrócił uwagę na paradoks opisywanej sytuacji, że nikt tak jak P. Czarnek nie przyczynił się do rozpowszechnienia informacji o wydarzeniach z marca 1944 r. we wsi Sahryń.

Szczególnie w kwestii przemilczania skali zbrodni wojennej w Sahryniu, której ofiarą padli obywatele RP narodowości ukraińskiej oraz umorzenia po piętnastu latach prowadzenia śledztwa, był artykuł Tomasza Kwaśniewskiego, wnuka oficera AK Stefana Kwaśniewskiego, który odpowiadał za decyzję o przeprowadzeniu pacyfikacji wsi ukraińskich. W artykule przytoczono opinie zarówno historyków zajmujących się zagadnieniem konfliktu polsko-ukraińskiego na Lubelszczyźnie prof. M. Zajączkowskiego i prof. I. Hałagidy, jak i głos historyka związanego ze środowiskami prawicowymi. Profesor

Andrzej Nowak z Uniwersytetu Jagiellońskiego stwierdził:

 Myślę, że było to jak najbardziej zbrodnią wojenną⁶⁰.

Jednym z pozytywnych aspektów omawianej sprawy była mobilizacja społeczności ukraińskiej w Polsce wokół obrony atakowanego lidera, wyrazy solidarności i wsparcia, których udzielili mu przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego z Polski, Ukrainy i innych krajów⁶¹. W końcowym rezultacie IPN oraz prokuratura w Zamościu odstąpiły od stawiania zarzutów⁶².

Próba zastraszenia mniejszości ukraińskiej i zakłamania okoliczności wydarzeń w Sahryniu 10 marca 1944 r. spowodowały również aktywność polskich środowisk opozycyjnych. Stowarzyszenie „Obywatele RP” przeprowadziło przed Urzędem Wojewódzkim w Lublinie pikietę, w trakcie której powtarzana była część tez wygłoszonych przez G. Kuprianowicza 8 lipca 2018 r.⁶³

Fundacja „Wolni Obywatele RP” wystąpiła z wnioskiem do władz Hrubieszowa i Tomaszowa Lubelskiego o zmianę nazw ulic⁶⁴. Pomimo negatywnych reak-

58 <http://www.unic.un.org.pl/specjalny-sprawozdawca/specjalna-sprawozdawczyni-nz-w-dziedzinie-praw-kulturalnych---oswiadczenie-zamykajace-wizyte/3244>.

59 W tygodniku „Polityka” pisał o tym P. Pytlakowski; zob.: <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/1762944,1,jak-pisowski-wojewoda-walczy-z-ukrainskim-nacjonalizmem.read>.

60 Bardzo ważny i przełomowy artykuł z „Dużego Formatu” „Gazety Wyborczej” T. Kwaśniewskiego zob.: <http://wyborcza.pl/duzyformat/7,127290,24275986,zaplanowal-to-twoj-dziedek-czy-ak-popelnilo-w-sahryniu.html?fbclid=IwAR0tidiI5cja-exhykGRL4m1gr-wKLR3kuhCrgvoAGoVHsWEXSBBe4bDYJ6rU>.

61 Przykładem może być akcja, wydawanego w Warszawie, tygodnika ukraińskiego „Nasze Stowo”; <https://www.nasze-slowo.pl/kuprijanovich-korotko-pro-golovne>.

62 <http://www.tokfm.pl/Tokfm/7,130517,24234657,wojewoda-lubelski-dopatrzy-l-sie-zniewazenia-narodu-ale-prokuratura.html>.

63 <http://lublin.wyborcza.pl/lublin/7,48724,23862361,wyglosili-oswiadczenie-i-sami-na-siebie-doniesli-obywatele.html?fbclid=IwAR3LopZcB-N2puoR5i9IZEthS4iQWfgrT4tFyj-hZxFgU3y27XNbO-pAYKQ>.

64 W Hrubieszowie istnieje ulica Stanisława Basaja „Rysia”, w Tomaszowie Lubelskim Zenona Jachymka „Wiktor”. Obaj dowodzili akcją pacyfikacji wsi Sahryń oraz kilkudziesięciu innych wsi ukraińskich, w których łącznie zginęło ok. 1200 polskich obywateli narodowości ukraińskiej (głównie kobiet i dzieci).

cji władz lokalnych, dzięki tej inicjatywie temat honorowania osób odpowiedzialnych za zbrodnie na ludności cywilnej, obywatelach Polski innej niż polska narodowości, pełniej zaistniał w polskiej przestrzeni publicznej⁶⁵.

Po ukazaniu się artykułu podjęte przez Związek Ukraińców w Polsce działania mające na celu wznowienie śledztwa w sprawie pacyfikacji z 1944 r. nie spotkały się z pozytywnym odzewem ze strony IPN⁶⁶.

Stało się tak pomimo powołania się na nowe okoliczności oraz istnienie ekspertyzy prof. INP PAN Ireneusza Kamińskiego zamówionej przez poprzednie kierownictwo IPN, w której autor stwierdził m.in.:

NAWET JEDNAK gdy konflikt polsko-ukraiński zostanie potraktowany jako specyficzny konflikt wewnętrzny oderwany (niezależny) od wojny polsko-niemieckiej i okupacji Polski, istnieją racje przemawiające za zastosowaniem kategorii zbrodni wojennej do zdarzeń w Sahryniu. Choć zakaz zabijania osób nieuczestniczących w konflikcie wewnętrznym pojawia się *explicit*e na poziomie prawa traktatowego dopiero w art. 3 wspólnym dla czterech konwencji genewskich z 1949 r., w świetle treści prawa humanitarnego (zwyczajowego, lecz i traktatowego — *vide* klauzula Martensa) istniejącego przed wybuchem II wojny światowej — oraz dokonującej się ewolucji tego prawa — należy przyjąć, że zakaz zabójstw ludności cywilnej nie walczącej w konflikcie wewnętrznym został już w roku 1939 ukształtowany jako powszechnie obowiązująca

reguła zwyczajowego prawa humanitarnego, do której traktatowej kodyfikacji doszło w 1949 r.⁶⁷

Kolejnym zdarzeniem ukazującym brak mechanizmów przeciwdziałania nagonce na obywateli RP narodowości ukraińskiej była dyskusja wokół nowelizacji ustawy o IPN. Związek Ukraińców w Polsce wystąpił m.in. do marszałka Sejmu RP M. Kuchcińskiego w sprawie przebiegu w Sejmie RP debaty 25 stycznia 2018 r. Zdaniem wnioskujących część posłów uczestniczących w debacie wykorzystywała argumenty, których celem było szczucie Polaków przeciwko Ukraińcom, insynuacje, pomówienia i jawne kłamstwa. Zwłaszcza poseł T. Rzymkowski, członek klubu Kukiz'15 i sprawozdawca projektu poselskiego w swoim wystąpieniu dopuścił się fałszu.

Przytoczone na stronie 14. słowa posła Rzymkowskiego nie były elementem swobody wypowiedzi w debacie parlamentarnej. Jego słowa były przemyślane, precyzyjnie ukierunkowane i obliczone na osiągnięcie pożądaných celów politycznych. Celem wystąpienia było zastraszanie poszkodowanego w czasie ataku tzw. narodowców na procesję religijną (miało ono miejsce w czasie rozpoczęcia w Przemyślu procesu sądowego); wzmożenie mowy nienawiści w Internecie do obywateli polskich narodowości ukraińskiej oraz migrantów z Ukrainy.

Wystąpienie posła Kukiz'15, wiceprzewodniczącego klubu oraz prace nad nowelizacją ustawy o IPN skutkowały daleko idącymi bezpodstawnymi oskarżeniami publicznymi wobec mniejszości ukraińskiej oraz wzrostem nastrojów antyukraińskich w różnych środowiskach

65 <https://oko.press/to-ulice-zbrodniarzy-obywatele-rp-do-radnych-hrubieszowa-i-tomaszowa-lubelskiego/>. Ważne w tym kontekście jest podanie informacji na temat tej inicjatywy przez media regionalne; <https://www.dziennikwschodni.pl/zamosc/spor-o-patronow-ulic-w-hrubieszowie-i-tomaszowie-lubelskim,n,1000233184.html>.

66 Zob.: <https://www.rp.pl/Historia/305119972-Polsko---ukraiński-spor-o-zbrodnie.html>.

67 I.C. Kamiński, *Kwalifikacja zbrodni w Sahryniu w świetle prawa międzynarodowego i orzecznictwa trybunałów międzynarodowych*, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2015.

i regionach kraju. Przykładem tego typu tendencji była m.in. wypowiedź posła na Sejm RP Sylwestra Chruszcza⁶⁸.

Zwłaszcza na terenie województw lubelskiego i podkarpackiego miały miejsce działania wymierzone zarówno w mniejszość ukraińską, jak i obywatele Ukrainy pod pretekstem propagowania przez nich tzw. banderyzmu⁶⁹. Doszło m.in. do interwencji policji w czasie rocznicowych uroczystości 10 marca br. w Sahryniu oraz skierowanie zawiadomienia do prokuratury i tzw. obywatelskich zatrzymań kierowców z Ukrainy pod pretekstem posiadania przez nich w samochodach czerwono-czarnych proporczyków, naklejek z zestawionymi czerwono-czarnymi kolorami⁷⁰. Część liderów polskich środowisk narodowych (nacjonalistycznych) z Podkarpacia publicznie wyrażała zachwyty — nawoływała do otwierania szampana — z faktu uchwalenia nowelizacji ustawy o IPN; ich zdaniem miał to być początek „robienia

porządku” z propagatorami „banderyzmu” z Polsce⁷¹.

Tzw. środowiska kresowe „zdynamizowały” i zróżnicowały sposoby oddziaływania na społeczeństwo polskie. Po sukcesie i przyjęciu przez Sejm uchwały z 22 lipca 2016 r. w różnych częściach Polski pojawiły się billboardy, których celem było nagłaśnianie kwestii „zakłamywania zbrodni wołyńskiej”. Tego typu propaganda wizualna pojawiła się m.in. we Wrocławiu, Olsztynie, Przemyślu (tj. miastach, gdzie mieszka liczna grupa mniejszości ukraińskiej oraz migrantów z Ukrainy) oraz w Warszawie⁷². Akcja była poprzedzona odpowiednio anonsonowaną zbiórką środków w Internecie. W trakcie akcji informacyjnej niejednokrotnie zawiązano do 200 tys. liczbę polskich ofiar, które w czasie II wojny światowej zginęły z rąk ukraińskich.

W 2017 i 2018 r. Ministerstwo Obrony Narodowej i struktury administracji rządowej rozesłały do jednostek samorządu terytorialnego pisma, które wywołały zaniepokojenie środowisk mniejszości narodowych i etnicznych. Negatywną reakcję spowodował nie tylko brak wiarygodnego wyjaśnienia przyczyn i celowości tego typu działań ze strony MON (w przypadku pisma z 2017 r.), ale przede wszystkim zawarcie

68 W trakcie wywiadu w OTVP Szczecin w programie „Spięcie” poseł S. Chruszcz z koła poselskiego „Wolni i Solidarni” (obecnie klub PiS) oskarżył przedstawicieli mniejszości ukraińskiej na Pomorzu Zachodnim o posiadanie w lokalach portretów lidera OUN Stepana Bandery; poseł groził więzieniem tym osobom; zob.: <https://szczecin.tvp.pl/35894562/spiecie-rozmowa-z-sylwestrem-chruszczem> (fragment dotyczący nowelizacji ustawy o IPN oraz oskarżeń mniejszości ukraińskiej w Polsce od 8:43”).

69 Warto zaznaczyć, że sam termin jest dosyć pojemny; w ujęciu części aktywistów może chodzić o zaprzeczanie zbrodni ukraińskich na Polakach na tzw. kresach, noszenie stroju w „niewłaściwym” kolorze bądź śpiewanie ukraińskich pieśni historycznych. Według polskich nacjonalistów pieśń *Oj u łuzi czerwona kalyna* wywodząca się z okresu I wojny światowej to „hymn” UPA. Pomimo tego, że żaden z polskich wiarygodnych historyków i ekspertów nie potwierdził tej tezy, propagujący tę pieśń, grający melodię lub śpiewający są określane mianem „propagatorów banderyzmu”. Ww. argument był wielokrotnie używany przez osoby oskarżone o napaść na procesję ukraińską 26 czerwca 2016 r. w Przemyślu oraz osoby inspirujące ww. atak za pomocą wpisów umieszczanych w przededniu ataku w mediach społecznościowych.

70 Chodzi m.in. o zatrzymanie na obwodnicy Przemyśla przez mieszkańca Podkarpacia samochodu obywatela Ukrainy za posiadanie w tyle auta naklejki przedstawiającej herb Ukrainy — Tryzub (w kolorze czerwonym) na czarnym tle; szczegóły zob.: <https://wiadomosci.wp.pl/ukrainiec-zatrzymany-za-banderowski-symbol-na-ucie-policje-wezwal-mieszkaniec-przemysla-6319346510137473a>. O zdarzeniu informowały liczne media ukraińskie; <https://gordonua.com/ukr/news/worldnews/-u-polshchi-vidkrili-spravu-za-trizub-na-avto-ukrajintsja-528703.html>.

71 Zachwyty nie ukrywał m.in. M. Majkowski, obecnie radny Rady Miasta Przemyśl, aktywista środowisk narodowych w Przemyślu. Więcej o poglądach M. Majkowskiego zob.: <https://macgregor.neon24.pl/post/142917,miroslaw-majkowski-o-podobienstwach-z-sytuacja-w-roku-1939>.

72 <https://zrzutka.pl/kw33gf>; <https://kresy.pl/wydarzenia/kolejny-billboard-o-ludobojstwie-na-wołyniu-tym-razem-pod-olsztynem-foto/>; <https://wiadomosci.wp.pl/nowa-akcja-we-wroclawiu-samochod-z-banerem-beda-przypominac-o-rzezi-wołyńskiej-6361159217969281a>; <https://www.rp.pl/Prawo-karne/308219970-Wyroki-ws-antybanderowskich-naklejek-o-UPA.html>; <https://nowiny24.pl/fundacja-wołyn-pamiętamy-w-przemyslu-straz-graniczna-zatrzymala-auto-z-naszym-bilbordem-sg-to-była-rutynowa-kontrola-zdjecia/ar/c1-14077043>.

bardziej jednoznacznych zaleceń w piśmie z 26 kwietnia 2018 r.⁷³

W zaleceniach przekazywanych jednostkom samorządu w 2018 r. zwrócono się o dostarczenie następujących informacji:

DANE NA TEMAT sytuacji osób narodowości innej niż polska, w tym określenie ich liczebności, poziomu zintegrowania z resztą społeczeństwa polskiego, poziomu życia, głównych problemów i konfliktów występujących w rejonach zamieszkania, a także wskazania formalnych i nieformalnych liderów organizacji i stowarzyszeń skupiających osoby deklarujące przynależność do innych niż polska grup etnicznych.

Użycie tego typu sformułowań i wskazanie wprost na liderów mniejszości wywołały w tych środowiskach skojarzenia z okresem PRL, gdy przedstawiciele mniejszości byli traktowani jako osoby pod specjalnym nadzorem Służby Bezpieczeństwa oraz innych organów państwa. ZUWP wystosował w tej sprawie pisma m.in. do prezesa Rady Ministrów i marszałka Sejmu RP.

Oprócz wystąpień środowisk mniejszości interwencje w sprawie działań MON podjął wicemarszałek Senatu Bohdan Borusewicz, Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich⁷⁴. Tłumaczenia i odpowiedzi ze strony przedstawicieli MON oraz Biura Bezpieczeństwa Narodowego nie rozwiązały obaw liderów mniejszości⁷⁵.

73 W maju 2017 r. ówczesny wiceminister obrony narodowej M. Dworczyk w trakcie posiedzenia KMNiE Sejmu RP twierdził, że są to rutynowe działania mające na celu zebranie wyłącznie danych statystycznych.

74 <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rzecznik-pyta-wojsko-po-co-zbiera-dane-o-osobach-z-mniejszosci-narodowych>.

75 Podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych w dniu 7 listopada 2018 r., w którym brała udział m.in. płk Renata Smagała z MON, przedstawiciele mniejszości w KW negatywnie ocenili działania resortu obrony oraz uznali za mało wiarygodne tłumaczenia, że chodzi wyłącznie o zbiór danych statystycznych. Całość nagrania

W kontekście braku reakcji instytucji państwa (instytucji centralnych oraz wojewodów, pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych) wobec aktów agresji i działań dyskryminacyjnych, takich jak: atak na procesję w Przemyślu w 2016 r., nagonki po uroczystościach w Sahryniu w 2018 r., miały miejsce ważne gesty ze strony społeczeństwa obywatelskiego. Ich autorami były polskie organizacje pozarządowe i osoby od lat wspierające dialog polsko-ukraiński. Szczególnie ważną w kontekście manipulacji wokół charakteru przemyskich procesji religijnych (których tradycja sięga lat 20-tych XX w.), ataku na G. Kuprianowicza oraz braku jednoznacznego potępienia ze strony instytucji państwa ataku na procesję religijną oraz na proces niszczenia i profanowania ukraińskich grobów miała akcja artystyczna prezeski stowarzyszenia „Homo Faber” z Lublina Anny Dąbrowskiej. Akcja, performans *Materiał dowodowy* miała miejsce w Przemyślu, we wsiach Mołodycz i Werchrata oraz w Lublinie⁷⁶.

Kolejnym ważnym działaniem społecznym był udział 10 marca 2018 r. w uroczystościach pod pomnikiem ukraińskich ofiar Sahrynia oraz pod pomnikiem siostry Longiny, która zginęła z rąk UPA polsko-ukraińskiej grupy aktywistów z organizacji pozarządowych, dziennikarzy, naukowców, publicystów i studentów⁷⁷.

z posiedzenia KWRziMN zob.: <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/komisja-wspolna/posiedzenia/2018/lxiv-posiedzenie-komisj/10858,LXIV-posiedzenie-Komisji-Wspolnej-Rzadu-i-Mniejszosci-Narodowych-i-Etnicznych-7-.html>.

76 Więcej o akcji A. Dąbrowskiej: <https://nowiny24.pl/niecodzienna-akcja-w-przemyslu-anna-dabrowska-nawiazala-do-pamietnej-greckokatolickiej-procesji-zdjecia/ar/13650831> oraz http://wyborcza.pl/10,82983,24150894,sprobujmy-to-pozszywac-nikt-za-nas-tego-nie-zrobi-czas-rozpozacz.html?utm_source=facebook.com&utm_medium=SM&utm_campaign=FB_Gazeta_Wyborcza&fbclid=IwAR2MjivreKcUT_Z6Tru3hf5f6MLNBjMg9fMRRyPz4Z0Hg2rP5B1WBg8beIQ.

77 W uroczystościach wzięli udział: E. Bendyk, O. Bodnar, J. Byra, I. Chruślińska, W. Dewa, I. Isajew, D. Kuroń,

Inną ważną inicjatywą, która była reakcją na przejawy agresji i nienawiści wobec mniejszości ukraińskiej, była realizacja przez Oddział Związku Ukraińców w Przemyślu projektu *Poznajcie nas*, adresowanego do młodzieży, którego celem było ukazanie historii i tradycji ukraińskiej na Podkarpaciu. Ten projekt plus działania adresowane do mieszkańców miasta (nie tylko z mniejszości), takie jak: spotkania w przemyskim „Narodnym Domu” z wybitnymi postaciami (pisarzami, aktorami, aktywistami społecznymi, zainicjowane przez I. Chruślińską), debaty na temat 100-lecia niepodległości Polski i Ukrainy, koncerty, działania w przestrzeni miasta, np. akcja zainicjowana przez HF z Lublina *Życzenia dla sąsiada* (realizowana w Przemyślu i Lwowie), stały się przykładami aktywnej reakcji społecznej na potrzebę dialogu międzykulturowego⁷⁸.

Co jest bardzo ważne, część z tych działań nie miała tzw. projektowego charakteru, nie była jednorazową aktywnością (co jest problemem wielu organizacji działających w oparciu o granty) i stała się inspiracją do działań cyklicznych. W Przemyślu powstała wspólna inicjatywa Polaków i Ukraińców *Wspólnie na 100. Zgodna Inicjatywa Przemyslan na 100-lecie Niepodległości Polski*.

Przy jej powołaniu inicjatorzy stwierdzili m.in.:

T. Kwaśniewski, A. Lichnarowicz, S. Łajkosz, B. Piechowicz, M. Potopnyk, R. Suszek, P. Tyma, M. Zajączkowski.

78 Więcej o wspomnianych działaniach zob.: http://zup-przemysl.pl/?page_id=309 oraz <http://szaszku.edu.pl/2018/12/druga-edycja-projektu-poznajcie-nas>. O akcji *Życzenia dla sąsiada* zob.: <http://rzeszow.wyborcza.pl/rzeszow/7,34962,23580950,zyczenia-dla-sasiada-czego-beda-zyczc-przemyslancie-mieszkancom.html>, <https://przemysl.pl/50776/zyczenia-dla-sasiada.html>. O akcji we Lwowie zob.: <https://zbruc.eu/node/80702>.

JESTEŚMY MIESZKAŃCAMI i mieszkańcami Przemyśla, dumni z miejsca, w którym mieszkamy. Łączy nas miasto i idea wspólnego świętowania 100 lat Niepodległości. To dobry moment, aby popatrzeć za siebie i zaplanować wspólną przyszłość — otworzyć się na nowe stulecie. Pamiętając o historii i szanując tych, których już w naszym mieście nie ma. Chcemy zobaczyć moment odzyskania Niepodległości w wielu wymiarach. Szczególnie ważnym jest dla nas uchwycenie punktów widzenia różnych narodowości, stanów oraz grup społecznych. Łącząc różne środowiska i grupy, także mniejszościowe, chcemy wypracować i wypromować konstruktywny model współpracy obywatelskiej mieszkańców Przemyśla wywodzących się z różnych narodowości, religii, kultur oraz zainspirować innych Przemyslan do aktywnego, pozytywnego i kreatywnego udziału w lokalnym życiu społecznym⁷⁹.

Innymi formami budowania przestrzeni dialogu były prezentacje filmów, dyskusje i spotkania w ramach festiwalu „Watch Docs”⁸⁰.

Jako ostatni przykład udanego wyjścia mniejszości ukraińskiej do ogółu mieszkańców miasta warto przywołać przedsięwzięcia z 18 maja 2019 r. W ramach Nocy Muzeów 2019 w pomieszczeniach „Narodnego Domu” miało miejsce spotkanie z pisarkami Olgą Tokarczuk i Oksaną Zabuzko (prowadzone przez Edwina Bendyka z „Polityki” i Izabelę Chruślińską), wystawa ukraińskich

79 Pod dokumentem założycielskim podpisali się następujący mieszkańcy Przemyśla: Witold Domański, Adam Erd, Bożena Fortuna-Skibińska, Igor Horków, Anna Husejka-Stabiszewska, Liliana Kalinowska, Paweł Kaniecki, Andrzej Komar, Katarzyna Komar-Macyńska, Joanna Markin, Tatiana Nakonieczna, Magdalena Pardel-Trefler, Romana Zołotnyk.

80 Więcej o działaniach w Przemyślu zob.: <https://www.facebook.com/wspolniena100przemysl/>; <https://przemysl.pl/50779/wspolnie-na-100-zgodna-inicjatywa-przemyslan-na-100-lecie-niepodleglosci-polski-zaproszenie.html> oraz <https://rzeszow.tvp.pl/37778925/polacy-i-ukraincy-wspolnie-na-100lecie-niepodleglosci>; <http://cerkiew.org/2018/12/08/koncert-na-100-lecie-niepodleglosci-polski-w-przemyslu-niech-wspolbrzmi>. Na temat festiwalu „Watch docs” w Przemyślu zob.: <https://watchdocs.pl/2018/a/pl/festiwal-objazdowy/17/przemysl>.

wyszywanek (w tym z regionu Podkarpacia) oraz *Ukraińskie etno* — pokaz strojów ludowych z udziałem młodzieży⁸¹.

Partnerem bądź inicjatorem większości projektów był Związek Ukraińców w Polsce we współpracy z polskimi organizacjami i aktywistami. Ważnym aspektem realizacji ww. działań była współpraca z wieloma podmiotami i osobami z Polski i Ukrainy. Co warto zaznaczyć, część projektów nie ograniczała się do kwestii polsko-ukraińskich na pograniczu. Ważnym komponentem dialogu stało się również żydowskie dziedzictwo Przemyśla, współpraca z polską mniejszością z Ukrainy⁸².

NEGATYWNA KAMPANIA WOBEC MIGRANTÓW. ATAKI, POBICIA

W latach 2018–2019 w różnych miastach Polski wzrosła liczba przestępstw o charakterze kryminalnym, w których poszkodowanymi byli Ukraińcy. Do najbardziej spektakularnych ataków i napaści na obywateli Ukrainy doszło w Warszawie i Wrocławiu⁸³. W zaznaczonych przypadkach sprawcy świadomie atakowali osoby mówiące po ukraińsku bądź zidentyfikowane jako Ukraińcy⁸⁴.

Generalnym problemem, na który zwracają uwagę eksperci, jest liczba zgłoszeń przez poszkodowanych w sprawach przestępstw z nienawiści. Zdaniem ekspertów tylko mała ich część jest zgłaszana z powodu nieznamomości języka polskiego, barier kulturowych, przewlekłości procedur, nieznamomości swoich praw, niechęci ze strony niektórych przedstawicieli organów ścigania do przyjmowania takich zgłoszeń czy wręcz negatywnego nastawienia do cudzoziemców⁸⁵.

W przestrzeni publicznej, zwłaszcza w komentarzach w Internecie (pod artykułami ukazującymi tragiczne wydarzenia, w których obywatele Ukrainy byli świadkami lub sprawcami), bardzo często w takim przypadku pojawiają się liczne obraźliwe i nienawistne komentarze⁸⁶.

Nowym zjawiskiem w Polsce jest obecność w polskich szkołach niepełnoletnich uczniów z Ukrainy (w skali kraju chodzi o kilka tysięcy), część z nich nie radzi sobie z nową sytuacją (funkcjonowanie w nowym środowisku, często w burdach i internatach, daleko od bliskich). Zdarzają się również problemy z presją otoczenia, zarówno rówieśników, jak

81 O wydarzeniach 18 maja w Przemyślu zob.: <https://www.zycie.pl/inne/artykul/23076,tokarczuk-i-zabuzko-o-ukrainsko-polskim-palimpseście-w-przemyslu> oraz <http://rzeszow.wyborcza.pl/rzeszow/7,34962,24794842,przemysl-dom-ukrainski-jestesmy-otwarci-dla-wszystkich.html>.

82 Przykładem aktywności mniejszości ukraińskiej Przemyśla jest organizacja grupy młodzieży zajmującej się żydowskim dziedzictwem w mieście, koncert pieśni żydowskich w wykonaniu Roksany Wikaluk, zorganizowany w listopadzie 2018 r.; więcej zob.: <http://hotsta.net/wspolniena100>.

83 Chodzi m.in. o atak na kierowcę firmy Uber, przejechanie przez taksówkarza obywatela Ukrainy we Wrocławiu i kilka innych, nie mniej drastycznych, zdarzeń. Więcej zob.: <http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,24536030,pobili-kierowce-ubera-bo-jest-ukraincem-i-nie-wlaczyl-disco.html>.

84 O ataku w Warszawie zob.: <http://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/7,54420,24536030,pobili-kierowce-ubera-bo-jest-ukraincem-i-nie-wlaczyl-disco.html> oraz we Wrocławiu: <https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-wroclaw-celowo-potracyl-ukrainca-taksowkarz-z-zarzutami,nId,2962053>.

85 <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/jedynie-5-przestepstw-motywowanych-nienawiscia-jest-zgłaszanych-na-policje-badania-rpo-i-odihrobwe>. O przykładowych trudnościach przy zgłaszaniu przestępstw z nienawiści zob.: <http://www.tokfm.pl/Tokfm/7,130517,23912927,zglosila-na-komendzie-ksenofobiczne-hasla-wymierzone-w-ukraincow.html>.

86 Klasycznym przykładem może być sprawa samobójstwa studenta-Polaka w Krakowie, który mieszkał w pokoju ze studentem z Ukrainy oraz bójka w Gorzowie Wielkopolskim. Po śmierci studenta w sieci pojawiło się szereg bezpodstawnych oskarżeń wobec obywatela Ukrainy. W Gorzowie Wlkp. po bójce Polaków z Ukraińcami, w której z rąk obywatela Ukrainy zginął Polak, część mediów przedstawiła to przestępstwo jako atak Ukraińców na Polaka. W rzeczywistości chodziło o konflikt dwóch grup młodych ludzi będących pod wpływem alkoholu. Więcej zob.: <https://dorzeczy.pl/kraj/88012/21-latek-nie-wroclil-na-swietla-do-domu-Cialo-chlopaka-znalezione-w-akademiku.html>; <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-05-09/zmarl-po-w-bojce-z-ukraincami-byl-pewien-ze-obroni-siebie-kolegow-i-kasjerke>; <https://wiadomosci.wp.pl/gorzow-wielkopolski-nie-zyje-meczczyna-pobity-pod-sklepem-monopolowym-6374203092248705a>; <https://www.se.pl/wiadomosci/polska/gorzow-wielkopolski-ukraincy-zakatowali-polaka-w-wielkanoc-aa-NRpn-3i4y-zkg8.html>.

i nauczycieli — np. akcentowanie w trakcie lekcji tematu zbrodni ukraińskich na Polakach, prowokacyjne komentarze. W rezultacie część uczniów, a nawet studentów, nie daje rady pokonać trudności, adaptować się w nowym środowisku i wraca do Ukrainy. Zdarzają się przypadki poważnych problemów psychicznych, a nawet samobójstw wśród uczniów i studentów z Ukrainy⁸⁷. Tylko w części miast organy prowadzące placówki oświatowe dostrzegają ww. problemy, podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi, starają się wspierać nauczycieli, którzy bardzo często nie są przygotowani do pracy z uczniami z innych krajów o innej tożsamości narodowej oraz religijnej⁸⁸. Pedagodzy w Polsce niejednokrotnie nie są również przygotowani do przeciwdziałania konfliktom między uczniami. Nie zawsze w części regionów jest promowana współpraca z organizacjami broniącymi praw człowieka czy też organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych. Problemem jest zarówno skala zjawiska braku systemowych rozwiązań, jak i brak kompetencji.

Za nowe negatywne zjawisko należy uznać wrogie wypowiedzi polityków, którzy na forum parlamentu czy też w mediach formułowali obraźliwe lub napastliwe treści wobec przedstawicieli mniejszości ukraińskiej w Polsce oraz migrantów. W 2018 r. oprócz słów posła T. Rzymkowskiego czy wojewody lubelskiego P. Czarnka za najbardziej szkodliwe, jeżeli chodzi o migrantów,

pracowników z Ukrainy należy uznać wystąpienie wicemarszałka Sejmu RP Stanisława Tyszki. W jednej z ogólnopolskich stacji telewizyjnych stwierdził:

UZUPEŁNIA SIĘ BRAKI w szpitalach pracownikami z Ukrainy, często niżej wykwalifikowanymi. Przez to umierają ludzie. Lekarze nie powiedzą tego wprost. Ja mam obowiązek to powiedzieć.

Informacja podana przez marszałka S. Tyszkę wywołała sprzeciw wielu środowisk. Ambasada Ukrainy w RP w swoim komunikacie nazwała tę wypowiedź ksenofobiczną i wezwała posła Tyszkę do publicznych przeprosin, a polskie władze do potępienia tego typu wypowiedzi⁸⁹. Pomimo sprostowania tej informacji przez Ministerstwo Ochrony Zdrowia, poseł Tyszka publicznie nie odwołał swojej wypowiedzi⁹⁰.

Wystąpienia skierowane przeciwko migrantom z Ukrainy pojawiały się w trakcie kampanii do Parlamentu Europejskiego. Podczas konwencji wyborczej „Konfederacji” w Rzeszowie lider ugrupowania, prezes Stronnictwa Narodowego, poseł na Sejm RP Robert Winnicki stwierdził m.in.:

MÓWIMY STOP masowej migracji ze wszystkich stron świata, z Azji, ale też i z Ukrainy. Stop ukraińskiej Podkarpacia. Jako jedyna siła mówimy stop banderyzmowi. Jako jedyna siła przeciwstawiamy się czynnie. To nikt inny jak działacze Ruchu Narodowego, Młodzieży Wszechpolskiej zdemontowali pomnik UPA nielegalnie postawiony. To będziemy robić w całej Polsce⁹¹.

87 Tego typu przypadki zanotowano np. w Krakowie, Słubicach; więcej zob.: <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/poszukiwany-student-z-ukrainy-zostal-znaleziony-martwy/v70jx0>; <http://www.edukacja.org/studia/593-slubice-smierc-studenta-z-ukrainy>.

88 Takim pozytywnym przykładem jest m.in. Gdańsk, gdzie powołano pełnomocnika ds. wielokulturowości w szkołach oraz Kraków, gdzie organizacja „Zustricz” podjęła się koordynowania warsztatów z udziałem policji, nauczycieli, władz miasta przygotowujących do pracy z uczniami cudzoziemskimi. Tylko w jednej z krakowskich burs mieszka ok. 160 uczniów z Ukrainy.

89 <https://wiadomosci.wp.pl/ambasada-ukrainy-zada-przeprosin-od-stanislawy-tyszki-haniebne-pomowienie-625744577897601a>.

90 O reakcji Ministerstwa Zdrowia RP zob.: <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/tyszka-o-ukrainskich-plegiarniach-ministerstwo-zdrowia-odpowiada,843302.html>.

91 https://www.youtube.com/watch?v=sbqNmYYDVIM&fbclid=IwAR3aWFtD3L27cmp_pytIs8qVkwkI03hw7VQz4NYJQD_

Kwestia ukraińska znalazła się również w spocie wyborczym ugrupowania „Konfederacja”. W spocie znalazły się m.in. takie słowa:

STOP INWAZJI IMIGRANTÓW. Nie dla żydowskich roszczeń i banderowskich prowokacji. Tu jest Polska nie Polin⁹².

Także poseł Marek Jakubiak, wcześniej poseł klubu parlamentarnego Kukiz'15, kandydat na prezydenta Warszawy, obecnie jeden z liderów „Konfederacji” wielokrotnie publicznie występował przeciwko obecności w Polsce migrantów/pracowników z Ukrainy. Także jego wypowiedzi w kwestii sytuacji w Ukrainie, historycznej polsko-ukraińskiej przeszłości nacechowane były wrogością do Ukraińców i nacjonalizmem⁹³.

Przeciwko migrantom występowali nie tylko przedstawiciele opozycji parlamentarnej i pozaparlamentarnej. O zagrożeniach płynących ze strony migrantów, w tym z Ukrainy, wspominała w interpelacji poselskiej posłanka PiS Barbara Bubula. W interpelacji do premiera Mateusza Morawieckiego stwierdziła:

W MOIM PRZEKONANIU sprowadzanie do Polski taniej siły roboczej ze Wschodu, w tym z muzułmańskiej Azji, ale także z Ukrainy, stanowi odłożone w czasie poważne zagrożenie bezpieczeństwa naszego kraju. [...] Polscy obywatele zamiast mieszkać w kraju bezpiecznym, jednolitym kulturowo, staną się ofiarą polityki multi-kulti,

AfY4wWx8TLqBgZE (fragment odnoszący się do kwestii ukraińskiej; 4 min. nagrania).

92 Cały klip zob.: <https://www.youtube.com/watch?v=oDqSWj1a7Q>.

93 <https://dorzeczy.pl/kraj/76552/Jestem-nacjonalista-gospodarczym-Jakubiak-nie-zatrudnia-Ukraincow.html>; stosunek do kwestii historycznych M. Jakubiaka zob.: <https://kresy.pl/wydarzenia/polska/jakubiak-o-dudzie-po-wyroku-tk-to-nie-be-dzie-juz-chyba-moj-prezydent/>.

obawiającymi się o przyszłość i bezpieczne przebywanie w swojej okolicy⁹⁴.

Oprócz polityków, posłów na Sejm RP i publicystów wizje zagrożeń ze strony migrantów roztaczali przedstawiciele elit — historycy, pisarze. Stale problematykę historyczną i migrantów łączy w swoich felietonach na łamach „Gazety Warszawskiej” oraz w wystąpieniach publicznych pisarz Stanisław Srokowski⁹⁵.

Temat migrantów z Ukrainy i walki z „banderyzmem” jest obecny w wystąpieniach byłego księdza Jacka Międlara. W przypadku jego osoby modelowo można wskazać, jak treści skierowane przeciwko „innym” są propagowane za pomocą różnych form przekazu (media społecznościowe, blogi, YouTube, publikacje książkowe, koszulki, wiece) i multiplikowane⁹⁶. Dzięki takiemu zróżnicowaniu znacząco zwiększa się skala oddziaływania na społeczeństwo i z tego powodu jest to tym bardziej groźne zjawisko.

Część zabierających głos w kwestii migrantów z Ukrainy starała się łączyć kwestie historyczne z różnymi zjawiskami, np. z kwestią wypłaty polskich świadczeń socjalnych, które mogą być wypłacane obywatelom Ukrainy, przestępczości

94 Więcej o interpelacji posłanki B. Bubuli zob.: <https://wiadomosci.wp.pl/poslanka-pis-nie-chce-imigrantow-z-ukrainy-i-azji-oni-zagraza-ja-bezpieczenstwu-kraju-6299847782148225a?fbclid=IwAR20-9tzPcTdmOZ353OvMByNN-5DxtHkiGIP2JNIEhVQGRGI-KDNvQKq10fI>.

95 Stanisław Srokowski nie tylko „straszy” migrantami, ale odwołuje się do utrwalonych, sięgających pierwszej połowy XX w., polskich emocji, np. związanych z postacią metropolity A. Szeptyckiego; więcej zob.: <https://dzieje.pl/aktualnosci/kolejny-protest-kresowiakow-i-narodowcow-przeciw-upamietnieniu-abp-szeptyckiego> oraz <https://polskaniepodlegla.pl/opinie/item/17253-co-zrobimy-z-ukraincami-zeby-nie-bylo-ze-nie-mowilem-nie-ostrzegalem>.

96 O aktywności J. Międlara zob.: <https://wprawo.pl/2019/05/05/zydowski-szlak-polska-ukraina-izrael-j-miedlar-video/>; <https://wolnosc24.pl/2017/07/17/miedlar-beatyfikacja-banderowca-abp-szeptyckiego-za-zydowskie-szekle-i-ukrainskie-hrywny-video/>.

z udziałem obywateli Ukrainy, dostępu do broni⁹⁷.

W przestrzeni publicznej oprócz budowania atmosfery zagrożenia ze strony ukraińskich migrantów obecne były również artykuły propagujące rozbiór Ukrainy, sojusz polsko-rosyjski, postulujące potrzebę rewizji wschodnich granic Rzeczypospolitej⁹⁸.

W kilku miastach, m.in. w Warszawie, Szczecinie czy Wrocławiu w badanym przez nas okresie w miejskiej przestrzeni publicznej pojawiły się napisy, plakaty i hasła odwołujące się do negatywnych skojarzeń z Ukrainą lub propagujące wrogość do Ukraińców⁹⁹. W badanym okresie głosy, które do niedawna stanowiły margines polskiej debaty na temat relacji z Ukrainą uzyskały wsparcie w postaci wystąpień publicznych znanych polityków. Chodzi zwłaszcza o głosy nawołujące do porozumienia z Rosją. Za szczególnie ważny wielu obserwatorów uznało głos Kornela Morawieckiego, założyciela antykomunistycznej „Solidarności Walczącej”, obecnie lidera koła poselskiego „Wolni i Solidarni”, ojca prezesa Rady Ministrów RP. Tego typu wystąpienia

wsparte działaniami dezinformacyjnymi w Internecie, w naszej ocenie stanowią poważne źródło zagrożenia dla budowania pozytywnych relacji polsko-ukraińskich¹⁰⁰.

Pomimo deficytu rąk do pracy, o którym wielokrotnie w analizowanym przez nas okresie wspominali polscy eksperci i pracodawcy, nadal miały miejsce uliczne akcje informacyjne skierowane przeciwko pracownikom-migrantom z Ukrainy, m.in. we Wrocławiu i Żyrardowie¹⁰¹.

Problem propagowania nastrojów antymigranckich, w tym skierowanych przeciwko obywatelom Ukrainy, częściowo pojawił się w trakcie kampanii samorządowej w 2018 r. Część kandydatów na prezydentów miast i ich sztaby wyborcze wprost odwoływały się do negatywnych emocji wyborców¹⁰².

Za modelową, ze względu na występowanie kontekstu ukraińskiego, należy uznać zwłaszcza drugą turę wyborów prezydenckich w Przemyślu. W mieście tym rywalizowali ze sobą były wiceprezydent miasta Janusz Hamryszczak, popierany przez PiS, oraz Wojciech Bakun, poseł Kukiz'15, wspierany również przez środowiska lokalne, m.in. Ruch

97 Część osób o dużym autorytecie w środowisku na stronach Facebooka w swoich komentarzach świadomie akcentuje przykłady przestępstw kryminalnych, których dopuścili się cudzoziemcy. Każdy tego typu przypadek nagłośniony w mediach powoduje pojawienie się dużej liczby agresywnych antyukraińskich komentarzy; <https://prawo.pl/81175-boguslaw-rogalski-emerytury-przekazemy-ukraincom-ktorzy-szerza-kult-bandery>; <http://trybun.org.pl/2018/09/10/sa-dowody-na-to-ze-ukraincy-przestepcy-w-polsce-maja-bron-praworzadni-polacy-sa-zgodnie-z-wola-rzadzacych-bezbronni>; <https://www.se.pl/wiadomosci/polska/gorzow-wielkopolski-ukraincy-zakatowali-polaka-w-wielkanoc-aa-NRpN-3i4y-zkg8.html>.

98 Dobry przykład tego typu koncepcji ideologicznych zob.: <https://www.salon24.pl/u/myslec/887298, musi-o-nas-byc-glosno-na-ukrainie>.

99 <https://lublin.onet.pl/wolyn-pamietamy-nieznanzy-sprawca-zniszczyl-billboard-skierowany-do-ukraincow/qnd113j>; <https://szczecin.onet.pl/jc-bandere-upa-cwe-wulgarne-hasla-na-budynku-w-ktorym-pracuja-ukraincy/79v8ft7>. Nowym groźnym zjawiskiem jest zastawianie „pułapek” na osoby, które chciałyby zerwać tego typu plakaty lub ulotki; więcej zob.: <http://wroclaw.naszemiasto.pl/artykul/wroclaw-uwaga-na-antyukrainskie-naklejki-ukryte-sa-w-nich,5036757,artgal,t,id,tm.html>.

100 Przekonuje o tym wielu zachodnich analityków. W Polsce, ze względu na ostrość sporu władza-opozycja, reakcje instytucji państwa na tego typu zagrożenia są w naszej ocenie nieadekwatne. Więcej zob.: https://oko.press/rosyjski-cien-nad-polskim-facebookiem-andruszkiewicz-korwin/?fbclid=IwAR2XBnP2Rz9ow01TNwHMqJwDcVKkm29mQf1xIT_Gt2a-8Fw0Gpdj92P2Poys.

101 O protestach przeciw migrantom: <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,23895553,ukraincy-won-z-polski-polska-dla-polakow-onr-twierdzi-ze.html> oraz <https://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/572123,praca-ukraincy-zyrardow-szturmowcy-imigranci-ksenofobia-nielegalnie.html>.

102 Więcej o kampanii wyborczej do samorządów i obecności w niej kwestii migrantów zob.: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/12/Raport-monitoring-mowy-nienawiści-w-kampanii-wyborczej.pdf>; wrocławski kandydat o akcji ONR zob.: <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,23882742,kandydaci-na-prezydenta-wroclawia-solidarnie-przeciwko-antyukrainskiej.html>; <http://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,23882742,kandydaci-na-prezydenta-wroclawia-solidarnie-przeciwko-antyukrainskiej.html>.

Narodowy. W mediach społecznościowych jako jeden z elementów mających dyskredytować kandydatów była rozpowszechniana informacja o niby ukraińskim pochodzeniu obu kandydatów. Aby temu zaprzeczyć, W. Bakun upublicznił świadectwa szkolne swoich dzieci, by zaprzeczyć informacjom, że uczęszczała do szkoły im. Markiana Szaszkiewicza, w której uczą się dzieci mniejszości ukraińskiej, a część przedmiotów jest nauczanych w języku ukraińskim. Kontrkandydata próbowano dyskredytować upubliczniając wpisy odnośnie nagrobków z miejscowości, gdzie na dawnym cmentarzu greckokatolickim pochowane są osoby o tym nazwisku (na starych nagrobkach znajdują się nazwiska „Hamryszczak” pisane cyrylicą)¹⁰³. Kandydat, a obecnie prezydent miasta, W. Bakun publicznie zaznaczył, że co prawda jego żona jest grekokatoliczką, ale ochrzczono ją w dzieciństwie, więc nie mogła się nie zgodzić.

28 października 2018 r. tuż przed drugą turą wyborów Przemyśl odwiedził prezes PiS Jarosław Kaczyński. W trakcie spotkania w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej stwierdził m.in.

TYLKO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ może zapewnić silne państwo. Tylko silne państwo może zapewnić to, co jest oczywistością, ale są tacy, którzy próbują ją kwestionować. To jest polskość Przemyśla dziś, jutro, zawsze¹⁰⁴.

Co ciekawe, część polityków PiS nadal tłumaczy porażkę swojego kandydata

na prezydenta Przemyśla czynnikiem „ukraińskim”. Według nich wygrał W. Bakun, gdyż... zagłosowali na tego kandydata jak na „swojego” przemyscy Ukraińcy.

Dyskredytowanie za pomocą przypisania pochodzenia ukraińskiego jest nadal obecne w polskiej przestrzeni publicznej, ostatnio masowo w Internecie. Do niedawna była to domena Polski południowo-wschodniej — województw podkarpackiego czy lubelskiego¹⁰⁵. Od kilku lat można zauważyć większą obecność tego typu argumentów i wpisów w mediach ogólnopolskich¹⁰⁶.

Kolejnym czynnikiem generującym negatywne nastawienie do Ukraińców była polityka historyczna. Przykładem negatywnych praktyk, na które wpływ ma realizowana obecnie polityka historyczna i etnohistoryczne opisywanie przeszłości, jest odpytywanie obywateli Ukrainy odnośnie ich stosunku i wiedzy na temat UPA i postaci Stepana Bandery¹⁰⁷.

Część polskich publicystów i polityków idzie jeszcze dalej w swoich postulatach niż robią to urzędnicy państwowi (konsularni, niekiedy funkcjonariusze Straży Granicznej) proponując, by odpytywać nie tylko osoby deklarujące polskie

105 Po rozpoczęciu procesu w sprawie napadu na procesję w Przemyślu w komentarzach w mediach społecznościowych sugerowano np. ukraińskie pochodzenie sędzi, atakowano Sąd orzekający słowami: „co to za sąd [...] a sąd pewnie z innym podniebieniem”.

106 Od lat Ukraińcem jest nazywany były poseł, wiceminister spraw zagranicznych Paweł Kowal, były wicepremier, poseł na Sejm Tomasz Siemoniak (także „członkiem Związku Ukraińców w Polsce”). W 2017 r. na Twitterze pojawiły się oskarżenia o przynależność do UPA i strzelanie w 1944 r. do żołnierzy WP ojca posła Siemoniaka. Jak wyjaśnił poseł T. Siemoniak jego ojciec w 1944 r. miał pięć lat. Zob.: <https://oko.press/narodowcy-i-antyukrainscy-dzialacze-ciesza-sie-nowego-prezydenta-bakuna/>.

107 O dwuznacznych pytaniach w trakcie przechodzenia procedury na przyznanie obywatelstwa RP zob.: <https://www.rp.pl/Spoleczenstwo/180219576-Prawo-pobytu-w-Polsce-Ukraincy-pytani-o-stosunek-do-UPA-i-Bandery.html>.

103 Więcej o kulisach kampanii w Przemyślu zob.: <https://oko.press/narodowcy-i-antyukrainscy-dzialacze-ciesza-sie-nowego-prezydenta-bakuna>. O używaniu argumentu pochodzenia na szczeblu samorządu Podkarpacia zob.: <https://esanok.pl/tag/rocznik-sanocki>.

104 <https://nowiny24.pl/jaroslaw-kaczynski-prezes-prawa-i-sprawiedliwosci-przyjechal-ratowac-fatalny-wynik-pis-w-przemyslu/ar/13623002>.

pochodzenie, ale wszystkich starających się o wjazd do Polski obywateli Ukrainy. Niektórzy publicyści wprost piszą również o potrzebie polonizacji Ukraińców¹⁰⁸. W części niszowych mediów oraz na portalach społecznościowych periodycznie pojawiają się również postulaty podziału Ukrainy, wspierania przez Polskę tendencji odśrodkowych w tym kraju, np. na Zakarpaciu. Tego typu poglądy współgrały z pomysłami lansowanymi przez instytucje rządowe, np. umieszczenia na polskich paszportach wizerunków Cmentarza Łyczakowskiego we Lwowie i Ostrej Bramy z Wilna¹⁰⁹. Jak wynika na razie z jednostkowych przykładów, dla części obywateli RP kwestionowanie i działanie przeciwko państwowości Ukrainy nie jest tylko teorią¹¹⁰. Świadczy o tym m.in. udział obywateli Polski w podpaleniu węgierskiego centrum w Użhorodzie oraz nagłaśnianie w sieciach społecznościowych zdarzeń z terenu. Celem tego typu komentarzy było zbudowanie obrazu Ukrainy jako państwa prześladowanego Polaków¹¹¹.

Negatywna kampania jest tym bardziej niepokojąca, gdy zestawia się ją z brakiem długofalowych, przemyślanych działań instytucji państwa odnośnie

zachowania przez migrantów prawa do języka i tożsamości kulturowej.

Odrębną kwestią jest sposób informowania przez polskie środki masowego przekazu o przestępstwach kryminalnych, w których sprawcami byli obywatele Ukrainy. W przypadku informowania o przestępstwach nagminnie zdarza się, że eksponowany jest wątek narodowości bądź obywatelstwa sprawcy (gdy chodzi o Ukraińców), domniemanie lub poszlaka są upubliczniane jako fakt. Jako przykład może posłużyć sposób relacjonowania okoliczności napadu na bank we Wrocławiu¹¹². Negatywne konotacje wzbudza w przypadku artykułu na ten temat już sam tytuł: *Oblawa na Ukraińców*.

Innym zagadnieniem jest bezkrytyczne prezentowanie danych statystycznych dotyczących przestępstw cudzoziemców. W tym przypadku chodzi głównie o brak precyzyjnego wskazania, przy referowaniu zjawiska, jak dane ukazujące rodzaje przestępstw, które popełniają na terenie Polski obywatele Ukrainy, są porównywalne do liczby analogicznych czynów popełnianych przez obywateli innych państw i obywateli RP¹¹³. Na szkodliwość tego typu uproszczeń zwrócił uwagę m.in. Konsul Honorowy Ukrainy w Poznaniu Witold Horowski, który zainicjował opracowanie raportu *Poznaj Sąsiada. Ukraińcy w Metropolii Poznańskiej*¹¹⁴.

108 Przykłady tego typu postulatów zob.: <https://prawy.pl/101708-imigrantow-z-ukrainy-trzeba-poddac-polonizacj-niech-odkryja-swoje-polskie-pochodzenie/>; <https://konserwatywizm.pl/kruk-kryzys-na-ukrainie-i-interesy-narodowe-polski>.

109 O kontrowersyjnym projekcie MSWiA zob.: <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1714386,1,cmentarz-orlat-lwowskich-na-nowym-polskim-paszporcie-to-wielki-nietakt.read>.

110 Zob.: <http://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,24516197,podpalenie-wegierskiego-domu-kultury-na-ukrainie-oskarzeni.html>.

111 Reakcja części mediów i aktywistów środowisk antyukraińskich na zatrzymanie we Lwowie kibiców Śląska Wrocław, którzy zapalili race i rozwinięli baner na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie była daleka od potępienia; więcej o incydentach i prowokacjach we Lwowie zob.: <https://dzienniknarodowy.pl/zakaz-wjazdu-ukrainie-dla-kibicow-slaska-wroclaw-race-patriotyczny-baner-cmentarzu-orlat-wideo>; <https://www.pch24.pl/polscy-studenci-zatrzymani-na-cmentarzu-orlat-chcieli-odpalic-race,64338,i.html>; <https://dorzeczy.pl/kraj/86423/Kolejna-proba-uwolnienia-lwow-na-Cmentarzu-Orlat.html>.

112 Więcej zob.: <https://gazetawroclawska.pl/napad-na-bank-we-wroclawiu-oblawa-na-ukraincow/ar/13818245?fbclid=IwAR3NgtgbK-GrR4ppxjwI4i6ndlanvEcPpWEfK82sfsshnlngAsE-igAfbVRA>.

113 O sposobie ukazywania przestępczości obywateli Ukrainy w Polsce zob.: <https://www.rp.pl/Sadownictwo/309039926-Ukraińcy-kroluja-w-policyjnych-statystykach.html> oraz <http://geopolityka.net/michal-siudak-ukrainska-przestepczosc-w-polsce-to-powazny-problem/>.

114 Więcej o raporcie zob.: <http://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,24271498,raport-o-ukraincach-w-poznaniu-jesli-chcemy-by-zostali-musimy.html>. Raport jest dostępny na: <http://www.poznajsasiada.org/news/28>.

W jednym z wpisów na Facebooku zaznaczył m.in.:

SKANDALICZNY PRZEKAZ szanowanej niegdyś gazety. Liczba cudzoziemskich kierowców jest tak duża, że wzrost wypadków z ich udziałem jest naturalny. Każdy, nawet niezorientowany czytelnik artykułu łatwo oszacuje, że wypadków spowodowanych przez Niemców jest proporcjonalnie więcej (bo Ukraińców jest istotnie więcej niż siedmiokrotność liczby cudzoziemców z Niemiec)¹¹⁵.

Tego typu narracje w tzw. „dużych mediach”, zdaniem specjalistów wzmocniają przekaz obecny w mediach społecznościowych, gdzie zauważalny jest wzrost liczby negatywnych komentarzy i wpisów odnoszących się do Ukraińców¹¹⁶. W przypadku części komentarzy da się zauważyć celowe podżeganie do wrogości poprzez eksponowanie wyłącznie negatywnych zjawisk związanych z obecnością w RP migrantów oraz mniejszości ukraińskiej.

WNIOSKI KOŃCOWE

Dla przeciwdziałania negatywnym oraz bardzo groźnym dla ładu społecznego zjawiskom niezbędna jest kompleksowa współpraca organów państwa, instytucji samorządu terytorialnego, Kościołów i związków wyznaniowych, organizacji pozarządowych, mediów, autorytetów społecznych. W badanym przez nas okresie (2018–2019) mimo narastania zjawiska różnych form nietolerancji, nienawiści i agresji skierowanych

przeciwko migrantom z Ukrainy oraz dyskryminacji obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej, brak było kompleksowych, systemowych działań, stałego dialogu instytucji państwa polskiego z organizacjami pozarządowymi, zarówno reprezentującymi mniejszość ukraińską, jak i migrantów. W przypadku wielu zgłaszanych spraw brakowało zdecydowanej reakcji. Niejednokrotnie urzędnicy państwowi oraz posłowie na Sejm RP, poprzez:

- ▶ publiczne wystąpienia skierowane przeciwko obu grupom;
- ▶ brak merytorycznej reakcji na przykłady łamania prawa oraz propagowania w przestrzeni publicznej nienawiści;
- ▶ publiczne negowanie faktów wrogości wobec mniejszości ukraińskiej i migrantów;
- ▶ sytuowanie obywateli RP jako zakładników w relacjach między państwowych z Ukrainą;
- ▶ nieudzielanie odpowiedzi na interpelacje poselskie i wnioski i oficjalne pisma organizacji pozarządowych

przyczyniali się do wzmocnienia poczucia zagrożenia wśród członków ww. grup. Dobitym przykładem „klęski” instytucji państwowych jest zarówno sprawa wystąpień posła na Sejm RP Tomasza Rzymkowskiego, jak i wojewody lubelskiego Przemysława Czarnka, brak reakcji na pisma kierowane przez ZUwP do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

115 Więcej o sposobie informowania o wypadkach drogowych z udziałem Ukraińców zob.: <https://www.rp.pl/Sadownictwo/304019921-Ukrajnicy-powoduja-coraz-wiecej-wypadkow-na-polskich-drogach.html?fbclid=IwAR2677doqa-o8KDJqxdNtyjHbvlMwQv5eRFId3yJzCpWsNATf9onjpsTrc>.

116 Więcej o stosunku do migrantów i wzroście nienawiści w mediach społecznościowych zob.: <http://wyborcza.pl/7,162657,23936923,w-mediach-spoecznościowych-coraz-wiecej-nienawisci-do-ukraincow.html>.

(ABW)¹¹⁷, brak informacji na temat zmian prawnych, które ułatwiłyby ściganie osób propagujących nienawiść i przemoc¹¹⁸.

Za taką samą „klęskę” instytucji państwa należy uznać brak skoordynowanych działań edukacyjnych, prewencji, tworzenia nowych form dialogu i mediacji w miejscach występowania poważnych zagrożeń. Brak koncepcji i programu zwalczania mowy i zjawisk nienawiści, współdziałania z organami samorządu terytorialnego, placówkami oświaty jest szczególnie niezrozumiałe w sytuacji stalego zwiększania się na terytorium RP liczby migrantów z Ukrainy oraz nowych zjawisk, które są z tym zjawiskiem związane.

Wiele obszarów, np. kwestia werbalnego i fizycznego atakowania oraz różnych form dyskryminowania obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej, agresji wobec niepełnoletnich uczniów z Ukrainy, wysyłanych przez rodziców do Polski na naukę, w tym dzieci migrantów (pracujących i płacących podatki w Polsce) w szkołach (obecnie ok. kilkunastu tysięcy), realna promocja wielokulturowości i otwartości na terenach pogranicza polsko-ukraińskiego (np. w Przemyślu) nadal są domeną aktywności głównie samorządów dużych miast, Rzecznika Praw Obywatelskich, organizacji pozarządowych, części mediów.

Monitorowanie przejawów mowy nienawiści, zgłaszanie, udział w procesach sądowych prowadzone przez ZUwP jest

możliwe wyłącznie dzięki grantowi Fundacji im. S. Batorego. W rezultacie realizacji projektu udało się nie tylko wskazać na obecne tendencje i zagrożenia w postrzeganiu Ukraińców, ale również w sposób praktyczny zasygnalizować możliwości przeciwdziałania negatywnym zjawiskom. Odnosi się to zarówno do widzenia wzrastającej w Polsce liczby ukraińskich migrantów, jak i zagadnień związanych z realną sytuacją mniejszości ukraińskiej.

Po stronie instytucji państwa brak jest przykładów aktywności, chęci współpracy z sektorem pozarządowym. Bardzo często podejmowane przez polskie organizacje pozarządowe działania są dyskredytowane jako: „antyrządowe”, „powiązane z opozycją”, „lewackie”. Innym sposobem niepodjęcia tematu mowy nienawiści i przejawów dyskryminacji jest ignorowanie faktów, pism, sygnałów o skali zjawiska. Przy takim uprzedzonym nastawieniu trudno jest mówić o jakiegokolwiek możliwości uzyskania na działania w tym obszarze grantu od instytucji państwowych.

W tym kontekście jako przykład sygnalizowanego od lat przejawu dyskryminacji obywateli RP należących do mniejszości ukraińskiej może służyć brak instytucji kultury mniejszości. Obecnie działania służące zachowaniu języka i kultury mniejszości są realizowane przez organizacje pozarządowe w oparciu o system grantów. Postulowane od lat powołanie instytucji kultury mniejszości nie spotkało się z przychylnym działaniem instytucji państwa odpowiedzialnych za politykę wobec obywateli należących do mniejszości¹¹⁹.

117 ZUwP dwukrotnie kierował do ABW pisma w sprawie prowokacji na pograniczu polsko-ukraińskim, powiązań części polskich środowisk z zagranicznymi ośrodkami itp.

118 Chodzi m.in. o anonsowane zmiany w prawie po skandalu, który wybuchł po emisji materiału w programie „Superwizjer” TVN24, w którym ukazano osoby ze Śląska odwołujące się do ideologii nazistowskiej; więcej zob.: <https://oko.press/co-z-tym-faszyzmem-sprawozdanie-rzadu-wciaz-pod-kluczem/>.

119 Potrzebę prac nad powołaniem instytucji kultury mniejszości przedstawiciele mniejszości po raz kolejny postulowali

Władze państwowe powinny znaleźć możliwości prawne i finansowe powołania instytucji kultury mniejszości ukraińskiej finansowanych ze środków publicznych. Działalność służąca realizacji Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych z 5 stycznia 2005 r., realizowana wyłącznie w oparciu o system grantowy, nie spełnia wymogów ww. ustawy. W obecnej formule, przy braku odpowiednich rozwiązań, rozwój kultury mniejszości czy opóźnienie procesów asymilacyjnych nie są możliwe. Tego typu rozwiązanie na dłuższą metę jest oceniane jako forma dyskryminacji obywateli należących do mniejszości (o sferę kultury większości dbają instytucje państwowe i samorządowe). Do tego przy wrastających kosztach prowadzenia działalności oraz zbyt wolnym tempie wzrostu kwot przekazywanych organizacjom mniejszości w praktyce nie jest możliwe realizowanie zapisu ustawy, który mówi o:

ZACHOWANIU I ROZWOJU tożsamości osób należących do mniejszości.

Postulat powołania instytucji kultury mniejszości ukraińskiej jest formułowany od końca lat 90-tych XX w. Niestety przez lata, a także w 2018 r. nie stał się on przedmiotem realnego dialogu organów państwa z obywatelami RP narodowości ukraińskiej.

Instytucje i organy państwa (Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP, MSWiA, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)

powinny promować działania i instytucje rzeczywiście zaangażowane we wspieranie dialogu i zrozumienia pomiędzy większością oraz mniejszością ukraińską i migrantami.

Instytucje publiczne powinny prowadzić działania mające na celu zachowanie wielokulturowego dziedzictwa regionów z uwzględnieniem roli mniejszości ukraińskiej.

Organy władzy państwowej (np. pełnomocnicy ds. mniejszości narodowych) powinny kompleksowo i zdecydowanie reagować na pojawianie się przejawów nienawiści oraz monitorować tego typu przypadki.

Organy państwa powinny dążyć do dialogu w sprawie upamiętnień, w tym odstąpienie od stosowania podwójnych standardów przy upamiętnianiu polskich i ukraińskich ofiar II wojny światowej czy konfliktów powojennych.

Instytucje rządowe Polski powinny odstąpić od praktyki prowadzenia uzgodnień w kwestii ukraińskich miejsc pamięci narodowej wyłącznie z ukraińską stroną rządową na rzecz dialogu także z obywatelami Polski należącymi do mniejszości ukraińskiej.

Rząd wspiera zachowanie kultury mniejszości poprzez programy grantowe oraz projekty wielokulturowe realizowane przez instytucje rządowe, NGO, placówki oświatowe, samorządy. Nadal jednak odczuwalna jest dysproporcja w stopniu zaangażowania się w działania służące wsparciu mniejszości w dziedzinie kultury, a działaniami służącymi rozwojowi dialogu na poziomie poszczególnych regionów. Brak jest wsparcia finansowego i inicjowania działań

w dziedzinach życia społecznego, na których skupialiśmy się w naszym Raporcie. Ma to miejsce zwłaszcza w odniesieniu do sytuacji na pograniczu wschodnim.

Na terenach tradycyjnie zamieszkiwanych przez Ukraińców pomimo większych wyzwań i trudności, wydziela się zbyt mało środków publicznych na potrzeby kulturalne mniejszości.

Brak kompleksowych rozwiązań na szczeblu Sejmu RP, administracji

rządowej (w tym MSWiA, Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego, Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania i Społeczeństwa Obywatelskiego), dialogu wszystkich zainteresowanych stron może, w naszej ocenie, doprowadzić do dalszego narastania negatywnych zjawisk, których symptomy zasygnalizowane zostały w naszym Raporcie.

Działania prawne

Kancelaria Adwokacka, Gdynia

Autor współpracował wcześniej m.in. z Helsińską Fundacją Praw Człowieka w prowadzonych przez nią projektach „Program spraw precedensowych”, „Obserwatorium wolności mediów w Polsce”, „Klinika prawa niewinność”

Działaniami prawnymi objęto tzw. przestępstwa z nienawiści skierowane przeciwko ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce (obywatelom Polski narodowości ukraińskiej) oraz obywatelom Ukrainy przebywającym w Polsce. Działania prawne podejmowano zarówno na rzecz ogółu społeczności, jak i na rzecz poszczególnych osób.

PRZESTĘPSTWA Z NIENAWIŚCI

„Przestępstwa z nienawiści” (ang. *hate crime*), zwane też przestępstwami motywowanymi uprzedzeniami lub nienawiścią, można zdefiniować jako przestępstwa popełniane na szkodę grupy osób lub poszczególniej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości, niezależnie od kwalifikacji prawnej czynu zabronionego¹. Przestępstwa z nienawiści to przestępstwa, których powodem (przyczyną, motywem, podłożem, tłem) popełnienia jest przynależność osoby (pokrzywdzonego) lub grupy osób do

określonego narodu, grupy etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub ich bezwyznaniowości. Cel działania sprawcy przestępstwa może być różny, np. zastraszenie. Istotny jest za to motyw/powód takiego działania: przynależność narodowa.

Wśród „przestępstw z nienawiści” wyodrębnić można grupę przestępstw określaną mianem „mowa nienawiści” (ang. *hate speech*), przez którą rozumie się używanie języka w celu znieważenia, pomówienia lub rozbudzenia, propagowania, podżegania lub usprawiedliwienia nienawiści wobec osoby lub grupy osób ze względu na ich cechy, takie jak narodowość (szowinizm), rasa (rasizm)².

Przestępstwa z nienawiści można podzielić na dwie grupy:

1) PIERWSZA — to przestępstwa, co do których przepis kodeksu karnego wprost wskazuje, iż powodem/motywywem/tłem zachowania sprawcy jest przynależność narodowa osoby pokrzywdzonej lub grupy osób; przepis wprost odwołuje się do powodu/motywu/tła działania

¹ *Mowa nienawiści a wolność słowa. Aspekty prawne i społeczne*, red. R. Wieruszewski, M. Wyrzykowski, A. Bodnar, A. Gliszczyńska-Grabias, Warszawa 2010, s. 81; Wytyczne Prokuratora Generalnego w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści (26.02.2014), PG VII G 021/54/13.

² *Mowa nienawiści...*, op. cit., s. 13, 94.

sprawcy, a będą to przestępstwa wskazane w art. 119 kk³, art. 126a kk⁴, art. 256 kk⁵, art. 257 kk⁶;

2) DRUGA — to przestępstwa, co do których przepis kodeksu karnego nie odwołuje się (nie wskazuje) do powodu/motywu/tła działania sprawcy. Jednakże sprawca dopuszczając się przestępstwa kieruje się określonym powodem/motywy, którym jest przynależność narodowa osoby (grupy osób), na szkodę której przestępstwo jest popełniane (np. zniszczenie rzeczy stanowiącej własność osoby pochodzenia ukraińskiego). Powód/motyw ten będzie okolicznością obciążającą przy wymiarze kary. Będą to przykładowo przestępstwa wskazane w art. 158 kk⁷, art. 195 kk⁸, art. 196 kk⁹,

3 Art. 119 kk § 1. Kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną wobec grupy osób lub poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

4 Art. 126a kk. Kto publicznie nawołuje do popełnienia czynu określonego w art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120–125 lub publicznie pochwała popełnienie czynu określonego w tych przepisach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

5 Art. 256 kk § 1. Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2.1) Tej samej karze podlega, kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, nabywa, przechowuje, posiada, prezentuje, przewozi lub przesyła druk, nagranie lub inny przedmiot, zawierające treść określoną w § 1 (albo będące nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej).

6 Art. 257 kk. Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególłą osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

7 Kto bierze udział w bójce lub pobiciu, w którym naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 lub w art. 157 § 1.

8 Art. 195 § 1 kk. Kto złośliwie przeszkadza publicznemu wykonywaniu aktu religijnego kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

9 Art. 196 kk. Kto obraża uczucia religijne innych osób, znieważając publicznie przedmiot czci religijnej lub miejsce przeznaczone do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

art. 212 kk¹⁰, art. 255 kk¹¹, art. 261 kk¹², art. 262 kk¹³.

Działaniami prawnymi objęto sprawy karne:

- a) będące już w toku, wcześniej wszczęte z zawiadomienia ZUwP lub innych osób w ramach poprzednio realizowanego projektu z lat 2016–2017;
- b) sprawy nowe o przestępstwa popełnione lub wykryte w okresie realizacji niniejszego projektu z lat 2018–2019.

Podjęte w ramach realizacji projektu działania prawne obejmowały: analizę wykrytych lub zgłoszonych zdarzeń, analizę spraw w toku, analizę akt, konsultacje prawne, sporządzanie zawiadomień o podejrzeniu popełniania przestępstwa, sporządzanie zażaleń na postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa/dochożenia lub ich umorzenie, odpowiedzi na apelacje, sporządzanie wniosków

10 Art. 212 kk § 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

11 Art. 255 kk § 1. Kto publicznie nawołuje do popełnienia występku lub przestępstwa skarbowego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto publicznie nawołuje do popełnienia zbrodni, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Kto publicznie pochwała popełnienie przestępstwa, podlega grzywnie do 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

12 Art. 261 kk. Kto znieważa pomnik lub inne miejsce publiczne urządzone w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego lub uczczenia osoby, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

13 Art. 262 kk § 1. Kto znieważa zwłoki, prochy ludzkie lub miejsce spoczynku zmarłego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto ograbia zwłoki, grób lub inne miejsce spoczynku zmarłego, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

dowodowych i innych pism procesowych, udział w posiedzeniach i rozprawach sądowych, reprezentację pokrzywdzonych, oskarżycieli posiłkowych i oskarżonych w postępowaniach, wstąpienie do procesu karnego jako organizacja społeczna (art. 90 kpk), wnioski o udzielenie informacji publicznej.

Działaniami prawnymi objęto cały kraj. Sprawy prowadzone były/są m.in. przez policję, prokuraturę i sądy w Bartoszycach, Lubaczowie, Płocku, Przemyślu, Rzeszowie, Szczecinku, Trzebiatowie, Warszawie, Wodzisławiu Śląskim, Wrocławiu i Zamościu.

W latach 2018–2019 w ramach projektu działaniami prawnymi objęto 130 spraw karnych, z czego:

- ▶ 40 dotyczyło spraw będących w toku, a zainicjowanych w ramach projektu z lat 2016–2017;
- ▶ 90 dotyczyło spraw zainicjowanych w okresie 2018–2019;
- ▶ w ramach projektu z lat 2018–2019 złożono 86 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- ▶ spraw karnych zakończonych wyrokiem skazującym lub warunkowo umarzającym — 9;
- ▶ spraw karnych zakończonych odmową wszczęcia śledztwa/dochożenia — 3;
- ▶ spraw karnych, w których umorzono śledztwo/dochożenie — 18, z czego:

— z uwagi na niewykrycie sprawcy — 9,

— z uwagi na brak znamion czynu zabronionego — 7,

— z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu o czyn ścigany z oskarżenia prywatnego — 2;

- ▶ udzielono pomocy prawnej w sprawach karnych o zniesławienie (art. 212 kk):

— w dwóch sprawach udzielono pomocy prawnej pokrzywdzonemu, który wniósł prywatny akt oskarżenia — sprawy są w toku,

— w jednej sprawie udzielono pomocy prawnej oskarżonemu w procesie karnym o zniesławienie — sprawa prawomocnie umorzona;

- ▶ udzielono pomocy prawnej osobie, przeciwko której złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 133 kk i art. 55 ustawy o IPN — w obu sprawach odmówiono wszczęcia śledztwa.

Każda ze „spraw” mogła dotyczyć: jednego czynu jednego sprawcy, dwóch i więcej czynów jednego sprawcy, a także kilku czynów kilku sprawców, czego przykładem może być sprawa zakłócenia procesji religijnej Kościoła greckokatolickiego w Przemyślu w 2016 r., gdzie w „jednej sprawie” wystąpiło dwudziestu oskarżonych, a zarzuty dotyczyły trzech czynów.

Opis wybranych spraw objętych projektem

W dniu 26 czerwca 2016 r. w Przemyślu grupa mężczyzn zaatakowała procesję religijną organizowaną, jak co roku, przez Cerkiew greckokatolicką, z udziałem wiernych obu wyznań narodowości ukraińskiej na Ukraiński Cmentarz Wojskowy w Przemyślu/Pikulice znajdujący się przy ul. Kasztanowej. Procesja miała religijny i legalny charakter. Zakłócono procesję religijną, zatrzymano jej przemarsz, naruszono nietykalność cielesną uczestnika procesji, rozdarto koszulę, pod adresem wiernych (uczestników procesji) wykrzykiwano *wypie*dalać z Polski, bandyci, mordercy, znajdzie się kij na banderowski ryj, zabiję cię, Roz*ebię Ci ten aparat*, jednemu z uczestników procesji religijnej wyrwano chorągiew religijną i rzucono ją na ziemię. ZUwP złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a w sprawie wszczęto dochodzenie, po czym przeciwko dwudziestu osobom skierowano do sądu akt oskarżenia o czyn z art. 195 § 1 kk, art. 257 kk, art. 191 § 1 kk, art. 157 § 2 kk. Proces karny toczył się przed Sądem Rejonowym w Przemyślu. Związek wstąpił do procesu sądowego w charakterze organizacji społecznej w trybie art. 90 kpk, udzielał pomocy prawnej pokrzywdzonym oraz oskarżycielom posiłkowym, składał wnioski dowodowe i inne pisma procesowe, a jego przedstawiciel brał udział w rozprawach. W dniu 17 kwietnia 2019 r. SR w Przemyślu wydał wyrok, w którym uznał winę wszystkich dwudziestu oskarżonych, wymierzył kary ograniczenia wolności z zobowiązaniem do nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne oraz nawiązki. Wyrok nie jest prawomocny. Oskarżyciel posiłkowy złożył apelację od wyroku zaskarżając go

w części orzekającej o karach, uznając je za rażąco niewspółmiernie łagodne.

W toku wyżej wspomnianego procesu karnego o zakłócenia procesji religijnej w Przemyślu w mediach społecznościowych — na Facebooku — zaatakowano jednego ze świadków (i zarazem pokrzywdzonego) określając go mianem *bandyta (publicznie bandyta mówi)*, nawoływano do pozbawienia świadka wolności: *Od razu do paki takiego z miejsca*, zaś pod adresem sądu prowadzącego sprawę jeden z internautów napisał: *co to za sąd [...] a sąd pewnie z sinym podniebieniem*¹⁴. W sprawie tej złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa stosowania groźby bezprawnej wobec świadka z powodu jego ukraińskiej przynależności narodowej oraz publicznego znieważania go z powodu jego ukraińskiej przynależności narodowej (art. 119 § 1 kk, art. 126a kk, art. 257 kk), jak też znieważania funkcjonariusza publicznego (sędziego) (art. 226 kk). Prokuratura Rejonowa w Przemyślu odmówiła wszczęcia śledztwa z uwagi na brak znamion czynu zabronionego wskazując odnośnie znieważenia funkcjonariusza publicznego (sędziego), iż jest to „dowolna ocena zawiadamiających”. Sąd Rejonowy w Przemyślu po rozpoznaniu zażalenia ZUwP zażalenia nie uwzględnił, uzasadniając, iż sformułowanie „do paki” nie jest groźbą, lecz *oznacza osadzenie kogoś — oskarżonego/skazanego w zakładzie karnym, nie zaś [...] bezprawne pobawienie wolności*, natomiast zwrot *bandyta*, pomimo że ma charakter znieważający, nie został użyty „z powodu narodowości” świadka.

¹⁴ „Sine” — to z języka ukraińskiego *synij*, czyli niebieski; „sine podniebienie” to więc niebieskie podniebienie. W ten sposób sprawca nawiązuje do niebiesko-żółtej flagi Ukrainy sugerując ukraińskie pochodzenie sędziego. W innym wpisie internetowym będącym przedmiotem innego zawiadomienia, sprawca używa zwrotu „czarne podniebienie”.

W dniu 10 grudnia 2016 r. w Przemyślu podczas tzw. marszu „Orląt Przemyślskich” wzniesiono okrzyk *Śmierć Ukraińcom*. Zdarzenie miało miejsce na ul. Kościuszki pod budynkiem Ukraińskiego Domu Ludowego („Narodnyj Dim”). W sprawie wszczęto śledztwo, a następnie skierowano akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Przemyślu przeciwko sprawcy przestępstwa o czyn z art. 119 § 1 kk i art. 256 § 1 kk. W pierwszym procesie oskarżony został uniewinniony. Na skutek apelacji prokuratury, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie uchylił wyrok uniewinniający i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Przemyślu uznał oskarżonego winnym zarzucanego mu czynu z art. 119 § 1 kk i art. 256 § 1 kk i wymierzył karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę grzywny oraz środek karny w postaci podania wyroku do wiadomości publicznej. Wyrok nie jest prawomocny. Oskarżony złożył apelację od wyroku. ZUwP złożył odpowiedź na apelację. W sprawie tej Związek w trybie art. 90 kpk zgłosił swój udział w charakterze organizacji społecznej, popierał apelację prokuratury, składał odpowiedź na apelację oskarżonego.

W nocy z 7 na 8 września 2018 r. w Legnicy podpalono samochód osobowy stanowiący własność jednego z członków mniejszości. ZUwP złożył w tej sprawie zawiadomienie. W ocenie zawiadamiającego podpalenie nie było przypadkowe. Samochód stanowił własność jednego z nauczycieli pracujących w IV Liceum Ogólnokształcącym z Ukraińskim Językiem Nauczania; do podpalenia doszło w okolicy tej szkoły, właściciel samochodu jest aktywnym i rozpoznawalnym działaczem łemkowskim, jest członkiem

Zjednoczenia Łemków w Polsce¹⁵, które jest członkiem wspierającym ZUwP, wypowiada się w sprawach publicznych i w sprawach społeczności ukraińskiej, w tym Łemków.

Pod koniec grudnia 2018 r. w Trzebiatowie nieznanymi sprawcami dokonano uszkodzenia samochodu stanowiącego własność miejscowego księdza greckokatolickiego, a na drzwiach garażu należącego do tegoż księdza zamieszczono napis *UPA WON*. W sprawie tej ZUwP złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W nocy z 7 na 8 marca 2019 r. w Warszawie pobito osobę narodowości ukraińskiej, obywatela Ukrainy, kierowcę w jednej z firm przewozowych. Bijąc kierowcę sprawcy wykrzykiwali m.in.: *Je*any Ukraińcu, wracaj do siebie, Żyjemy, ku*wa, nie na Ukrainie, ku*wa, gdzie każdy walczy o kawałek chleba. Żyjemy, ku*wa, w Polsce, Ty, ku*wo, ukraińska, je*any Ukraińcu*. ZUwP złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W dniu 23 marca 2019 r. w Wodzisławiu Śląskim pobito osobę narodowości ukraińskiej, obywatela Ukrainy, który pracował przy remoncie jednego z budynków. Związek złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W kwietniu 2019 r. w Warszawie został pobity aktor jednego z miejscowych teatrów, osoba narodowości ukraińskiej, obywatel Ukrainy, który został uderzony w autobusie po tym, jak rozmawiał z żoną przez telefon w języku ukraińskim. Wedle zamieszczonej w mediach

¹⁵ Organizacja łemkowska utożsamiająca się z narodem ukraińskim.

informacji sprawca miał być wykładowcą jednego z uniwersytetów. Związek złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W wyroku z dnia 9 kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Zamościu uznał, iż doszło do publicznego znieważenia jednego z ukraińskich dziennikarzy z powodu jego przynależności narodowej (art. 257 kk) poprzez wpis o treści *Frajer... i donosiciel typowy banderowiec*.

Na stronie internetowej www.prawy.pl pod artykułem pt. *Banderowscy Ukraińcy kolonizują Polskę* zamieszczono wpis o treści: *Jest tylko jeden rodzaj dobrego ukraińca — martwy ukrajiniec*. Odmawiając wszczęcia dochodzenia, prokuratura uznała, iż zwrot ten jakkolwiek wyraża nienawiść, to nie może być uznany za nawoływanie do nienawiści, samo bowiem życzenie komuś śmierci nie wystarcza do zakwalifikowania jej jako nawoływanie do nienawiści. Sąd Rejonowy Warszawa-Praga Północ na skutek zażalenia ZUwP uchylił postanowienie prokuratury zalecając ponowną analizę ww. słów z uwzględnieniem argumentacji ZUwP zawartej w zażaleniu.

W wyroku z 7 sierpnia 2019 r. Sąd Rejonowy w Bartoszycach uznał, iż doszło do publicznego znieważenia jednego z ukraińskich działaczy z powodu jego przynależności narodowej (art. 257 kk) oraz publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych (art. 256 § 1 kk) poprzez wpis o treści *deportować tego padlińca*. Wobec sprawcy postępowanie warunkowo umorzono. Sprawca przeprosił pokrzywdzonego. ZUwP udzielił pomocy prawnej pokrzywdzonemu (oskarżycielowi posiłkowemu), brał udział w rozprawie.

Sąd Rejonowy w Przemyślu w wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 r. uznał zwrot opublikowany na Facebooku o treści *Wynoszą z przemysla banderowska haloto* [pisownia oryginalna — red.] za publiczne nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych oraz za znieważający grupę ludności ukraińskiej z powodu jej przynależności narodowej (art. 256 § 1 kk w zb. z art. 257 kk), a zwrot o treści *Co ci kretyni na Ukrainie wymyślą ten naród jest chory psychicznie* za znieważający grupę ludności ukraińskiej z powodu jej przynależności narodowej (art. 257 kk). Wobec sprawcy postępowanie warunkowo umorzono.

NISZCZENIE I ZNIEWAŻANIE POMNIKÓW UPAMIĘTNIAJĄCYCH OSOBY NARODOWOŚCI UKRAIŃSKIEJ. ZNIEWAŻANIE MIEJSC POCHÓWKU

Od 2014 r. w południowo-wschodnich rejonach Polski (m. Hruszowice, Mołodycz, Pikulice, Wierzbica, Radruż) dochodzi do niszczenia oraz znieważania pomników posadowionych na cmentarzach lub poza nimi, upamiętniających osoby/ofiary narodowości ukraińskiej i zdarzenia z okresu II wojny światowej oraz późniejszych konfliktów. W sprawach tych umorzono postępowania karne. ZUwP wystąpił do Rzecznika Praw Obywatelskich o wniesienie kasacji do SN i oczekuje na udzielenie odpowiedzi.

W listopadzie 2018 r. w miejscowości Fredropol (woj. podkarpackie) nieznani sprawcy dokonali uszkodzenia pomników nagrobnych na dwóch ukraińskich mogiłach. Jedna z nich pochodzi z XIX w., druga — to mogiła ks. Iwana Hnatyszczaka, dawnego proboszcza parafii w Korczminie, zmarłego w 1941 r. ZUwP złożył w sprawie zawiadomienie.

W maju 2019 r. na cmentarzu we Fredropolu doszło do ponownego znieważenia innego pomnika poprzez umieszczenie na pomniku napisu *je*ać UPA, mordercy kobiet i dzieci*. ZUwP złożył w sprawie zawiadomienie.

ZNIESŁAWIENIE (ART. 212 KK)

W ramach projektu nadal udzielana jest pomoc prawna w sprawach karnych o zniesławienie (art. 212 kk). W dwóch sprawach udzielana jest pomoc prawna pokrzywdzonemu. Uznano, iż wypowiedzi sprawców miały charakter mowy nienawiści kierowanej pod adresem mniejszości ukraińskiej w Polsce, członków ZUwP i samego ZUwP. W jednej ze spraw udzielono pomocy oskarżonemu o zniesławienie, gdyż akt oskarżenia skierowano — w ocenie ZUwP — przeciwko osobie występującej publicznie w obronie praw mniejszości narodowych oraz działającej na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego.

W artykule opublikowanym na portalu internetowym www.prawy.pl (23.09.2017) pod tytułem *Znany polski ukrainista niewpuszczony na Ukrainę! Znalazł się na czarnej liście SBU*, zamieszczono wypowiedź C.P., w której to treści pod adresem Piotra Tymy (prezesa ZUwP) oraz członków Związku sformułowano zarzut:

I WIDOCZNIE KTÓRYŚ z członków Związku Ukraińców w Polsce mnie po prostu zakapował, bo oni pełnią rolę szpiegów w Polsce [...] Zakapował mnie do ich służby bezpieczeństwa...

ZUwP złożył w sądzie prywatny akt oskarżenia z art. 212 kk. Sprawa toczy się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia.

W artykule opublikowanym na portalu internetowym www.kresy.pl (27.04.2017) pod tytułem *Lider Związku Ukraińców Polsce grozi drugim Wołyniem*, pod adresem Piotra Tymy sformułowano zarzut o treści *Lider Związku Ukraińców w Polsce grozi drugim Wołyniem*. W sprawie wniesiono prywatny akt oskarżenia z art. 212 kk. Sprawa toczy się przed Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie.

SPRAWA OSKARŻENIA CZŁONKA SPOŁECZNOŚCI UKRAIŃSKIEJ O „ZNIEWAŻANIE NARODU POLSKIEGO” (ART. 133 KK) ORAZ „ZAPRZECZENIA ZBRODNIOM” (ART. 55 o IPN)

W lipcu 2018 r. wojewoda lubelski Przemysław Czarnek złożył do Prokuratury Okręgowej w Zamościu zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znieważania narodu polskiego (art. 133 kk) oraz przestępstwa zaprzeczania zbrodniom określonego w art. 55 ustawy o IPN. Zawiadomienie dotyczyło publicznej wypowiedzi jednego z działaczy ukraińskich wygłoszonej w dniu 8 lipca 2018 r. na cmentarzu w Sahryniu w czasie uroczystości upamiętniających ukraińskich mieszkańców wsi Sahryń (powiat hrubieszowski, województwo lubelskie) zamordowanych przez oddziały Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich w nocy z 9 na 10 marca 1944 r.¹⁶, o treści:

STOIMY PRZED POMNIKIEM upamiętniającym ofiary życia mieszkańców Sahrynia i okolicznych wsi, którzy zginęli w tragiczny ranek 10 marca 1944 roku. Warto przypomnieć, że przed ponad

¹⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zbrodnia_w_Sahryniu; https://www.academia.edu/35088764/Ukrai%C5%84skie_straty_osobowe_w_dystrykcie_lubelskim_pa%C5%BAdziernik_1939-lipiec_1944_-_wst%C4%99pna_analiza_materia%C5%82u_statystycznego_Pami%C4%99%C4%87_i_Sprawiedliwo%C5%9B%C4%87_2017_nr_1_s._353-412 (dostęp 20.05.2019).

74 lata zginęli tu obywatele Rzeczypospolitej, ukraińscy prawosławni mieszkańcy tej ziemi, na której od stuleci żyli ich przodkowie. Zginęli oni z rąk innych obywateli Rzeczypospolitej dlatego, że mówili w innym niż większość języku oraz byli innego wyznania. Ta zbrodnia przeciwko ludzkości popełniona została przez członków narodu polskiego, partyzantów Armii Krajowej będących żołnierzami Polskiego Państwa Podziemnego.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Lublinie postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2018 r. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie przestępstwa określonego w art. 55 ustawy o IPN (tj. publicznego i wbrew faktom zaprzeczania zbrodniom, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy o IPN), wobec braku w wyżej cytowanej wypowiedzi znamion czynu zabronionego.

Także prokurator Prokuratury Okręgowej w Zamościu postanowieniem z dnia 31 października 2018 r. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie znieważania narodu polskiego wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego z art. 133 kk, jako że w wypowiedzi brak jest sformułowań o charakterze obelżywym, pogardliwym lub ośmieszającym, które mogłyby zostać uznane za znieważające, a ponadto pojęcie narodu polskiego ma charakter normatywny i zgodnie z Konstytucją RP naród polski stanowią wszyscy obywatele RP.

W sprawie tej osobie, przeciwko której złożono zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (autorowi powyżej cytowanej wypowiedzi) udzielono pomocy prawnej w ramach niniejszego projektu.

WNIOSKI

Nadal zauważalny jest wzrost wystąpień skierowanych przeciwko ukraińskiej mniejszości narodowej, jak też przeciwko obywatelom Ukrainy zamieszującym w Polsce. O ile w ramach projektu z lat 2016–2017 działaniami prawnymi objęto 49 spraw, to już w ramach projektu z lat 2018–2019 projektem objęto dziewięćdziesiąt nowych spraw, a w tym 86 spraw karnych z zawiadomień o podejrzenia popełnienia przestępstwa złożonych przez ZUwP i cztery sprawy wszczęte przez prokuraturę z urzędu¹⁷.

Przestępstwa z nienawiści skierowane były/są przeciwko członkom mniejszości ukraińskiej w Polsce, obywatelom Ukrainy przebywającym w Polsce, członkom i liderom ukraińskich organizacji (np. prezesowi ZUwP, prezesowi Towarzystwa Ukraińskiego z Lublina), ukraińskiemu aktorowi, duchownemu, dziennikarzowi, historykowi, taksówkarzowi.

Mają miejsce akty agresji słownej i fizycznej, niszczenie mienia, a nawet podpalenia, co jest zjawiskiem nowym.

Treści wpisów internetowych nawołujących do nienawiści wobec Ukraińców lub znieważających Ukraińców nawiązujące do historii, konfliktu polsko-ukraińskiego, Wołynia, akcji „Wisła”, nadal zdominowane są przez kwestie historyczne, migracji, rynku pracy. Dla przykładu można wskazać wypowiedzi (wpisy) będące przedmiotem zawiadomień: *śmierć Ukraińcom, jest tylko jeden rodzaj dobrego Ukraińca — martwy Ukrainiec, je*bać*

¹⁷ Każda ze „spraw” mogła dotyczyć: jednego czynu jednego sprawcy, dwóch i więcej czynów jednego sprawcy, a także kilku czynów kilku sprawców, czego przykładem może być sprawa zakłócenia procesji religijnej Kościoła greckokatolickiego w Przemyślu w 2016 r., gdzie w „jednej sprawie” wystąpiło dwudziestu oskarżonych, a zarzuty dotyczyły trzech czynów.

*Ukrainę, UPAdlina, UPAdliniec, upadliński śmieć, banderowiec, znajdzie się kij na banderowski ryj, banderowska hołota, banderowskie ścierwo, kara śmierci, tylko stryczek, *uj, bydlak, ku*wa, ku*ewski, je*any, swołocz, wypł*dać, won z Polski, won bandyto, ubijemy, deportować tego padlińca, pomiot, śmieć, skur*ysyn, pier*olony, złamas, debil, ku*as, dzicz, ukraiński pies, parszywe obmierzłe wszawe ryło, kanalia, gnidy, chwasty, ścierwo, spalić w diabły g*wno ukraińskie, ukropskie śmieci, szmaty pędzić z Polski, a na drzewach zamiast liści będą wisieć Ukraińcy, za tę dłoń podniesioną nad Polską — kula w łeb, te ścierwa [...] powinny być wytrute jak szczury, poddani deratyzacji.*

Powtarzają się strony internetowe (portale, grupy na Facebooku), na których zamieszczane są komentarze internetowe będące przedmiotem zawiadomień, a także nazwy użytkowników, którzy wpisów tych dokonują.

Wśród autorów wypowiedzi o charakterze znieważającym lub nawołującym do nienawiści na tle różnic narodowościowych (autorów wpisów) są: bezrobotni, żołnierz, urzędnik, historyk, magister administracji — bezpieczeństwa wewnętrznego, mechanik, spawacz, technik, hotelarz, tokarz, osoby uprzednio karane (np. na 20 oskarżonych i skazanych w procesie zakłócenia procesji w Przemyślu, 10 osób było już karanych).

Przyczyny odmowy wszczęcia śledztwa/dochożenia lub ich umorzenia:

- ▶ niewykrycie sprawcy przestępstwa (9 spraw),
- ▶ brak znamion czynu zabronionego (7 spraw),

- ▶ brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu czynu ściganego z oskarżenia prywatnego (2 sprawy).

KWESTIA WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW

Przy przestępstwach internetowych wykrycie sprawcy przestępstwa jest utrudnione: sprawcy stosują praktykę „maskowania IP” przy wykorzystaniu narzędzi takich, jak TOR, VPN, zakładają adresy poczty elektronicznej przy wykorzystaniu fałszywych danych. Jednakże wykrycie sprawcy jest możliwe, czego dowodzi postawa Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Północ w odniesieniu do zgłaszanych przez ZUwP przestępstw, która na podstawie zgromadzonych dowodów w oparciu o dane udostępnione przez administratorów stron, dostawców Internetu, przesłuchań, ustalała sprawców przestępstw. Wszczyniane z zawiadomienia Związku postępowania karne realizowały zakładane przez ustawodawcę cele postępowania karnego: sprawcy przestępstw byli wykrywani i pociągani do odpowiedzialności karnej (art. 2 kpk).

W przypadku zakłócenia procesji religijnej w Przemyślu z dnia 26 czerwca 2016 r., miejscowe ograny ścigania nie ustaliły wszystkich sprawców przestępstwa ani inicjatorów/podżegaczy zajścia, pomimo tego, iż dysponowano „sygnałami”, wpisami internetowymi, zdjęciami i filmami z zajścia, na których widoczne są twarze sprawców i ich zachowania. Za sukces uznać można postawienie przed sądem i skazanie dwudziestu sprawców tego zajścia.

Ustaleni sprawcy przestępstw kierowali do pokrzywdzonych przeprosiny w ramach prywatnych wiadomości (list)

lub publicznie na Facebooku (na swym profilu), w których wyrażali ubolewanie z powodu popełnionego czynu. Dowodzi to, iż wszczynane postępowania karne osiągają zakładane przez kodeks postępowania karnego cele:

 PRZEZ TRAFNE ZASTOSOWANIE środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego (art. 2 kpk).

Już sam udział sprawcy przestępstwa w postępowaniu karnym miał wpływ wychowawczy na jego osobę, co pozwalało prokuraturze i sądowi na zastosowanie wobec takiego sprawcy dobrodziejstwa instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego (art. 66 kk).

ZNAMIONA CZYNU ZABRONIONEGO

Zgłaszane zdarzenia wymagały od organów ścigania i sądu oceny, czy zdarzenia te stanowią nawoływanie do nienawiści, a jeżeli tak, czy to nawoływanie do nienawiści ma miejsce na tle różnic narodowościowych, czy znieważanie następuje z powodu przynależności narodowej danej osoby albo grupy, czy też znieważanie ma miejsce bez takiego powodu, co wpływało na kwalifikację prawną czynu; wywoływało też rozbieżności w ocenie prawnej.

Zwroty uznane przez prokuraturę lub sąd za znieważające w rozumieniu art. 257 kk: *banderowskie bydło, UPAdlińcy* (nawiązujące do słowa *padlina* i skrótownica *UPA*), *UPAdlina, Ukraina kur*a, pomiot banderowski, chachoł, frajer i donosiciel typowy banderowiec*.

Zwroty uznane przez prokuraturę lub sąd za znieważające: *pomiot, śmieć skur*ysyn, pierd*lony, złamas, debil, parszywe obmierzłe wszawe ryło, kanalia, gnidy, chwasty, je*any, bandyta*.

Zwroty uznane przez prokuraturę lub sąd za nawołujące do nienawiści w rozumieniu art. 256 § 1 kk: *precz z Ukraińcami, Ukraina wypie*dalaj, wypie*dalać, tylko Polska je*ać Ukrainę*.

Zwroty uznane przez prokuraturę lub sąd za pochwalające popełnienie przestępstwa (art. 255 kk): *trzeba im tłumaczyć ręcznie!*.

„BANDEROWIEC”

Zwrot *banderowiec*, w różnych konfiguracjach (*banderowiec, znajdzie się kij na banderowski ryj, banderowska hołota, banderowskie ścierwo*), jest jednym z najczęściej używanych zwrotów pod adresem społeczności ukraińskiej. Zwrot ten wywołuje rozbieżności w ocenie, czy z uwagi na jego treść, kontekst, oddźwięk, polsko-ukraińskie zaszczości historyczne dominujące w społeczeństwie polskim oceny — ma charakter zniewagi w rozumieniu art. 257 kk. W jednej ze spraw uznano, iż zwrot *banderowiec* nie stanowi zniewagi w rozumieniu z art. 257 kk. Analizując wpis o treści *jak z kapelusza wyskakuje banderowiec*, posiłkując się opinią biegłego z zakresu językoznawstwa i komunikacji społecznej, prokuratura uznała, iż zwrot *banderowiec* jest określeniem o źródłosłowie wywodzącym się od nazwiska Stepana Bandery i ma w polskim społeczeństwie negatywne konotacje, to niemniej jednak

 SAMO OKREŚLENIE „banderowiec” w języku polskim nie zawiera w sobie elementu wartościującego o ciężarze wystarczającym do uznania go

za obraźliwe – choć taką funkcję przez dziesięciolecia usiłowała mu nadać sowiecka propaganda.

W innej sprawie, gdzie sprawca użył zwrotu *Frajer [...] i donosiciel typowy banderowiec* sąd, w ślad za prokuraturą, uznał ten zwrot za znieważający w rozumieniu art. 257 kk.

Można wskazać, iż dla właściwej oceny zwrotu *banderowiec* jako zniewagi pomocna może być wypowiedź reżysera Wojciecha Smarzowskiego, zamieszczona w artykule Anity Czupryn pt. *Wołyń Wojciecha Smarzowskiego...*:

 WOJCIECH SMARZOWSKI w czasie prac nad filmem wspominał: — Jestem wychowany na Podkarpaciu. Jak byłem mały, to funkcjonowały tam trzy obelgi: „Ty chu*u”, „Ty Żydzie” i „Ty banderowcu”¹⁸.

Także Katarzyna Stupnicka w artykule *Mój pradziadek był generałem UPA* zwróciła uwagę na wypowiedź W. Smarzowskiego wskazując:

 SAM WOJCIECH SMARZOWSKI — reżyser Wołynia — mówił w jednym z wywiadów, że w jego rodzinnych stronach „ty banderowcu” to największa obelga¹⁹.

„WON BANDYTO Z UKRAINY”

Zwrot *won bandyto z Ukrainy* prokuratura uznała za taki, który choć wyraża nienawiść i może przyczyniać się do jej szerzenia, to nie może być uznany za nawoływanie do nienawiści, jako że nie zawiera elementu apelowania o coś, zachęcania do czegoś, nakłaniania. Zwrot

bandyta prokuratura nie ocenia jako zniewagi, lecz w kategoriach zniesławienia (art. 212 kk). Natomiast w sprawie opisanej powyżej sąd zwrot *bandyta* uznał za znieważający.

„UKRAIŃCE TO DZIADY I GNOJE”

Na jednej ze stron internetowych zamieszczono wpis o treści: *wszystkie ukraińce to dziady i gnoje*. Prokuratura umarżając dochodzenie uznała, iż wpisy te nie stanowią zniewagi w rozumieniu art. 257 kk. Dochodzenie w sprawie umorzono, o czym wspomniano w Raporcie obejmującym lata 2016–2017. Na skutek zażalenia ZUWP Sąd Rejonowy dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie wskazując, iż opinia biegłego z zakresu lingwistyki, na której oparto zaskarżone postanowienie, przywoływało szereg tekstów źródłowych niezwiązanych z przedmiotem sprawy, przy jednoczesnym niemal zupełnym pominięciu kontekstu sytuacyjnego, w jakim użyto wskazane zwroty.

W sprawach karnych zakończonych wyrokiem orzekano: kary ograniczenia wolności, grzywny, pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, środek karny w postaci podania wyroku do wiadomości publicznej, nawiązki; sprawy także warunkowo umarżano.

Odnotowania wymaga pozytywna zmiana w podejściu prokuratury do kwestii ścigania przestępstw z nienawiści, czego wzorcowym przykładem są działania Prokuratury Rejonowej Warszawa-Praga Północ w Warszawie. Część postępowań karnych prokuratura ta wszczynała z własnej inicjatywy, gromadziła dowody, wykorzystywała możliwości zwracania się do Facebooka,

¹⁸ <https://polskatimes.pl/wolyn-wojciecha-smarzowskiego-film-o-milosci-w-czasach-nieludzkich/ar/10584038> (dostęp 7.12.2018).

¹⁹ <https://www.vice.com/pl/article/kwmzva/moj-pradziadek-byl-generalem-upa> (dostęp 7.12.2018).

administratorów stron internetowych, dostawców Internetu o udostępnienie danych umożliwiających ustalenie sprawców przestępstw. Akty oskarżenia, wnioski o warunkowe umorzenie postępowania karnego czy też postanowienia o umorzeniu śledztwa/dochodzenia wspomnianej prokuratury zawierały rzeczowe i gruntowne uzasadnienia. Taka postawa organów ścigania dowodzi, iż państwo może zwalczać mowę nawiści.

Pozytywnie należy też ocenić działania warszawskiej prokuratury, która dostrzegła istnienie interesu społecznego w ściganiu z urzędu o czyny

ścigane z oskarżenia prywatnego, tj. o zniesławienie (art. 212 kk) i zniewagę (art. 216 kk). Zgodnie z art. 60 kpk w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego prokurator wszczyna postępowanie albo wstępuje do postępowania wszczętego, jeżeli wymaga tego interes społeczny. Postępowanie toczy się wówczas z urzędu.

Pomimo zakończenia projektu, zdecydowana większość spraw nadal jest w toku, jest monitorowana i oczekuje na rozstrzygnięcie właściwych organów; w razie potrzeby niezasadne decyzje zostaną zaskarżone.

DR MAREK TROSZYŃSKI

Ukraina i Ukraińcy w polskich mediach społecznościowych

Collegium Civitas w Warszawie
Fundacja Wiedza Lokalna

współpraca: dr inż. Tomasz Walkowiak
Wydział Elektroniki, Politechnika Wrocławska

1. WPROWADZENIE. STOSUNEK POLAKÓW DO UKRAIŃCÓW

Ukraińcy stanowią dziś największą mniejszość w polskim społeczeństwie. Według danych Urzędu do spraw Cudzoziemców, zamieszczanych na portalu migracje.gov.pl (dane aktualizowane codziennie, stan na 28.05.2019) w Polsce mamy wydanych 151 593 zezwolenia na pobyt czasowy, 37 251 zezwoleń na pobyt stały i 4426 na pobyt rezydenta długoterminowego UE.

Według komunikatu Narodowego Banku Polskiego, ogłoszonego w marcu 2019 r.:

STABILIZUJE SIĘ migracja z Ukrainy. [...] Rok 2018 to prawdopodobnie pierwszy rok, gdy napływ pracowników z Ukrainy ustabilizował się [...] na poziomie ok. 800 tys. [...] przez polski rynek pracy „przewija się” ok. 1,2 mln Ukraińców, z czego 330 tys. posiada zezwolenia na pracę, a pozostali pracują na podstawie wizy w zw. z oświadczeniami pracodawców¹.

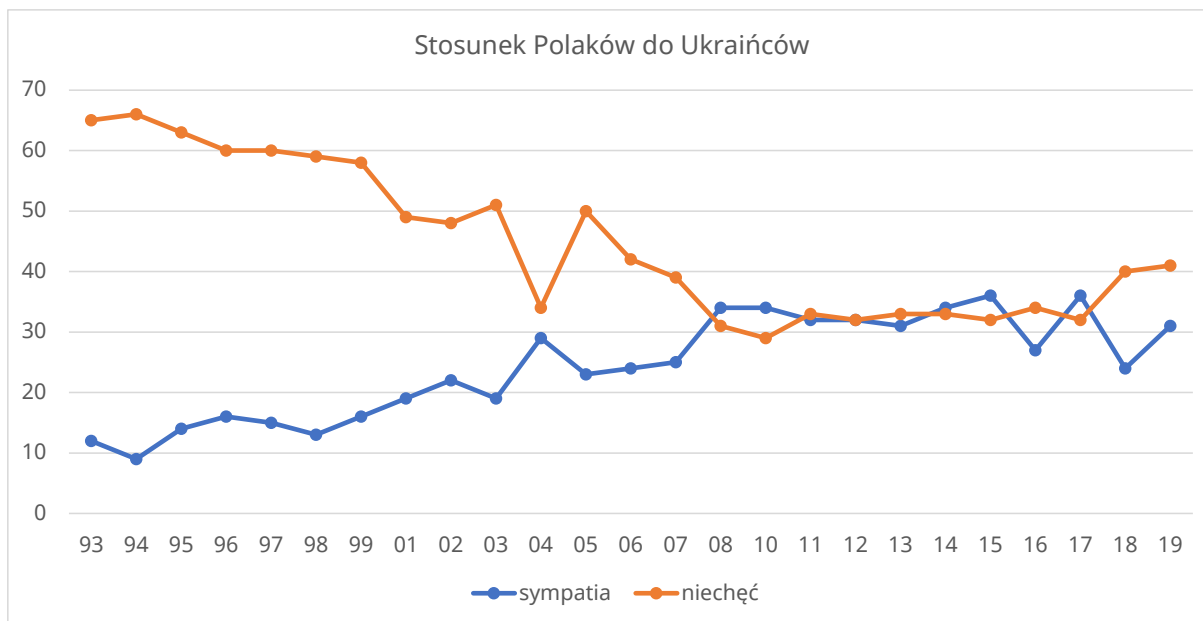
Firma Selectivv, która dostarcza danych na potrzeby kampanii wykorzystujących smartfony w marketingu interaktywnym, szacuje liczbę Ukraińców przebywających na terytorium Polski na 1 250 000 osób².

CBOS od 1993 r. prowadzi badanie *Stosunek Polaków do innych narodów*, sprawdzając, które z nich są w opiniach Polaków darzone sympatią, a które niechęcią. W 2019 r., w przypadku stosunku do Ukraińców niechęć deklaruje 41% Polaków (w 2018 było to 40% Polaków), a sympatię 31% (w 2018 były to 24%). Generalnie widzimy potwierdzenie trendu pokazującego na zwiększenie liczby osób deklarujących niechęć z około 30% Polaków w latach 2008–2017 do 40% niechętnych w latach 2018/2019. Liczba osób deklarujących sympatię od wielu lat oscyluje w okolicach 30% dorosłych Polaków.

¹ Komunikat PAP z 11 marca 2019, <http://biznes.pap.pl/en/news/pap/info/2690496,w--18-liczba-pracujacych-ukraincow-w-polsce-ustabilizowala-sie-na-poziomie-800-tys----dae-nbp>.

² <https://selectivv.com/czy-ukraincy-wiaza-swoja-przyszlosc-z-naszym-krajem-najnowsze-badanie-selectivv/> (dostęp 27.05.2019).

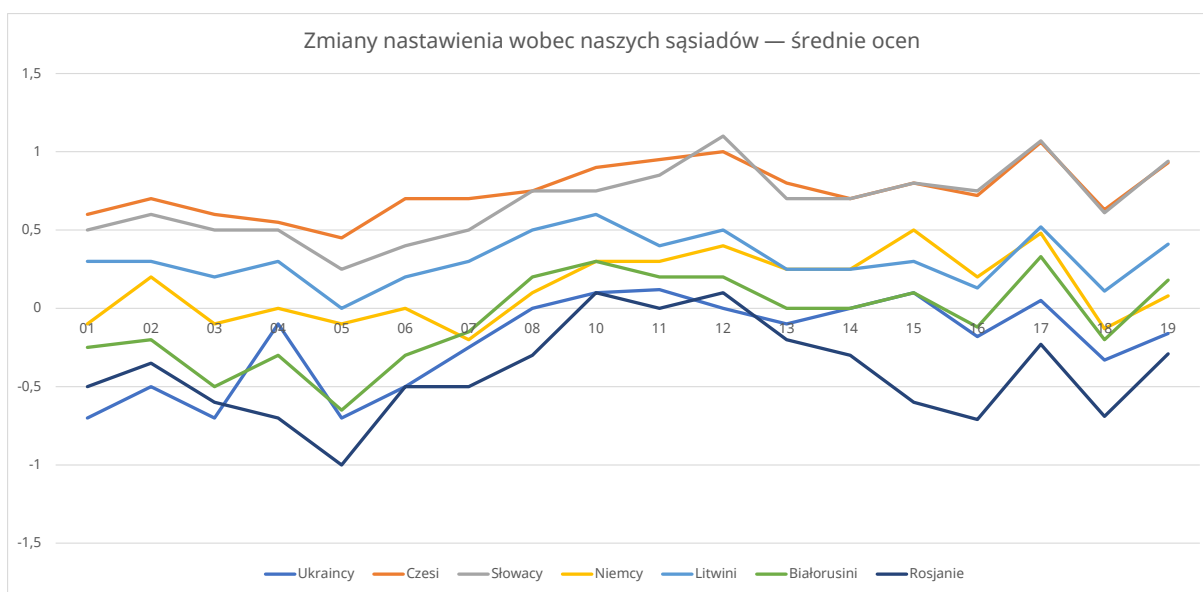
Wykres nr 1. Opracowanie własne na podstawie CBOS 2019

Porównując nastawienie Polaków wobec wszystkich sąsiadów Polski, ponownie możemy przywołać wyniki badania CBOS (2019). Sytuacja w ostatnich latach nie ulega większym zmianom: Polacy najbardziej negatywnie są nastawieni do

Rosjan — średnia -0,29 w 2019 oraz Ukraińców — średnia -0,16 w 2019 r. W przypadku Ukraińców zanotowano niewielką, ale istotną statystycznie poprawę w stosunku do pomiaru z 2018 r., o 0,17.

Wykres nr 2. Opracowanie własne na podstawie CBOS 2019

2. SKRÓCONE WYNIKI BADANIA

Poniżej prezentujemy raport badawczy będący podsumowaniem analizy tekstów odnoszących się do Ukrainy i Ukraińców z polskich mediów społecznościowych. Wypowiedzi internautów zebrano w polskich mediach społecznościowych od maja 2018 do kwietnia 2019 r. W bazie danych zapisano korpus liczący 1 550 000 tekstów. Jest to druga fala badania rozpoczętego w 2017 r. Pierwszy pomiar obejmował zbiór 1 200 000 tekstów, które pojawiły się od grudnia 2016 do listopada 2017 r.

Prezentowane wnioski z badania zbudowane są w oparciu o analizę treści tekstów z mediów społecznościowych. Oznacza to, że:

(1) do zbioru zostały włączone tylko teksty, które zawierają słowa kluczowe (Ukraina, Ukraińcy), co wpływa na treść zebranych postów. Analizujemy teksty, które bazują na wyróżnieniu narodowości; Ukraińcy są traktowani jako jednorodna grupa, nie możemy określić, czy wypowiedź dotyczy osób mieszkających w Polsce od lat (w tym przedstawiciele mniejszości narodowej posiadających obywatelstwo polskie), czy migrantów, którzy przebywają w Polsce od niedawna. Wszystkie inne teksty, które opisują Ukraińców jako ludzi, np. chłopak/dziewczyna, sprzedawca, kierowca, Oleg nie zostały uwzględnione w tym badaniu. Wszystkie inne, które dotyczą Ukraińców, ale opisują ich jako chłopaka/sprzedawczynię/Olega nie zostały uwzględnione w tym badaniu;

(2) w analizie nie podejmujemy kwestii prawdziwości/fałszywości prezentowanych opinii w rozumieniu odniesienia do rzeczywistości. Analizowane teksty są „prawdziwe”, bo realnie występują

w polskim Internecie i w ten sposób oddziałują na dyskurs publiczny.

WNIOSKI — PODSUMOWANIE ILOŚCIOWE ZEBRANYCH POSTÓW

Najbardziej istotnym (najczęściej występującym i wywołującym największe emocje) obszarem tematycznym są kwestie społeczne i polityczne. Największy odsetek tekstów negatywnych pojawia się w obszarach społeczeństwo i historia. W całym zebranych zbiorze mamy względnie niewiele (17,5%) postów pozytywnych.

obszar	liczba tekstów	odsetek negatywnych
ekonomia	197 876	37,0%
historia	165 501	43,5%
inne	308 573	36,4%
polityka	385 485	37,2%
społeczeństwo	392 042	44,1%

Tabela nr 1. Źródło: badania własne, maj 2018–kwiecień 2019

sentymencie	liczba postów	% postów
negatywne	573 996	40,8%
pozytywne	246 299	17,5%
neutralne	585 089	41,6%
	1 405 384	100,0%

Tabela nr 2. Źródło: badania własne, maj 2018–kwiecień 2019

WNIOSKI — PODSUMOWANIE TEMATÓW WYPOWIEDZI

Porządkując teksty z dyskursu internetowego, możemy je podzielić na analizowane obszary tematyczne:

■ społeczeństwo

- społeczeństwo polskie upodabnia się do społeczeństw Europy Zachodniej — przestaje być homogeniczne, co sprawia, że migracja i migranci są zauważalni dla „Kowalskiego”,
- znaczna część wypowiedzi internetowych tworzona jest w oparciu o doświadczenie bezpośredniego kontaktu ich autorów z Ukraińcami,
- znajdujemy w mediach społecznościowych liczne wypowiedzi zbudowane na stereotypach,
- liczne posty, których tematyka odnosi się do „codziennych historii”, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych,
- przykładem „normalizacji” relacji z Ukraińcami w Polsce jest duża liczba postów poświęconych motoryzacji/wypadkom drogowym. Są to generalnie tematy, na które dyskutuje się w sieci, nie tylko w kontekście mniejszości narodowych,
- duże znaczenie dla kształtowania dyskursu mają wypowiedzi osób znanych, publicystów (widzimy to po liczbie retwittów);

■ polityka

- ukraińskie życie polityczne jest przedmiotem debaty w polskich mediach społecznościowych, w szczególności w kontekście ostatnich wyborów prezydenckich w Ukrainie,

- współpraca polskiego rządu z Ukrainą, przekazywana pomoc jest krytykowana w sieci („a dlaczego nam nie pomagają”),
- ukraińska polityka funkcjonuje nierozłącznie w kontekście działań Rosji,
- w kontekście polityki zagranicznej Ukrainy, a w szczególności wojny z Rosją w wielu postach są wspomniane Stany Zjednoczone;

■ ekonomia

- rynek pracy jest jednym z ważniejszych tematów dyskusji wokół migracji z Ukrainy,
- opisywane są negatywne skutki migracji — brak dynamicznego wzrostu płac w Polsce,
- generalnie Ukraińcy są postrzegani jako pracowici i kompetentni, ich największą zaletą jako pracowników jest chęć maksymalizowania zarobków,
- coraz więcej postów dotyczy wkładu pracowników z Ukrainy w polski system emerytalny;

■ historia

- historia jest obszarem, który dzieli Polaków i Ukraińców,
- powracającym tematem jest zbrodnia wołyńska,
- szeroko omawiany był temat 20-lecia międzywojennego, w szczególności w kontekście odzyskania niepodległości,

- działalność UPA jest oceniana bardzo krytycznie, kult UPA w Ukrainie jest negatywnie naznaczany, Ukraińcy są nazywani „upowcami”, „upadlincami”.

3. METODOLOGIA BADANIA

3.1. Analiza treści

Raport badawczy jest podsumowaniem analizy treści wykonanej na zbiorze tekstów zebranych w polskich mediach społecznościowych. Przyjęta na potrzeby badania koncepcja analizy treści została szerzej omówiona w raporcie z poprzedniego roku (Troszyński 2018). Przywołamy tu tylko definicję sformułowaną przez Arthura A. Bergera:

TECHNIKA BADAWCZA oparta na mierzeniu ilości czegoś (przemoc, negatywne wizerunki kobiet lub cokolwiek innego) w reprezentatywnej próbie jakiejś popularnej formy sztuki masowej (Berger 1991: 25).

3.2. Monitoring mediów, czyli budowa korpusu tekstów

Podobnie jak w poprzednim roku teksty zostały zebrane przy pomocy narzędzia SentiOne (<https://sentione.com/>). Aby zachować ciągłość monitoringu w odniesieniu do pierwszej fali badania, wykorzystano ten sam zestaw słów kluczowych: „Ukraina”, „Ukrainiec”, „Ukrainka”, „Ukraińcy”, „Ukrainki”.

Dostępne funkcje w usłudze SentiOne pozwalają na uwzględnienie wszystkich form gramatycznych wskazanych wyrazów, na pominięcie różnic pomiędzy małymi i wielkimi literami, a także na ignorowanie błędów wynikających z nieużywania polskich znaków diakrytycznych.

Monitoring został uruchomiony w maju 2018 i trwał do kwietnia 2019 r. Pozwoliło to na zgromadzenie około 1 500 000 wypowiedzi z mediów społecznościowych. Do ostatecznej analizy wykorzystano 1 405 384. W tej edycji badania zrezygnowaliśmy z podziału na poszczególne kanały komunikacji w mediach społecznościowych.

Również w części jakościowej zachowaliśmy metodologię identyczną, jak w badaniu z 2018 r.

Z zebranego korpusu tekstów na potrzeby analizy jakościowej zostało wylosowanych 1200 wypowiedzi, przy uwzględnieniu momentu publikacji danego tekstu tak, by poszczególne miesiące były odpowiednio reprezentowane. W ten sposób powstało dwanaście dokumentów, do których odwołujemy się w analizie jakościowej (np. D 6: 06_18_10). W wynikach badania zachowaliśmy oryginalną pisownię materiałów źródłowych.

3.3. Kodowanie tekstów

W analizie treści zastosowaliśmy dwa warianty:

- jakościowy — analiza wybranych (wylosowanych) tekstów zakodowanych przez przeszkolony zespół badaczy, z wykorzystaniem kodów opisanych poniżej,
- ilościowy — zestawienie dla wszystkich zebranych tekstów, które wykorzystuje narzędzia automatycznego przetwarzania języka naturalnego (NLP) (por. Troszyński, Wawer 2018), opisane w rozdziale 3.4.

Po wylosowaniu zbioru 1200 postów zbiór został zaimportowany do programu Atlas.ti 8.0 (CAQDAS). Program ten umożliwił przeprowadzenie procesu standaryzacji kodowania oraz ułatwił analizę wyników.

W analizie jakościowej dla każdego postu z wylosowanej próby została podjęta próba przypisania mu kodów, zebranych w trzech grupach:

1. wydźwięk: negatywność 0 (brak negatywności, negatywność 1 (słaba negatywność), negatywność 2 (silna negatywność);
2. obszar: społeczeństwo, polityka, ekonomia, historia, inne;
3. tematy wypowiedzi — te kody były tworzone w trakcie kodowania, jeśli pojawiał się nowy temat, to budowano odpowiedni kod. Najczęściej występujące tematy: praca, migracje, wojna z Rosją, UPA/Bandera, Wołyń, motoryzacja/ruch drogowy, seksualność, pomoc dla Ukrainy, stosunek do Rosji, podobieństwa kulturowe, turystyka, zdrowie, popkultura, roszczenia terytorialne.

Z wylosowanego zbioru w trakcie kodowania wyodrębniono 650 fragmentów tekstu, które zawierały znaczenia/sensy istotne z perspektywy prowadzonej analizy, czyli można im było przypisać wydźwięk lub obszar tematyczny czy temat. Te fragmenty wykorzystano w analizie jakościowej.

3.4. Perspektywa ilościowa — klasyfikacja zautomatyzowana

(autor: dr inż. Tomasz Walkowiak, Wydział Elektroniki, Politechnika Wrocławska)

W zadaniu klasyfikacji ze względu na wydźwięk wykorzystano metodę fastText (Joulin et al., 2016) polegającą na jednoczesnym uczeniu modelu Word2Vec (Mikolov et al., 2013) i klasyfikatora liniowego. Dla każdego słowa, a także tekstu wyznaczany jest wielowymiarowy (użyto 300 wymiarów) wektor z modelu Word2Vec. Wektory te są uśredniane tworząc wektor cech dla klasyfikatora liniowego. Model dla narzędzia fastText nauczono na anotowanych ręcznie 9000 opiniach pozyskanych z forów internetowych. 60% to opinie dotyczące hotelarstwa (TripAdvisor). 30% to opinie dotyczące usług lekarskich (znany-lekarz.pl). 3% to recenzje produktów (Ceneo), a pozostała część to komentarze oceniające kursy politechniczne (Polwro). Klasyfikator przypisuje tekst do jednej z czterech klas opisujących wydźwięk wypowiedzi: pozytywny, zero (brak wydźwięku), negatywny oraz ambiwalentny.

W zadaniu klasyfikacji ze względu na obszar tematyczny wykorzystano model semantyki dystrybucyjnej dla języka polskiego opracowany na Politechnice Wrocławskiej (Kocoń and Gawor, 2019). Model uczony był na korpusie KGR10 składającym się z ponad 4 mln tokenów i zawierającym ponad 18 tys. unikalnych słów. Do budowy modelu wykorzystano algorytm Skipgram (Mikolov et al., 2013) i pakiet fastText. Algorytm tworzy reprezentację wektorową zarówno słów, jak i 3–6-literowych ciągów. Takie podejście pozwala na wygenerowanie wektora dla słów, które nie znajdowały się w zbiorze uczącym. Dla każdego

słowa z tekstu wyznaczany jest 300-wymiarowy wektor, a następnie ich wartości są uśredniane tworząc reprezentację wektorową dokumentu. Oznaczono ręcznie ponad 1400 wpisów z forów internetowych. Każdy z nich przypisano do jednego z pięciu obszarów: ekonomia, polityka, historia, społeczeństwo, inne. Wykorzystując reprezentację wektorową dokumentów zbudowano klasyfikator w oparciu o wielowarstwowy perceptron (Hastie et al., 2013). Dane (wektory reprezentujące dokumenty) przed podaniem na wejście sieci poddawane są normalizacji (odejmowana jest wartość średnia i wynik dzielony jest przez odchylenie standardowe w każdym wymiarze). Do zweryfikowania możliwości automatycznej klasyfikacji użyto metody walidacji krzyżowej (Hastie et al., 2013). Czterokrotna walidacja krzyżowa dała średnio 56% poprawnych odpowiedzi.

4. ANALIZA DYSKURSU MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH

W tym rozdziale prezentujemy szczegółowe wyniki badania. Przypomnijmy raz jeszcze, że posty były zbierane od maja 2018 do kwietnia 2019 r. Wnioski z badania zostały zebrane i przedstawione w części drugiej raportu.

4.1. ILOŚCIOWE ZESTAWIENIE TEMATÓW WYPOWIEDZI

W pierwszej kolejności prezentujemy ilościowe zestawienie zebranych tekstów. Wszystkie dane zostały pozyskane poprzez automatyczne zakodowanie

zebranego korpusu tekstów (patrz metodologia pomiaru w rozdziale 3.4).

W ciągu dwunastu miesięcy monitoringu zebraliśmy około 1,5 mln tekstów z mediów społecznościowych. Po odrzuceniu tekstów, które nie poddawały się interpretacji (były zbyt krótkie, były pozbawione sensu, były niezrozumiałe, miały ambiwalentny wydźwięk) ostatecznej analizie poddano 1 400 000 wypowiedzi.

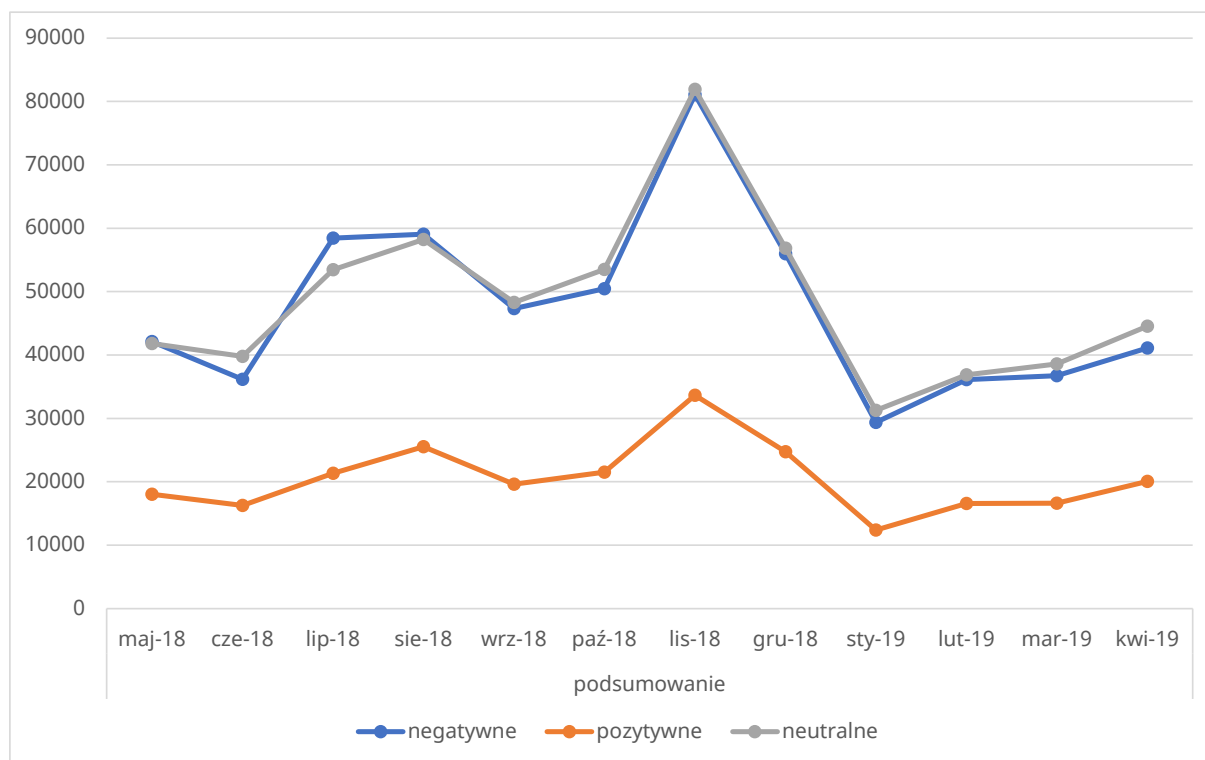
Prawie 41% z nich miało wydźwięk negatywny, 42% oznaczyliśmy jako neutralne. 17% zebranych postów zostało oznaczonych jako pozytywne.

wydźwięk	liczba postów	% postów
negatywne	573 996	40,8%
pozytywne	246 299	17,5%
neutralne	585 089	41,6%
	1 405 384	100,0%

Tabela nr 3. Liczba tekstów dla wydźwięków

Największa liczba postów została zebrana w listopadzie 2018 r., co można tłumaczyć setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Temat niepodległości i generalnie II Rzeczypospolitej jest mocno związany z Ukrainą, stąd prawdopodobnie większa niż w innych miesiącach liczba postów. Echa tej dyskusji były widoczne jeszcze w grudniu, więc i w tym miesiącu mamy więcej postów niż w poprzednich. Proporcje pomiędzy postami pozytywnymi a negatywnymi utrzymują się mniej więcej na tym samym poziomie przez cały rok.

Wykres nr 3. Wydźwięk tekstów dla poszczególnych miesięcy

Trochę więcej powie nam tabela, w której znajdziemy podział wszystkich tekstów na obszary (omówione w rozdziale 3.3). Do czterech podstawowych obszarów (społeczeństwo, polityka, ekonomia, historia) dodaliśmy obszar „inne”, obejmujący posty, które w poprzednim roku były oznaczane przez szereg kategorii. Najwięcej postów zanotowaliśmy w obszarze „społeczeństwo”, na drugim

miejsu usytuowała się „polityka”. „Ekonomia” i „historia” miały znacząco mniej postów przez dwanaście miesięcy. Najwięcej negatywnych wypowiedzi znaleźliśmy w segmencie „społeczeństwo” — 44,1%, później „historia” — 43,5. W dwóch pozostałych kategoriach zanotowano znacznie mniej negatywnych tekstów — „polityka” (37%) i „ekonomia” (37%).

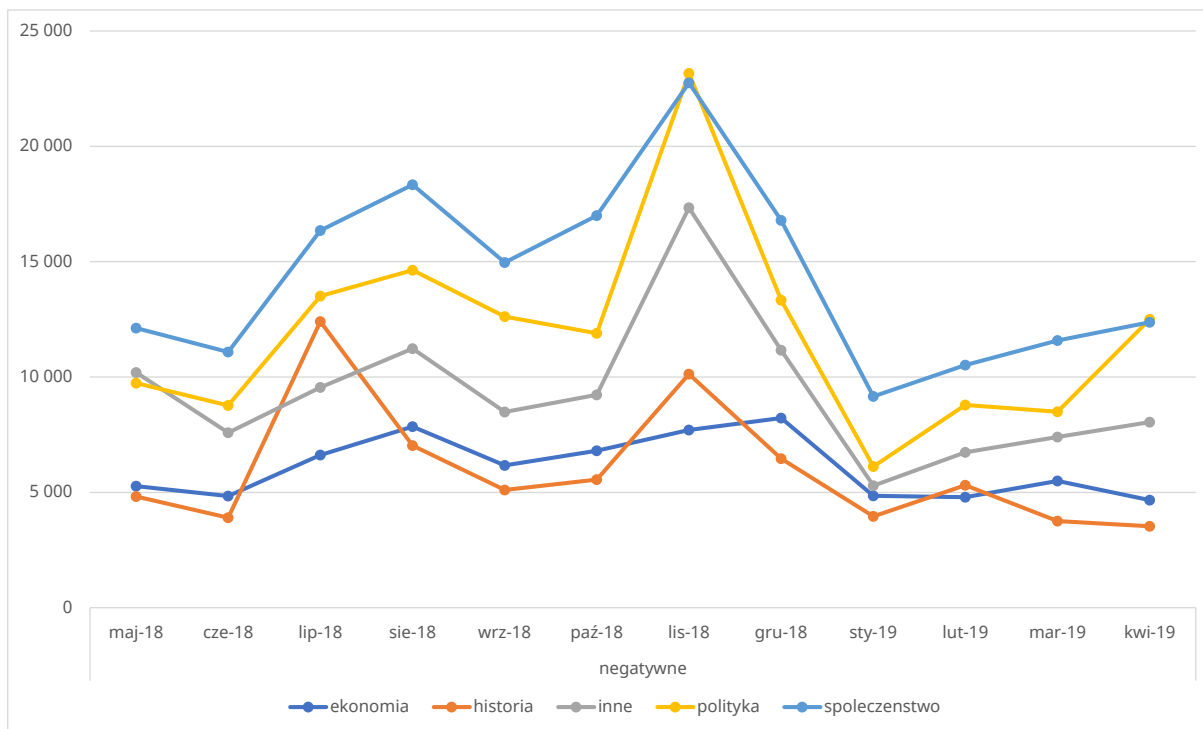
obszar	liczba tekstów	odsetek negatywnych
ekonomia	197 876	37,0%
historia	165 501	43,5%
inne	308 573	36,4%
polityka	385 485	37,2%
społeczeństwo	392 042	44,1%

Tabela nr 4. Odsetek tekstów negatywnych w zależności od obszaru

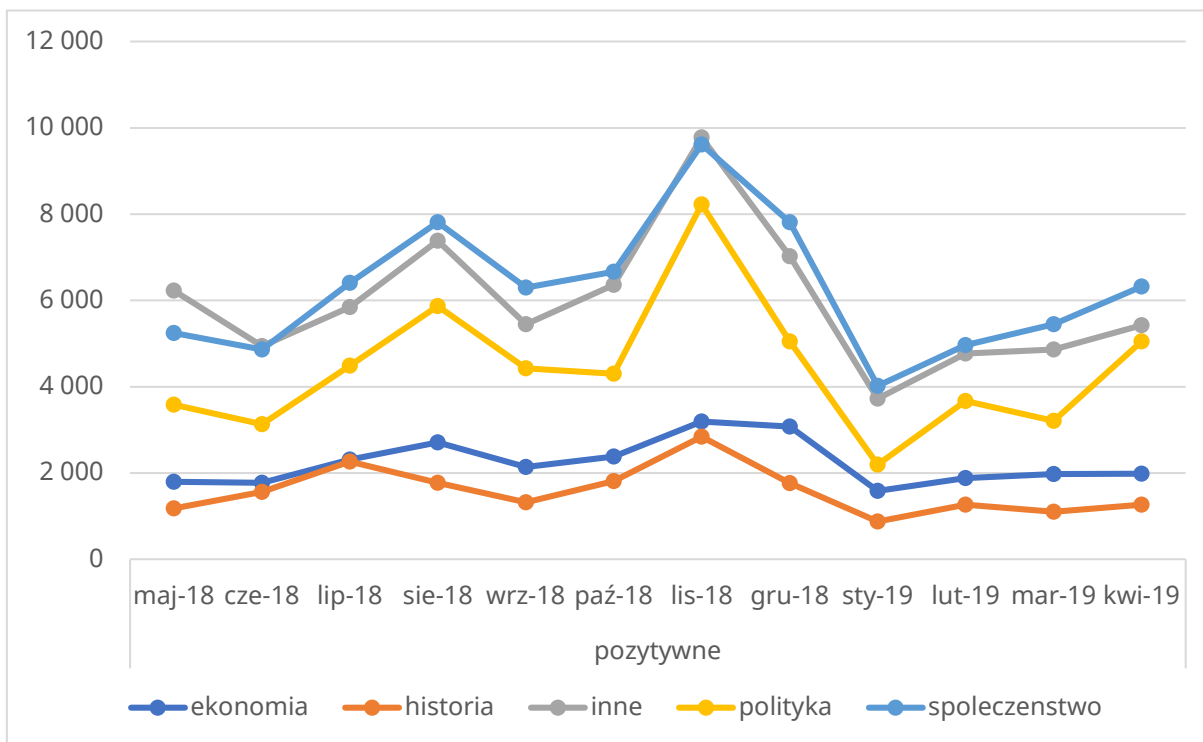
Również rozłożenie postów w czasie jest dosyć równomierne. Zobaczmy, jak przedstawia się rozkład tekstów

negatywnych, jeśli uwzględnimy podział na obszary.

Wykres nr 4. Teksty negatywne w podziale na obszary tematyczne

Wykres nr 5. Teksty pozytywne w podziale na obszary tematyczne

4.2. OBSZAR „SPOŁECZEŃSTWO”

Do obszaru „społeczeństwo” zostały przypisane teksty podejmujące tematykę:

1. narodowościową/etniczną — opis sytuacji, w których mówimy o ludziach, a nie o instytucjach państwa (np. „Ukraińcy coś zrobili”, „Polacy są tolerancyjni”);
2. relacje między grupami, zbiorowościami, w tym stosunek do mniejszości w danym społeczeństwie;
3. życie codzienne Polaków i migrantów.

W analizie ilościowej oznaczono tak prawie 400 tys. postów (392 042).

Społeczeństwo polskiej jest społeczeństwem homogenicznym. Skutkuje to tym, że jeśli dostrzeżemy kogoś, kto w istotny sposób odróżnia się od większości, to postrzegamy go przez pryzmat tej różnicy. Różnorodność nie jest traktowana jako stan pożądany, inny kolor skóry czy posługiwanie się odmiennym językiem jest przyczyną budowania podziałów. Na poniższych przykładach widać, jak inna narodowość sprawia, że natychmiast postrzegamy ludzi w kategorii „oni”, a nie „my”.

Migracje, różnice między ludźmi

Zdroworozsądkowe analizy zmieniającej się sytuacji społecznej w Polsce, najczęściej uwzględniające migrantów przyjeżdżających do naszego kraju. Autorzy porównują społeczeństwo polskie ze społeczeństwami zachodnimi, gdzie migracje są już oswojonym zjawiskiem. Przy pierwszym spotkaniu migranci są rozpoznawani, ponieważ nie posługują

się językiem polskim lub robią to w sposób niedoskonały.

 JEST TAKA RÓŻNICA, że w porównaniu do zachodu u nas dominują Ukraińcy z pozwoleniami na 3 miesiące, większość z nich nigdy nie zostanie obywatelami, tak jak Pakistańczycy w UK, albo Turcy w Niemczech (D 1: 01_18_05)

 W ANGLII to nie miało by miejsca. widzicie już minę i wielkie halo tego angola który nie może się dogadać z obcokrajowcem w swoim ojczystym języku w swoim ojczystym kraju. Dlatego Polacy w Anglii sprzątają, a Ukraińcy w Polsce sprzedają w sklepach spożywczych mimo tego, że nie są w stanie podać podstawowych informacji np. o dacie terminu ważności produktów dostępnych w opakowaniach zbiorczych (D 2: 02_18_06)

 A MOŻE JUŻ DOŚĆ w Polsce tych ukraińców ??? Może trzeba tak jak Włosi, z tą różnicą, że zamiast na statki - to do ciężarówek i spowrotem do granicy na !!! (D 2: 02_18_06)

Co ważne, coraz większy odsetek komunikatów w sieci jest budowany w oparciu o własne doświadczenia, o wcześniejsze spotkania twarzą w twarz.

 JA MIAŁEM NA MYŚLI CIAPAKÓW, których w 3mieście jest coraz więcej. O Ukraińcach też mam swoje zdanie i nie jest ono najlepsze. Pracuję z nimi 6 dni w tygodniu. Ci faktycznie co uciekali z terenów, powiedzmy objętymi działaniami wojennymi to pracują jak trzeba i zachowują się jak trzeba. Ci z zachodniej upainy to potomkowie Upowców i wiem jakie mają o nas zdanie. Pracować im się nie chce, robią tyle ile muszą. Trzech ukraińców robi tyle co jeden Polak, taka jest prawda. Jeżeli ktoś nie wierzy jakie mają o nas zdanie to mogą porobić kilka fotek z kibli czy szatni... (D 4: 04_18_08)

Widzimy również teksty, których autorzy odnoszą się bezpośrednio do

sytuacji w Ukrainie, ukraińskiej polityki, gospodarki, relacji społecznych.

 CO Z TĄ UKRAINĄ ... Uciekają stamtąd modzi ludzie Uciekają przedsiębiorcy.... Ukraińcy weźcie się wreszcie za reformę swojego kraju.... Nikt za was tego nie zrobi...!!!! (D 6: 06_18_10)

W postach pojawia się też przekonanie, że migranci są traktowani lepiej od „zwykłych Polaków”. Tutaj mamy do czynienia z opisywanym wielokrotnie w literaturze przedmiotu zjawiskiem fake-newsów, rozpowszechniania historii, które nigdy nie miały miejsca, a które mocno wpływają na postawy wobec określonego zjawiska.

 POLACY Z TAMTYCH terenów mają problemy z powrotem do ojczyzny, kieruje się ich na kurs języka, ale Ukraińcy bez problemów wjeżdżają do Polski, dostają z miejsca Kartę Polaka i prawo pracy w Polsce, ich studenci dostają akademiki i 1000 zł kieszonkowego i żadnych kursów językowych nie muszą kończyć. O co tu chodzi? To jakaś kpina? (D 2: 02_18_06)

 SZURSZAUR GDZIE JEST ich jakieś 70 tys. czyli ponad 10% mieszkańców miasta, to z programu 500+ korzysta niecałe 400 Ukraińskich rodzin. Dostawnie kilka dni temu czytałem na ten temat artykuł (D 7: 07_18_11)

Wołyń, UPA, Bandera

Podobnie jak w analizach z poprzedniego roku, kwestie historyczne w ich kontekście społecznym, w szczególności lata trzydzieste i czterdzieste XX w. wywołują ostry spór w mediach. Spór ten nie dotyczy przebiegu ówczesnych wydarzeń, lecz historycznego postrzegania i narzucania narracji patriotycznej, wzniosłej, która posługuje się historią na potrzeby współczesności.

 MAJĄC NA SZTANDARACH morderców polaków chcą się jednać z polakami! Czym? Widłami, sierpami i siekierami, jak banderowcy? Z Banderą na sztandarach nie mają czego szukać, ani w Polsce, ani w Europie! Kto normalny będzie utrzymywał jakiegokolwiek stosunki z kimś, kto czci morderców jego przodków?! Dla kogo ci mordercy są ideałem godnym naśladowania?! Jeżeli by to zależało odemnie granica Polsko-Ukraińska była by szczelnie zamknięta!!! Jeżeli nasz rząd się nie opamięta to będziemy mieli „powtórkę z rozrywki”!!!! (D 3: 03_18_07)

Sprawy codzienne, śmieszne opowieści

Ukraińcy mieszkający w Polsce są największą mniejszością w naszym społeczeństwie, na tyle liczną, że każdy mieszkaniec Polski wchodzi z nimi w codzienne interakcje. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w dyskursie internetowym, gdzie Ukraińcy pojawiają się jako bohaterowie codziennych zdarzeń.

 A PROPOS EKSTREMALNEJ roboty w wykonaniu Ukraińców. Facet dostarczający dla jednej firmy wyroby typu silniki, motoreduktory i czasem autentycznie wielki i ciężkie elementy stalowych konstrukcji opowiadał mi jak przyjechał do pewnej firmy z jakimś elementem ważącym 700kg. Do rozładunku rzuciło się paru pracowników odbiorcy - Ukraińcy. Dostawca mówi im, że towar waży 700kg, niech wózek widłowy sprowadzą albo przynajmniej jakiegoś paleciaka. Na to „gieroje”, że im są takie zaawansowane technologie niepotrzebne, oni to rękami dźwigną. Odpuścili dopiero jak jeden ewidentnie przepukliny dostał (D 3: 03_18_07)

Operowanie stereotypami

Pomimo tego, że w każdej miejscowości możemy spotkać migrantów z Ukrainy, to ciągle jeszcze obserwujemy w Internecie radykalnie uproszczony obraz tej grupy oparty o mechanizm

stereotypizacji, czyli naznaczenie konkretnej osoby jako obcej, przypisanie jej do grupy, a następnie przywołanie cech tej grupie przypisywanych.

 TYPOWA UKRAINKA? Kobieta w wyzywającym makijażu, z bardzo długimi polakierowanymi paznokciami albo tipsami, w kozakach nad kolana na bardzo wysokich szpilkach (D 4: 04_18_08)

Ruch drogowy i motoryzacja

W korpusie znajdujemy sporo tekstów, które odnoszą się do kwestii związanych z ruchem drogowym, czy szerzej motoryzacją. Oczywiście, część z tych wypowiedzi to powielanie stereotypów, ale samo natężenie tej tematyki pokazuje, że Ukraińcy stali się nierozłączną częścią polskiego społeczeństwa.

 JAK CHŁOP zza wschodniej granicy, w weekend, dobrze zarabiający i bujający się po kraju, którym prawdopodobnie gardzi, miałby jechać trzeźwy - tego by mu bracia ani siostry nie wybaczyli, to kwestia obyczajowa (D 1: 01_18_05)

 ILE TYCH LIMUZYN rozjebali??jakaś masakra tam Ukraińcy są kierowcami??oczywiście na rv1 tv2 cisza albo wina cinkueczenzo „beata brawo” (D 6: 06_18_10)

Wypowiedzi osób publicznych, polityków

Opisujemy media społecznościowe, oparte na możliwości nieskrępowanej dyskusji równorzędnych podmiotów, ale także tutaj duże znaczenie mają liderzy opinii. Ich wypowiedzi są przekazywane w kolejnych retwittach, kopiowane w wątkach dyskusji. Jedną z takich „mocnych” postaci jest ksiądz Isakowicz-Zalewski, którego konto twitterowe obserwuje 30 tys. osób.

 RT @ISAKOWICZZALESK: Od lat „giedroyciowcy” z PO i PiS wmawiają, że kult ludobójczej #UPA to tylko margines i dziecięca choroba „sojuszniczej” #Ukraina. To zaślepienie, jak i służalczość kolejnych rządów i @MSZ_RP wobec @poroshenko i innych oszustów, jest naprawdę groźne (D 6: 06_18_10)

Wypowiedzi jednoznacznie pozytywne

Znajdujemy również pozytywne przykłady, nawet jeśli dotyczą smutnych wydarzeń. Te teksty pokazują, że wielość interakcji prowadzi do normalizacji wzajemnych relacji. Inność powszednie, Ukraińcy stają się kierowcami, pasażerami, sprzedawcami w sklepie.

 MARCIN SUŁKOWSKI (@Sullkowski) W minioną niedzielę na A2 W okolicach #Łódź do rowu fiknął autobus z 26 Ukraińcami. Rannych nie było. Strażacy ulokowali pasażerów w centrum sterowania ruchem, a koło gospodyń wiejskich w kilka minut zorganizowało herbatę i kanapki. #Ukraina #Polska Można po ludzku (D 1: 01_18_05)

 MNIE DZISIAJ pierwszy raz spotkała miła sytuacja. Byłam w takim szoku, że aż musiałam tu napisać . Poszłam z Karolem na zakupy do lidla, ludzi od cholery więc grzecznie stanęłam na końcu kolejki. No i nagle pan przede mną z pełnym wózkiem zakupów powiedział żebym weszła przed nim. Głupio mi się zrobiło bo nigdy nie oczekuje, że mnie ktoś przepusci. Ładnie podziękowałam i stanęłam przed nim. A za chwilę z początku kolejki podchodzi do mnie ukrainka i mówi, żebym z dzidziusiem poszła pierwsza. Jeszcze mi wózek pomogła pchać . Cieszę się, że są jeszcze tacy dobrzy ludzie (D 5: 05_18_09)

Negatywne stereotypy, mowa nienawiści

Pewna część analizowanych postów jest silnie negatywna, można ją zakwalifikować jako mowę nienawiści.

 #UKRAIŃCY nie są i nigdy nie byli naszymi najbliższymi „braćmi”. Nigdy nie byli i już nie będą. #Ukraińcy nienawidzą Polaków, #Lachiw, jak to oni mówią (D 2: 02_18_06)

Wśród tych wypowiedzi znajdziemy również mowę nienawiści w czystej postaci, inwektywy, chęć poniżenia, obrażenia Ukraińców jako grupy lub indywidualnych osób ze względu na przynależność narodową.

 JAN ZEN prosze nie ublizaj psom... Ukraincy to najgorsze gówno (D 3: 03_18_07)

 RT @POPRAWNIK2: „Mówi się o Ukraińcach, że są naszymi braćmi. Od kiedy Ukrainiec jest naszym bratem? [...] Trzeba przypominać jakim brutalnym narodem jest Ukraina! (D 3: 03_18_07)

 ANTY REZUN Tepic tych Bandersynow !!!! (D 6: 06_18_10)

 ZERO POMOCY zwyrodnialcom z UPA, albo „rząd” polski wyleci z Wiejskiej w 5 minut (D 7: 07_18_11)

Oddzielny zbiór stanowią wypowiedzi, które opisują sprawy błahe, codzienne wydarzenia, ale ponieważ dotyczą Ukraińców, to powodują agresję czy wybuchy nienawiści.

 CO TO DZIECKO tej ukrainki, ma taką pomarszczoną skórę, na głowie ??? po co pokazują te swoje dzieci ??? Nikt nie jest ciekawy !! Potem sa hejty !!! najpierw, cała strona zdjęć, a potem żale !! Nikt was nie chce oglądać, bo nie ma na co patrzeć !!!! a tym bardziej słuchać !! para buraków !!! (D 4: 04_18_08)

Wypowiedzi negatywne, ale (próba) uzasadniania swoich poglądów

Opinie skrajnie negatywne są komunikowane również w formie merytorycznych, dłuższych wypowiedzi. Jest to o tyle ważne, że autorzy tych tekstów zbierają w jednym miejscu sporą liczbę fałszywych lub stereotypowych argumentów przeciw Ukraińcom.

 UKRAINY TO EKONOMICZNA migracja ludzi zafocanych cywilizacyjnie i kulturowo, do tego sa nacja wroga wobec Polski. Przyjeżdżają w celu pasożytowania na naszym kraju. Ogromna ilosc to PRZESTĘPCY, poniewaz pozostaja dluzej , niz pozwala wiza. Pracuja nielegalnie okradajac nasz system podatkowy. Ich kwalifikacje sa malo wartte w EU. Wyprowadzaja kapital z Polski na oddajaca czesc zbrodniarzom z SS Galizien i UPA Ukraine. Rząd ukraiński nie pozwala na dostep do grobow ofiar UPA. Wpuszczanie do naszego kraju tej armii zrusyfikowanych Ukraincow jest przeciwko bezpieczeństwu narodowemu (D 6: 06_18_10)

4.3. OBSZAR „POLITYKA”

Jako „polityka” były określane posty, które odnosiły się (można je interpretować, jako odnoszące się) do:

1. polityki w wąskim sensie: partii politycznych, kwestii ustrojowych, wyborów,
2. państw jako organizacji politycznych (Ukraina, Polska, Federacja Rosyjska),
3. polityki międzynarodowej — funkcjonowania państw w kontekście międzynarodowym.

Zebrano około 385 tys. takich tekstów.

Polityka krajowa w kontekście ukraińskim

Wiele postów odnosi się do polskiej polityki, przywołując przy tym wątki ukraińskie dla wzmocnienia przekazu lub prezentacji swoich poglądów.

 KACZYŃSKIEGO tam nie ma? ostatnio skakał z banderowcami będąc na Ukrainie i dał zdradziecką m o r d ę „Sława Ukraini! Herojam sława!” Ryte troll kłamliwy sowiecki pomiot bredzi kłamstwa (D 7: 07_18_11)

Polska współpraca z rządem Ukrainy

Różne konteksty tej współpracy, bardzo często pojawia się temat polskiej pomocy bezpośredniej dla Ukrainy. Co ważne, w wielu postach pomoc Polski dla Ukrainy jest oceniana bardzo negatywnie.

 NASZ UTRZYMANEK Ukraina kosztuje!, trzeba będzie płacić za bazy sojuszników, no i konsekwencje ustawy 447 którą egzekwować będą właśnie ci którzy będą za Nasze pieniądze trzymali Nas pod karabinem. Wspaniałe osiągnięcia Polski wstającej z kolan! (D 1: 01_18_05)

 TEN KRAJ nigdy nie ukazał najmniejszego gestu przyjaźni w stosunku do Polski. Nienawiść którą ukazał ukraińcy do naszego narodu, zaraz po wojnie, gdy byliśmy umęczeni i wymordowani przez Niemców, powinna być wystarczającą przestrożą dla narodu polskiego....cóż Polak nawet po szkodzi nie jest mądrym...Polski Prezydent ślepo na potężna zadłużenia swjego kraju i niedolę wielu obywateli żyjących w skrajnej biedzie, daje Ukrainie 1 miliard € w prezencie a polska władza płaci ukraińcom którzy nie pracowali w Polsce, renty. Polski brak godności w stosunku do poszanowania polskich rodzin bestialsko wymordowanych przez ukraińców, narodu który nienawidzi Polski. Dlaczego Polska zawsze

sama się poniża przed swoimi oprawcami? (D 12: 12_19_04)

Procesy demokratyczne i polityczne w Ukrainie

Spora część wypowiedzi dotyczy bieżących wydarzeń politycznych, dlatego kluczowy dla zrozumienia jest tu moment, w którym te wypowiedzi pojawiały się w sieci. Ważnym wydarzeniem, wokół którego koncentruje się wiele tekstów były wybory prezydenckie w Ukrainie.

 JĘŻELI WYGRANA tego komedianta oznacza odejście od banderyzmu to Polsce może to wyjść na dobre. Łatwiej nam jest prowadzić trzeźwą politykę gdy jasno zdefiniujemy przeciwnika, niż gdy ulegamy iluzji przyjaźni (D 12: 12_19_04)

 WPROWADZAJĄ STAN WOJENNY na Ukrainie Petro Poroszenko, chce poprawić swoje notowania w sondażach przed wyborami prezydenckimi. Wybory prezydenckie odbędą się 31 marca 2019 r., a druga tura dwa tygodnie później. W sondażach prowadzi Julia Tymoszenko i to ona zwycięży w drugiej turze. Niczego to nie zmieni w konflikcie rosyjsko – ukraińskim (D 8: 08_18_12)

Odniesienia do działalności Rosji

Część postów odnosi się negatywnie do Federacji Rosyjskiej wskazując, że działania tego państwa zagrażają bezpieczeństwu w regionie, są agresją wobec sąsiadów (w tym Ukrainy), powinny zostać jednoznacznie potępione.

 TO, ZE WOLNE kraje tj. Gruzja czy Ukraina chcą dołączyć do bogatego zachodu a nie tkwić w ruskim mirze wy nazywacie poszerzaniem strefy wpływow. To, że musimy w sprawach bezpieczeństwa polegać na USA nie jest żadną tajemnicą. Gadanie, że to MY mamy sobie sami zbudować armię jest infantylne. Wyproszenie US Army z Polski to ukłon w stronę Putina i samobójstwo

dla Polski. Po trzecie, podaj źródła tych newsów o ewakuacji za odnę, bo napisac na wykop to można wszystko. Tylko prosze nie ze sputnika. Po czwarte, nauczcie sie tam w Pitrze, ze polski jezyk być trudny i „przyjaciel” odmieniamy „przyjaciół” przez „ó” (D 12: 12_19_04)

 SULEJMAN KADYROW, krymski aktywista, został skazany za podżeganie do separatyzmu, ponieważ w mediach społ. opublikował film mówiący, że #Krym należy do #Ukraina i zgodził się z tym prawdziwym stwierdzeniem w kom. Prześladowania krymskich Tatarów przerodziły się w farsę (D 11: 11_19_03)

Warto tu zwrócić uwagę na wpisy, które popierają politykę Rosji, wzywają do porozumienia z nią, ogłaszają jałowość sporu z Rosją, wskazują na winę Ukrainy w wojnie z Rosją.

 JEST PRAWDZIWYM SKANDALEM nie wpuścić do portu Rosyjskiej młodzieży, a potem mieć presje, że nas nie lubią. A ponad to, mieszanie się do konfliktu między Rosją a Ukrainą, to następna wtopa. To jest awantura w RODZINIE, ta sama religia, wiara, język i pochodzenie. Zapewne naganne jest zajęcie Krymu, ale kto palił opony na Krymie??? itd.itd. Jak długo jeszcze, będziemy wojować z Rosją, przecież nie przeniesiemy się np. na antypody. Wszystko co obecnie robi rząd, jest wbrew naszym interesom i oczywiście z dużymi stratami we wszystkich dziedzinach (D 12: 12_19_04)

 PUTIN ZACHOWUJE SIĘ jak Hitler w 39 roku a Zachód udaje że nic się nie dzieje - gdyby Ukraina posiadała bogactwa naturalne typu ; ropa ,gaz lub ogromne zasoby rud metali to Zachód już dawno by ruszył doopec i Ukrainie udzielił pomocy oraz „wprowadzał” demokracje zachodnią (D 7: 07_18_11)

Opinie jednoznacznie antyukraińskie

Posty, które w negatywnym świetle opisują Ukrainę jako państwo. Część z nich odnosi się do braku trwałości tego państwa, wskazując przyczyny lub spodziewany czas rozpadu, inne skupiają się na uzasadnieniu ewentualnego rozbioru Ukrainy.

 MYŚLĘ, ŻE ZA jakieś 10 czy 12 lat Ukraina będzie podzielona. Część zachodnia trafi w ręce rosyjan a zachodnia dołączy do Polski. Ukraina jest tak słaba, że nie ma innej możliwości (D 5: 05_18_09)

 UKRAINA TO SZTUCZNY twór, składający się z ziem polskich, rumuńskich, węgierskich i rosyjskich. A reszta to Chazaria (D 7: 07_18_11)

Wypowiedzi antyamerykańskie

Posty, które w negatywny sposób opisują amerykańskie działania w Ukrainie i w kontekście Ukrainy. Często przywoływany jest tu również kontekst Polski, jako państwa, które zyskuje/traci na zaangażowaniu USA w sprawy ukraińskie.

 WIDZE TO TAK. Najlepszy, najnowszy i najmniej zaufany przyjaciel Polski za dużo zainwestował w Ukrainę, żeby pozwolić na zmianę korzystną dla Ukrainy i jej regionu świata. Poroszenko jest zdyskredytowany i niepopularny więc należało go wymienić. Nowo wybrany kłauś świetnie się nadaje na pozycję do wykonywania amerykańskich rozkazów i woli. Na Ukrainie nic się nie zmieni podobnie jak w Polsce gdzie rządzi wrogu obu tych krajów (D 12: 12_19_04)

Wypowiedzi antysemityczne

Prezentacja antysemitycznych poglądów w odniesieniu do ukraińskiego życia politycznego, plus teorie spiskowe.

 „**WYBORY**” na upa dlinie, to tylko inne nazwisko „wybranego” żyda :) (D 12: 12_19_04)

 CALE TE WYBORY to Chazarskie przedstawienie. W USA dają do wyborów tylko 2 kukielki żeby było łatwiej na Ukrainie są 3 i wszystkie Chazarskie. To takie wyglupy przedstawienie dla naiwnego plebsu. Patroszenko, Blazen czy Julia z warokocikom to ta sama parafia (D 12: 12_19_04)

Łączenie wątków antysemickich z antyamerykańskimi

Przekonanie o potędze USA, które manipuluje innymi państwami, by bronić interesów swoich obywateli — Żydów.

 ŻYDOWSKI KOMIK w służbie żydowskiego oligarchy wystraszył innego żydowskiego oligarchę, pełniącego dotąd z nadania Amerykanów obowiązki prezydenta Nacjonalnej, Samoistnej, Dumnej, Kozackiej, Samowładnej, Hajdamackiej, Hetmańskiej, Banderowsko-Doncowowskiej Ukrainy. No tylko pogratulować, Bracia Ukraińcy, naprawdę. Taki Jarema to wam tylko paliki strugał, ale przynajmniej tak nie upokarzał (D 12: 12_19_04)

 JAK BĘDZIEMY ANTYSEMITAMI to nam Amerykanie nie pomogą na wypadek rosyjskiej inwazji, która jest równie możliwa co inwazja z Marsa albo Izraela. O ile wiem Rosja nie może od kilku lat rozstrzygnąć na swoją korzyść konfliktu z najbardziej jak można sobie wyobrazić osłabioną Ukrainą. Poza tym czy zrobienie z Chin i Iranu wrogów udowodni że jesteśmy przyjaciółmi Żydów ? Którzy notabene ciągle nas oskarżają o wymyślone zbrodnie. Czy raczej dają im sygnał, że raczej można na nas bardziej jeszcze pluć. A świat uzna nas za niepoważnych idiotów jak Europa za Tuska (D 9: 09_19_01)

Bezpośrednia interwencja Żydów z USA w sytuację polityczną w Ukrainie

 NO DLACZEGO nie powiecie że koszerzy z USA zorganizowali Majdan, a teraz całkowicie rządzą na Ukrainie. Tam gdzie koszerzy są nie kontrolowani, państwo zmienia się w Palestynę; wojna i bieda. Banderyzm rośnie, bo jest wspierany, na coś im jest potrzebny. Jak nie będą potrzebni, to ich zlikwidują. Teraz odbywa się czyszczenie etniczne, przejmowanie majątków. Ukraina-Palestyna nie ma szans, chyba, że Żydki zaczną się kłócić między sobą. Złoto wywieźli zaraz po Majdanie, zorganizowali snajperów żeby strzelali do ludności cywilnej, jest bezprawie. O to chodzi, zmęczyć ludzi. Niech to będzie przestroga dla Polski. Projekt Izrael jest nie do utrzymania, więc chazarki czyszczą sobie tereny, by się ewentualnie ewakuować (D 6: 06_18_10)

Łączenie wątków antysemickich z prorosyjskimi

 CZY IM WYJDZIE? Chyba za wcześnie oceniać. Pewnie chcą podzielić Polskę i Ukrainę, dać Niemcom Ziemie Odzyskane według formuły granic z 1914 lub 1938 roku, na Ukrainie odpuścić kawałek Noworosji i z musu – Krym. Ale realizują ten plan. Cała polityka wspierania żydobanderowskiej Ukrainy przez 3RP i (staranie reżyserowana) emigracja milionów Ukraińców do Polski to właśnie realizacja tego planu. Pamiętajmy także o akcji Lecha Kaczyńskiego z 2008 roku, który we współpracy z Saakaszwilim chciał wciągnąć Polskę w wojnę z Rosją. Z Ukrainą prawie im się udało w 2014 roku, w każdym razie wojnę domową już mają. W tą wojnę domową chcieli wkręcić także Wojsko Polskie, sondowali kadrę oficerską czy zechce walczyć w Donbasie. Kaczyńscy mają prawo powrotu do Palestyny dokładnie jak Michnik, ci ludzie ciągle ten plan realizują. — Metro, o tym, że idea wymierzonego przeciwko Rosji międzymorza nadal jest aktualna, a nawet popierana przez pseudo-słowianofili nie tak dawno pisałem (D 12: 12_19_04)

Wypowiedzi osób publicznych

Podobnie jak w innych obszarach także i w kwestiach politycznych głos publicystów jest podejmowany przez media społecznościowe.

 RT @ISAKOWICZZALESK: Jutro wybory prezyd. na #Ukraina. W sondażach prowadzi - uwaga! - komik. Niezależnie kto wygra, to i rządzić będą nadal oligarchowie (czytaj: złodzieje i mafiosi), hojnie wspierani z kieszeni europejskich, w tym też polskich, podatników (D 11: 11_19_03)

 STANISŁAW MICHALKIEWICZ z kolei już ponad 3 tygodnie temu zwracał uwagę na to, że takie demonstracje jak na Ukrainie są finansowane z kieszeni oligarchów, o czym nasze media głównego nurtu oczywiście nawet słówkiem nie wspominają (D 4: 04_18_08)

4.4. OBSZAR „EKONOMIA”

Jako „ekonomia” były określane posty, które odnosiły się (można je interpretować, jako odnoszące się) do:

1. rynku pracy w Polsce,
2. finansów publicznych,
3. finansów osobistych,
4. mechanizmów ekonomicznych,

Takich postów zebrano 198 tys.

Rynek pracy

Znaczna część analizowanych postów dotyczy poziomu zarobków — obniżenia płac w Polsce — z powodu dużej liczby migrantów.

 JUŻ ZA BARDZO się u nas panoszą ! Tam dobra pensja to 500 zł to jak tu zarobi 3000 zł to wtedy

jest 1,5 gościa i uważaj bo pan Ukrainiec wchodzi do sklepu! (D 1: 01_18_05)

Migracja z Ukrainy wpływa na obniżenie poziomu płac w Polsce

 DO ABCD masz 100% racji. Pomimo że wszystko drożeje, w prywatnych firmach nie ma podwyżek a nawet są spłaszczane płace w związku z masowym najazdem Ukraińców. Taki dobrobyt nam Polakom szykują (D 3: 03_18_07)

W niektórych postach przebija się narzekanie na nierówne traktowanie Polaków i Ukraińców.

 OBOJĘTNY POLAK musi ze swoich zarobków płacić za mieszkanie, a ze Ukraińca przy takich samych zarobkach - ma płacić przedsiębiorca? Czy komuś się w głowie coś nie poprzestawiało? (D 6: 06_18_10)

Stosunek do pracowników z Ukrainy

 POLACY NIE CHCĄ pracować a Ukraińcy niemiłe widziani - ludzie zdecydowanie się jakoś gospodarka musi funkcjonować! (D 7: 07_18_11)

 W POLSKIM MIEŚCIE u fryzjera - Ukrainki, u manikiurzystki też. Szukam sprzątaczkę - wszystkie Ukrainki, opiekunki do starców i dzieci - również, Glazurnik Ukrainiec, murarze i tynkarze też. Wszyscy bezczelni i zuchwali ponad miarę, mimo że nas potrzebują. Co będzie dalej (D 8: 08_18_12)

Opinie o polityce gospodarczej rządu

Przekonanie o celowych działaniach rządu mające na celu pogorszenie warunków życia Polaków.

 DLATEGO NIEKTÓRZY wspierają sprowadzanie imigrantów z trzeciego świata, żeby pensje w Polsce stały w miejscu. o Polakach się zapomina, teraz w modzie ukraińcy i hindusi w turbanach

Dlatego nie popieram tego rządu, przecież to oni rządzą! (D 1: 01_18_05)

Ukraińcy jako zwarta grupa, „siła” na rynku pracy

 UKRAJNCY BYLIBY dobra „rezerwa amortyzacyjna” dla wzrostu bezrobocia w czasie kryzysu (ktoś coś powyżej wspomniał?) ale jak znam życie Polacy są zbyt naiwni i mikkecy aby w czasie kryzysu obcych się pozbyć pod różnymi pretekstami Niemcy czy Angole to robią (choćby obcinając socjał dla obcych co JUZ robią) ale nasi zaczęli gadać o „polskiej gościnności” i „wstydzicie na cały świat” i będa ten milion bezrobotnych Ukraińców trzymać na zasiłkach w kraju - to plus 2 miliony bezrobotnych Polaków oraz ludzie mający po 3-4 mieszkania na kredyt i zamieszki na ulicach gotowe (D 2: 02_18_06)

Próby normalizacji stosunku pracy

 RT @PISKORZ_MONIKA: „Ukraińcy mają dosyć zatrudnienia ,na czarno’. Napisał list do premiera Morawieckiego”. Czyżby niektórzy pracodawcy wykorzystywali propagandę o ,braku rąk do pracy’ by kosztem polskiego pracownika zatrudnić na czarno obcokrajowców? (D 6: 06_18_10)

Jakość pracy migrantów z Ukrainy

Przeważają opinie o bardzo dużym zaangażowaniu migrantów z Ukrainy w wykonywaną pracę, wysokim poziomie kompetencji. Są również postacie jednoznacznie krytyczne.

 JAK MNIEMAM to chodzi tu przede wszystkim o firmy budowlane. Nic dziwnego, że wołają ścigać Ukraińców i im więcej płacić skoro oni wykonują dość dobrą robotę i przede wszystkim nie chodzą pijani po budowie tym samym nie narażają na niebezpieczeństwo innych osób. Nie raz przejeżdżając przy jakichś budowach widziałem Majstrów z browarami. A potem krzyk i lament

bo jak to Ukraińcy Polakom zabierają pracę (D 4: 04_18_08)

 ZATRUDNIAŁEM POALKOW, i Ukraińców Polacy dwa razy mnie okradli zgłaszałem sprawę a policje, Ukraińcy pracowali do późnego wieczora nie było z nimi żadnych problemów (D 4: 04_18_08)

 MAM FIRMĘ BUDOWLANĄ i większość moich pracowników to Ukraińcy. Zapewniam im wszystko od wyrzucenia po nocleg, mają bardzo wysokie zarobki, dużo większe niż Polacy. Dlaczego? Bo chcą pracować!!! Polacy nie nażekajcie i weźcie się do pracy. PIS was rozpuścił. Nie obrzucajcie pracodawców, którzy dają wam chleb!!! (D 5: 05_18_09)

 SMOK WAWELSKI Ukraińcy są BEZNADZIEJNYMI pracownikami. Mentalność sowiecka+ultraszczeniowa postawa (D 6: 06_18_10)

Jakość usług

W sieci odnajdujemy wiele tekstów, w których klienci wyrażają swoje niezadowolenie z poziomu usług. W tych skargach znajdziemy wskazania na narodowość osób obsługujących, często połączone ze znajomością języka polskiego.

 NA MAILE nie odpisują, a przez tel... Brak słów, ostatnio kobieta mi rzuciła słuchawkę... U mnie to samo. Dzwonię że wypowiedzieli mi restrukturyzacje mimo terminowej wpłaty nie moja wina że u nich się zaksięgowano po czasie. I że narazie nie mam na wpłatę będę miała dopiero w XX i wpłacę to się rozłączyła bez słowa. Dostałam sms że idą do sądu po 270zł... Te ukrainki po polsku chyba nie rozumieją (D 1: 01_18_05)

System ubezpieczeń społecznych i emerytury

Elementem wskazującym na normalizację sytuacji, w której w Polsce pracuje bardzo duża grupa migrantów, jest

podejmowanie tematu ubezpieczeń społecznych w kontekście pracowników z Ukrainy.

 RT @PIKUS_POL: Należy jeszcze przypomnieć, że polski podatnik sfinansuje w całości emerytury Ukraińców przyjeżdżających do Polski zarówno za lata przepracowane w Polsce jak i na Ukrainie. Pieniądze na emerytury dla Ukraińców będą pochodziły w całości z polskich składek. Ukraina się nie dołoży (D 3: 03_18_07)

Pomoc finansowa dla Ukrainy

Tutaj również, podobnie jak w kontekście pomocy rozumianej jako działanie polityczne, przeważają wypowiedzi negatywnie traktujące działania Polski.

 UKRAIŃCY ROBIĄ by tak pozostało, a my nadal pompujemy na Ukr. kasę. Podkopywanie pozycji ekonomicznej pol.rolników na rzecz Ukrainy to dla mnie prawie zdrada stanu. (D 3: 03_18_07)

 ZA TO NASZ RESORT rolnictwa wspiera rolników na Ukrainie. Będzie im przekazywał za free sadzonki malin i bóg wi czego jeszcze. Taki tam ostatni pomysł... (D 3: 03_18_07)

 UKRAIŃCY SĄ U NAS gośćmi, to nasz kraj dajemy im prace emerytury A nasz żydowski rząd chce im dawać nawet mieszkania to niech to szmaciarze szanują bo jak nie wpierdol i z powrotem na sicz (D 4: 04_18_08)

Handel międzynarodowy

Tematyka ekonomiczna to nie tylko kontekst wewnętrzny polskiej gospodarki. Ukraina pojawia się w tekstach jako podmiot w handlu międzynarodowym, zestawiany z Polską lub innymi krajami.

 DOSKONAŁE WYNIKI odnotowują również Ukraińcy. Sprzedają więcej do ... Rosji, niż nasze orły są w stanie wysłać na cały Świat !. To jak sądzą

oddaje skalę zapaści ,a właściwiej upadku naszego potencjału exportowego i wartości wyrobów naszego przem. zbrojeniowego; Unosimy się nad dnem i to tylko dzięki udziałowi prywatnej części tego sektora gosp.:-(. (D 2: 02_18_06)

Relacje z Rosją

Zwolennicy współpracy z Rosją wypowiedzają się również w kontekście ekonomicznym.

 JESTEM PRAWYM POLAKIEM . Ale ma też swoje zdanie. No i pytanie . Czy konflikt z Rosją wychodzi nam na dobre ?.Czy ktoś obliczył ile miliardów mamy przez to w plecy ?. Czy aż tak ważna jest banderowska Ukraina by się poświęcać dla niej. Prawi zadajcie sobie te pytania (04_18_08)

Ukraina jako synonim złej sytuacji gospodarczej

 CHCĄ ZNISZCZYĆ klasę średnią .. za kilka lat będziemy jak Ukraińcy, każdy będzie zarabiał minimalną bez znaczenia jaką wykonuje pracę.. Po tem to już tylko Wenezuela.. (D 4: 04_18_08)

Posty ksenofobiczne

Również w kontekście ekonomicznym pojawiają się wypowiedzi jawnie wrogie, ksenofobiczne.

 ZAMKNAĆ GRANICE-nie zatrudniać tu żadnych ukrow (D 3: 03_18_07)

 NIE ZATRUDNIAĆ bandersynów (D 12: 12_19_04)

Inne tematy

Import węgla z Donbasu traktowany jako wspieranie Rosji w konflikcie z Ukrainą.

 POLSKA SPÓŁKA sprowadza węgiel z Dobasu, w którym rządzą rosyjscy separatyści. Pieniądze

z węgla idą na broń, z której zabijani są Ukraińcy. USA nałożyły w styczniu na tę spółkę sankcje, a co na to polskie władze? Nic. Proszę się rozejść. (D 4: 04_18_08)

Kierowcy Ubera

Usługa, w której większość pracowników stanowią migranci.

 FAKT DUŻO kierowców Ubera to Ukraina Indie itd więc czasem ciężko z komunikacją dlatego każdy sam powinien sobie wybrać jechać uberem albo taxi mimo wszystko Taksówkarze walą ostro w chu... (D 6: 06_18_10)

 JAK TAK DOBRZE jest w Uberze to dlatego w 90% pracują tam Ukraińcy, Białorusini i inni a 10% to Polacy co zatrzymany przez ITD to osoba rosyjskojęzyczna a świetność tych samochodów już dawno minęła pobrane parę lat temu w leasing jeżdżą po 2 osoby na okrągło robią po 100tyś. rocznie niewolnicza robota wszystko po to żeby było tanio i nie widziałem jeszcze w Uberze kasy fiskalnej jak tu niektórzy piszą ale niech zasuwa ją Ukraińcy a my będziemy się wozić jak paniska (D 7: 07_18_11)

4.5. OBSZAR „HISTORIA”

Jako „historia” były określane wypowiedzi, które odnosiły się (można je interpretować jako odnoszące się) do:

1. wydarzeń historycznych,
2. mitów, legend, podań,
3. instytucji funkcjonujących w przeszłości,
4. dziejów danego miejsca, społeczności.

Takich postów zebrano 165 tys.

Pomniki i kwestia upamiętnień

Trwający latami spór pomiędzy IPN polskim a ukraińskim.

 UKRAINA WYKORZYSTUJE nasze ustępstwa do kolejnych roszczeń O pracach archeologiczno-ekshumacyjnych w Hruszowicach mówi Mirosław Majkowski Pomniki UPA w Polsce nie powstaną Pomniki ku czci OUN-UPA w Polsce nie powstaną, bez względu na to, jakie są oczekiwania pewnych środowisk po stronie ukraińskiej – stwierdza prof. Krzysztof Szwaagrzyk. (D 1: 01_18_05)

Relacje ze zbrodni wołyńskiej

Historyczne wspomnienia ofiar zbrodni wołyńskiej.

 GDY USŁYSZELIŚMY krzyk Marysi Petruś, ostrzegający o napadzie, a który zbiegł się z hukiem strzałów, każdy biegł w swoją stronę, nie patrząc na innych. Ja nie wiem jakim cudem, lecz momentalnie znalazłem się w łanie żyta należącego do ukraińskiego sąsiada. Po paru godzinach, słysząc wokół strzały, wrzaski i czując cały czas dym i ogień, usłyszałem i wyczułem, że ukraińcy przeczesują łany zbóż, szukając ukrywających się tam ludzi. Nie było rady, zerwałem się i zacząłem biec w stronę drogi, przeskoczyłem ją i już razem z trzema innymi poleciałem w stronę tzw. derberki, za cmentarzem parafialnym. Były to takie małe kotlinki z dołami (D 1: 01_18_05)

 KIEDY W LESIE trwała rzeź, Ukraińcy furmanami podjeżdżali do polskich domów i zabierali wszystko, co tylko się dało zabrać. Akcja była przygotowana do tego stopnia, że ustalono, kto przyjedzie do czyjego domu i co będzie zabierał. – Z lasu uciekło kilkoro dzieci. Błąkały się, głodne i przestraszone, wracały w okolice swoich domów, zasypiały tam. A Ukraińcy z sąsiednich wiosek – którzy sami byli ojcami – szli i pałkami je zabijali

Relacje polsko-ukraińskie w 20-leciu międzywojennym

Część z tych postów to ciągle odnawianie rachunków krzywd, a część to opowiadanie o zapomnianych fragmentach historii.

 MARSZAŁEK PIŁSUDSKI wyszedł z zamachu cało. Natomiast towarzyszący mu wojewoda Grabowski odniósł dwie rany postrzałowe. Terrorystą okazał się dwudziestoletni Ukrainiec, Stepan Fedak. Śledztwo doprowadziło do aresztowania grupy jego współpracowników. Działali oni na zlecenie UWG, która w ten sposób rozpoczęła walkę z państwem polskim. Organizatorzy zamachu na Naczelnika Państwa mieli nadzieję, że owa akcja stanie się początkiem antypolskiego powstania. Ich majaczenia jednak się nie ziściły. Strzały we Lwowie nie zaktywizowały mas Rusińskich (D 1: 01_18_05)

 DLACZEGO UKRAIŃCY i Polacy nie znają dokładnie swojej i cudzej historii? Bandera miał żonę Polkę i brali ślub w Krakowie (D 1: 01_18_05)

 A U MNIE niesłychanie ciekawy dokument polsko-niemiecki. "Książę i Dybuk" to film o zapomnianym przedwojennym polskim reżyserze żydowskiego pochodzenia Michale Waszyńskim. Zrobił on wtedy ok. 40 filmów, zarówno polskich jak i żydowskich ze słynnym Dybukiem na czele. Okazuje się, że w powojennych Włoszech funkcjonował on jako książę Waszyński, obracał się w najwyższych sferach i był producentem filmowym. Wypowiadają się o nim zarówno Polacy jak i Żydzi, Włosi i Ukraińcy (tam się urodził) (D 1: 01_18_05)

 BZDURA. Parcelacja to była parcelacja majątków POLSKICH. Odbieranie ziemi POLAKOM. Żaden Rusin, może poza Cerkwią, nie miał tyle ziemi, żeby mu ją można było odebrać. Więziono ludzi za zupełnie co innego - za wspieranie komunistycznych bojówek. Odnośnie zabijania, to się z Ukraińcami przed wojną obchodzono

jak z jajkiem. Socjalne protesty ludności polskiej sanacja tłumiła bronią maszynową, a terroryści Bandery nawet nie zabito, a w momencie wybuchu wojny wręcz go wypuszczono! (D 3: 03_18_07)

 DZIAŁACZ, a potem przywódca ukraińskiego ruchu nacjonalistycznego w międzywojennej Polsce Bandera był organizatorem akcji terrorystycznych przeciwko państwu polskiemu i ZSRR, m.in. zamachów w 1933 roku na konsulat radziecki we Lwowie oraz w 1934 roku na ministra spraw wewnętrznych II RP Bronisława Pierackiego.

Historia najnowsza

 PRYPEĆ - Ukraina - miasto w którym mieszkało blisko 50 000 osób, zostało całkowicie wyludnione, po katastrofie jądrowej w Czarnobylu (1986). Ze względu na promieniowanie, miasto zostało opuszczone w bardzo krótkim czasie i do dziś nikt tu nie powrócił (D 2: 02_18_06)

Historia osobista/rodzinna

 POSZUKUJĘ powyższego Pana (pradziadek mojej żony). Z tego co wiem to był Lutnikiem (nie Lotnikiem jak inna część tej rodziny Mańczaków:) Urodził się i/lub mieszkał w Lipowcu k/ Drohobycza (Ukraina). Miał żonę Rozalię. Został najprawdopodobniej zamordowany przez Ukraińców. Jako, że Pan Skowroński należy do WTG - prosiłbym o bliższe dane (być może to on - zgadza się liczba dzieci i mniej więcej data urodzenia i śmierci) (D 2: 02_18_06)

Konieczność zwrotu majątku

 PRZYGOTUJCIE SIĘ Ukraińcy na zwroty majątków i sklepów we Lwowie i Wołyniu zgodnie z ustawą 447 przedwojenni Polscy żydzi mają prawo domagać się odszkodowań a diengów dziady nie macie więc ziemią oddacie haaaaaaaaaaaa (D 2: 02_18_06)

Relacje z Żydami, czyli relacje oparte o antysemityzm

 DZIWICIE SIĘ TEMU, że Ukraińcy nie chcą uznać swych win za #Wołyń ?Cóż nauki pobierają od najlepszych czyli Żydów. Tworzą swoją ukraińską hagę tylko nie biorą pod uwagę, iż nie dysponują takimi zasobami medialnymi etc jak ich mentorzy i nauczyciele w kreowaniu historii nieprawdy (D 3: 03_18_07)

 TO CO TEN prożydowski generał pierdzieli, niczym się nie różni od pierdzielenia reszty żydomerykańskich agentów. Z Rosji robi wroga a to Zachód jest naszym wrogiem! Jesteśmy w stanie wojny z Niemcami. Oni i UE jest nam wrogiem co widać gołym okiem. Ich działania niszczą naszą gospodarkę i armię. Chcą nam odebrać Pomorze i Śląsk! Żydole i ich poddani jankesi chcą nam odebrać resztę i założyć polin-sroliń! Ukraińcy będą robić dla kogoś, byle zapłacili. Dodatkowo Ukraina ma roszczenia do Przemyśla a sami mają NASZ Kijów! Podobnie jak Niemcy mają nasz Berlin i ziemię do Łaby, wg niektórych do (D 5: 05_18_09)

 WPŁYW ŻYDOWSKIEGO REWOLUCJONIZMU NA HISTORIĘ ŚWIATA. Stąd proces od ŻYDOBOLSZEWIZMU, który przejął w działaniu rosyjski rasizm, - do ŻYDOBANDERYZMU, który zintensyfikował militaryzację handlu wojną i pokojem. ANTYROSYJSKOŚĆ przez pryzmat uznania dla ANTYPOLSKICH, banderowskich, bandyckich korzeni?! (D 8: 08_18_12)

Elementy ustandardowanej historii

Bez ładunku emocjonalnego, bez zdecydowanego wydzźwięku.

 OSTATECZNY KSZTAŁT II Rzeczypospolita przybrała w 1922 roku w wyniku plebiscytów, powstań śląskich, powstania wielkopolskiego, wojen z Ukrainą i Rosją sowiecką oraz wcielenia do Polski Wileńszczyzny, zaznacz tam gdzie widzisz Rosję, Ukrainę, a jeśli nie widać tego na mapie, to

umieść to w położeniu pół-wsch. (dolny prawy róg) b) 1919 r (D 1: 01_18_05)

Retwitty znanych autorów

 RT @__ANDRZEJ__: 20.06.1943 W kol. Dąbrowa pow. Łuck Ukraińcy zamordowali 5 Polaków: Anielę Rudnicką z 3 jej dzieci oraz 17-letnią Wandę Stępień, którą zamordowali po dokonaniu zbiorowego gwałtu źródło: Siemaszko s. 568 (D 2: 02_18_06)

4.6. NAJPOPULARNIEJSZE TEMATY

W tegorocznym badaniu przeanalizowaliśmy zebrane teksty również pod kątem występowania bardziej szczegółowych tematów. Lista najpopularniejszych z nich przedstawia się następująco:

1. Praca — przykładowe posty:

 HINDUS bez badań sanepidowskich, Ukrainiec z kupionym prawem jazdy... Innowacja w stylu ubera. Zakład pracy chronionej dla uchodźców

 DO TEGO dochodzą Ukraińcy bez uprawnień na suwnice i manipulatory, muszący ustawiać i nosić rzeczy 30kg+, brak odpowiedniej wentylacji przy substancjach opisanych jako rakotwórcze.

 BUSINESS INSIDER PL (@BIPolska) Ukraińcy chcą pracować w Polsce dłużej niż 6 miesięcy. Rynek potrzebuje zmian

 ZATRUDNIAŁEM POALKOW, i Ukraińców Polacy dwa razy mnie okradli zgłaszałem sprawę a policje, Ukraińcy pracowali do późnego wieczora nie było z nimi żadnych problemów

 POLACY WOLĄ PRACOWAĆ za granicą, a później nam samym brakuje ludzi do pracy. Sama ostatnio szukałam pracowników do swojej firmy, nikogo nie znalazłam.. W końcu zdecydowałam się na ofertę <https://bisar.pl>, którzy specjalizują się w zatrudnieniu obcokrajowców. Teraz pracują

u mnie Ukraińcy i jestem z nich bardzo zadowolona, są rzetelni i sumienni

 3 MLN POLAKÓW ze względów ekonomicznych wyjechało z kraju pracować na zachodzie. Ukraińcy u siebie pensję mają do 1 tyś. Ty się dziwisz, że jadą do nas pracować?

 W POLSKIM MIEŚCIE u fryzjera - Ukrainki, u manikiurzystki też. Szukam sprzątaczkę - wszystkie Ukrainki, opiekunki do starców i dzieci - również, Glazurnik Ukrainiec, murarze i tynkarze też. Wszyscy bezzcelni i zuchwali ponad miarę, mimo że nas potrzebują. Co będzie dalej?

 I STWORZENIE WARUNKÓW dla obcokrajowców do PRACY i osiedlenia się w Polsce? @Space-Cadet: Do pracy? Ukraińcy też mieli pracować, a już dyktują warunki. Kwestią czasu jest to kiedy Hindusi i inni niebiali zaczną terroryzować społeczeństwo

STRAJKUJ. Ukraina tylko czeka aby wskoczyć na Twoje miejsce.

2. Migracje

 TAK IM ZALEŻY na Ukrainie zachodniej to niech tam siedzą a nie przyjeżdżają do nas

 POLACY z tamtych terenów mają problemy z powrotem do ojczyzny, kieruje się ich na kurs języka, ale Ukraińcy bez problemów wjeżdżają do Polski, dostają z miejsca Kartę Polaka i prawo pracy w Polsce, ich studenci dostają akademiki i 1000 zł kieszonkowego i żadnych kursów językowych nie muszą kończyć. O co tu chodzi? To jakaś kpina?

 RZĄD @pisorgpl buduje w Polsce raj Ukraińcom na koszt Polaków. Imigranci i Ukraińcy otrzymują gwarancje zatrudnienia, opłacone mieszkanie, dojazd do pracy, refundację posiłków, niektórzy otrzymują 500+. Polacy za wszystko muszą sami płacić. To rasizm!

 UKRAIŃCY są u nas gośćmi, to nasz kraj dajemy im prace emerytury A nasz żydowski rząd chce im dawać nawet mieszkania to niech to szmaciarze szanują bo jak nie wpierdol i z powrotem nas sicz

 RACZEJ W USA lobby ukraińskie nie liczy się tak jak w Kanadzie. Niestety polonia nie ma nic do powiedzenia w żadnym z tych krajów. Ukraińcy w porównaniu z Polakami w USA czy Kanadzie są świetnie zorganizowani, wszyscy są murem za UPA. My skłoceni, zrycy się między sobą i kablujący się nawzajem byleby tylko zaszkodzić swojemu Polskiemu koledze czy sąsiadowi

 IMIGRACJA to nie taka zła rzecz jeśli się nad nią panuje. Co do Biedronia? Jeśli prawda co piszesz? To miałam go za nieco mądrzejszego - w przypadku opieki nad seniorami ważne są - fachowość i komunikatywność. O ile powiedzmy osobie przeszkolonej pod względem medycznym i psychologicznym znajdziesz to już z komunikatywnością różnie bywa - powiedzmy Ukrainiec czy Białorusin jeszcze się jakos dogada to w przypadku „zaimportowanego” skosnookiego z odległej Azji? Czarno to widzę. Tym bardziej, że starsi ludzie zwykle zachowują się konserwatywnie i źle znoszą zderzenie kultur

3. Wojna z Rosją

 JAK NIENAWIDZISZ Rosji „odważniaku”, to biegiem do Donbasu bądź do Syrii i tam wykaż się swoją „odwagą”, bo dekowanie się w Polsce to pokaz tchórzostwa, a nie odwagi. Ale czego się spodziewać po nacji, która oddała Krym bez jednego wystrzału?

 UKRAINA: Tak ciężkich starć w Donbasie nie było od co najmniej pół roku. Kreml zdecydował o eskalacji walk: niemal codziennie ofiary, także cywilne, regularne naruszanie zawieszona broni przez rosyjskie siły proxy okupujące terytorium UA

 ZOBACZYMY - powiedział Trump dziennikarzom, gdy usłyszał pytanie, czy Stany Zjednoczone zaakceptują roszczenia terytorialne Rosji do Półwyspu Krymskiego, który Ukraina utraciła w 2014 roku. REKLAMA Prezydent USA stwierdził, że będzie to jeden z tematów jego spotkania z Władimirem Putinem, które zaplanowano na 16 lipca w Helsinkach. - Będziemy rozmawiać o Ukrainie, będziemy rozmawiać o Syrii, będziemy rozmawiać o wyborach i nie chcemy, żeby ktoś manipulował wyborami - oznajmił Trump. Za aneksję Krymu obwinił jednocześnie swojego poprzednika, Baracka Obamę

 TAKA PROPAGANDA jak te fotografie. Same sukcesy armii Ukrainy. Tylko jak na razie to Ukraina straciła Krym i Donbas. A Rosja tak naprawdę jeszcze nie ruszyła. Inaczej już dawno byłoby pozamiatane. I po Ukrainie. Góra 10-14 dni.

 UKRAIŃCY nie mieli swoich „partyzantów”, za to mieli zielonych ludzików, którzy kupili mundur i broń w najbliższym sklepie dla myśliwych (tako rzecze Putin). I Krymu w UA już nie ma. Nowoczesna technologia wojenna to nie wszystko...

 POWODEM nadzwyczaj niebezpiecznego konfliktu, do którego doszło między Rosją i Ukrainą w Cieśninie Kerczeńskiej, jest budowa bazy ukraińskiej marynarki wojennej w Berdiańsku, nad Morzem Azowskim - ocenia znany rosyjski ekspert wojskowy Paweł Felgenhauer. Na łamach wtorkowego wydania niezależnej „Nowej Gazety” Felgenhauer przypomina, że Ukraina w celu ochrony swej bazy tworzonej w Berdiańsku przerzuca tam kutry wojskowe budowane w Mikołajowie

4. UPA/Bandera

 DLACZEGO UKRAIŃCY i Polacy nie znają dokładnie swojej i cudzej historii? Bandera miał żonę Polskę i brali ślub w Krakowie

 ANTYUPA! Życzą UPAdlinie wszystkiego najgorszego, w tym utraty Krymu, Donbasu i jeszcze więcej.

 W 1939 ROKU na Wołyniu istniały antypolskie grupy, w skład których wchodziłi Ukraińcy. Po ataku ZSRR na Polskę 17 września wymierzone przeciw Polakom akcje zaczęły się nasilać, a ich liczba i rozmiary wzrosły jeszcze po wybuchu wojny między Niemcami a ZSRR i zajęciu dawnych Kresów Rzeczypospolitej przez III Rzeszę w 1941 roku. Jesienią 1942 roku swoją działalność rozpoczęła Ukraińska Powstańcza Armia (UPA) – formacja zbrojna walcząca o niepodległość Ukrainy. Celem jej ataków od początku stali się mieszkający na Wołyniu Polacy. UPA wraz z OUN (Organizacją Ukraińskich Nacjonalistów) są współodpowiedzialne za mordowanie polskiej ludności cywilnej. Koncentracja działań antypolskich miała miejsce latem 1943 roku. Nacjoniści ukraińscy przekonywali, że nadszedł odpowiedni moment dla wywalczenia niepodległej Ukrainy, ale główną przeszkodą są Polacy i dopóki choć jeden będzie żył na ukraińskiej ziemi, to nie uda się zdobyć samodzielnego państwa

 ZERO POMOCY zwyrodnialcom z UPA, albo „rząd” polski wyleci z Wiejskiej w 5 minut.

 @KATARZYNA_TS: Ukraińcy tworzą listę proskrypcyjną Polaków, którzy krytykują banderyzm i mówią o ludobójstwie na Wołyniu. Na liście są @RobertWinnicki @MateuszMarzoch @pkukiz, Smarzewski i Srokowski-autor książki, na podstawie której nakręcono „Wołyń”. Co na to @MSZ_RP?

 VIVA UKRAINA! dużo BANDEROWCÓW w ostatnim czasie przyjechało do Kielc?

 A JA TWOJE podwójne standardy, parchate plucie na Polskę będę obnażała na tym forum cały czas. Ty lepiej oceń sam siebie, jak patrzysz na Polaków jako naród, a nie bredzisz że niby inni cała ukraińską społeczność wrzucają do jednego worka i twierdzą, że każdy Ukrainiec to banderowiec

itp, itd...Widzieć i wiedzieć że tam się odradza kult Bandery, że ulice są nazywane jego imieniem, że odbywają się marsze ku jego czci, że to dla wielu bohater, nie oznacza że z automatu każdy jest utożsamiany z tym kultem i że go popiera. Ale tylko kretyn tego nie widzi i udaje że nic się nie dzieje i można czekać z założonymi rękoma aby to kwitło dalej, bo to nic dobrego dla ludzi nie przyniesie. Już wielokrotnie miało miejsce odgrazanie się Polsce i Polakom ze środowisk dla których Bandera to pozytywna postać

5. Motoryzacja/ruch drogowy

 MARCIN SUŁKOWSKI (@Sullkowski) W minioną niedzielę na A2 W okolicach #Łódź do rowu fiknął autobus z 26 Ukraińcami. Rannych nie było. Strażacy ulokowali pasażerów w centrum sterowania ruchem, a koło gospodyń wiejskich w kilka minut zorganizowało herbatę i kanapki. #Ukraina #Polska Można po ludzku

 ILE TYCH LIMUZYN rozjebali??jakaś masakra tam Ukraińcy są kierowcami??oczywiście na rv1 tv2 cisza albo wina cinkueczeno ■■beata brawo

 ZNACZY, że jak chcesz kupić Teslę, to trzeba poszukać jakiegoś niemieckiego „znajomka”, który zarejestruje auto na siebie. Tak jak robią Ukraińcy rejestrując auta w Polsce, żeby nie płacić u siebie wysokich podatków. Wtedy problem zniknie...

 LT KIEROWCA ukrainiec nie ma obywatelstwa Polskiego wiec krotka odp. nie zmienia to faktu ze wowa dobrze wycial w slupa pijany , ciekawe co by bylo jak by kogos zabil np dziecko czy byscie go bronili. Nie widze tu nic na jego usprawiedliwienie cala kara to wraz za malo co zrobil i co mogl zrobic jak by okazalo sie ze nic nie pil a tu cos znowu to nie jest jego pierwszy wyczyn szoszon powinien zostac u siebie

 SZANOWNI PAŃSTWO, Autor powinien nieco zmodyfikować tytuł artykułu. Zamiast „Pijany Ukrainiec wjechał na chodnik”, powinno być

„Pijany kierowca narodowości ukraińskiej wjechał na chodnik”. Trzeba potępić pijanych na drodze, ale proszę o zachowanie szacunku dla narodowości !!! Większość pijanych kierowców, to niestety Polacy. Dziennikarz nie powinien popełniać takiego faux-pas. Pozdrawiam

6. Seksualność

 QUEENB Jakoś inaczej to widzę, kiedy historia brzmi jak Twoja - do niczego nieprzymuszona kobieta, po której splywa jak po kaczce (w sensie emocjonalnym xD). Co innego te tirówki przy drodze, które codziennie zbiera jakiś Ukrainiec. Jakoś mi ich żal, bo z biedy i braku możliwości, a czasem z przymusu, weszły w te środowisko, a po jakimś czasie nie potrafią żyć inaczej. W sumie masz szczęście, że żaden klient nie próbował zrobić czegokolwiek wbrew Tobie. Może dlatego odnosisz się tak entuzjastycznie. Mnie mrożą te historie o zamordowanych prostytutkach

 UKROMEDIA o tym co sobie oglądają parlamentarzyści podczas obrad ukraińskiego parlamentu, czyli deputowany Andrij Denisenko, był „lider” tzw. Prawego Sektora w Dnieprze został przyłapany na oglądaniu „hard porno”...

 ZAUWAŻ, że mnóstwo Polek znajduje sobie mężów wśród mężczyzn z zachodniej Europy - bo Polki generalnie uchodzą za ładne, bardziej niż kobiety z zachodu oddane wartościom rodzinnym, ciepłe. itp. Natomiast Polacy biorą sobie za żony kobiety ze wschodu, np. Ukrainki. Bo im jest łatwiej zaimponować. Dlaczego głównie Ukrainkom imponują, a nie Niemkom, Francuzkom czy Angielkom? Sam sobie odpowiedz na to pytanie

 A ZA SEKS z nieletnią Ukrainką czołowemu działaczowi pis z Podkarpacia co grozi? ■

 NIE WIDZIAŁEM portalu uwodzicielek. Bo chyba nie Wizaż zresztą typiary stamtąd to jest jakaś porażka. Niby jest ta cała Szlęzak którą można jakoś porównać z PUAmi, ale też nie jest to szczere w 100% Facet jest łowcą i tego nie ukrywa Np.

ryczący na pół sali koks na siłowni, który rozmawia z wszystkimi niuniami (nieważne czy to trenerka, ćwicząca, recepcjonistka czy sprzątająca Ukrainka) to zjawisko powszechne. I niczego tu

nie ukrywa, wszystko wygląda prawdziwie i jasno. W drugą stronę tego raczej nie widuję. Stąd nie napisałem o tym dwustronnie uwzględniając mężczyzn - bo my tu jesteśmy i o tym wiemy

ZESTAWIENIE DANYCH ILOŚCIOWYCH Z PIERWSZEJ I DRUGIEJ FALI BADANIA

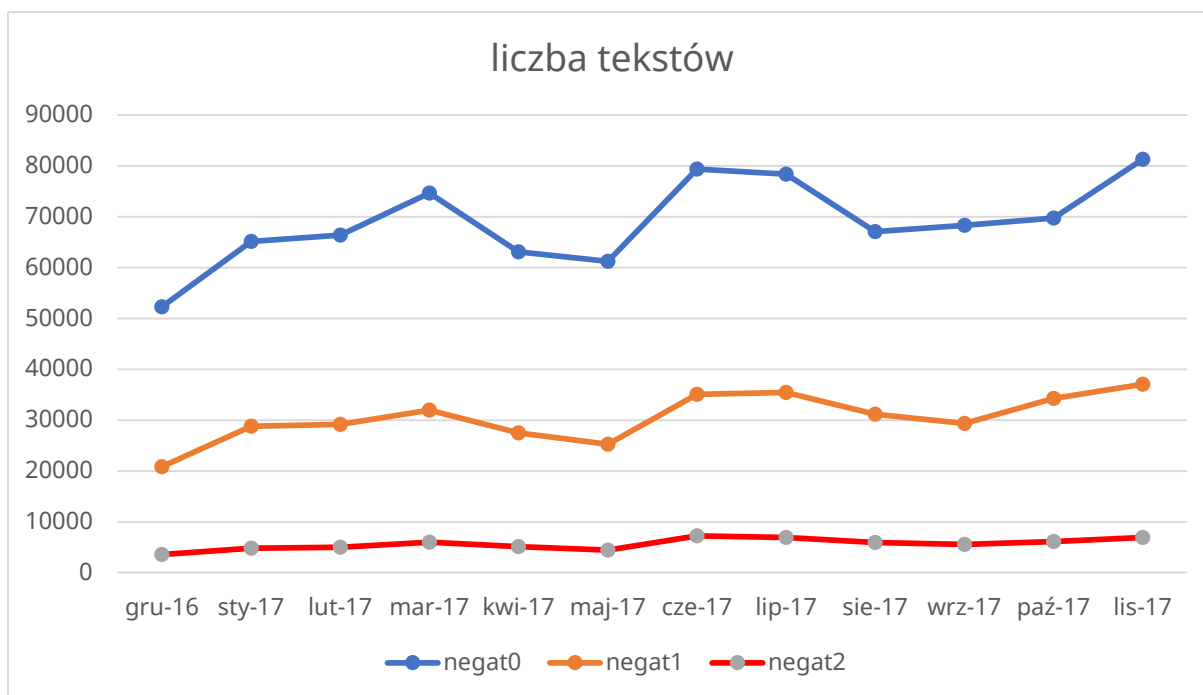
obszar tematyczny	liczba tekstów	odsetek tekstów negatywnych
polityka	480 680	32,7%
ekonomia	204 661	22,6%
społeczeństwo	230 356	39,0%
historia	258 269	48,1%
sport	45 481	9,4%
militaria	10 437	33,3%
inne	9 007	30,2%
sztuka	5 540	18,0%
media	7 019	36,4%
środowisko naturalne	2 767	19,4%
edukacja	2 885	23,1%
prawo	2 479	25,9%
religia	724	23,1%
nauka	496	20,2%

Tabela nr 5. Liczba tekstów w poszczególnych obszarach wraz z odsetkiem tekstów negatywnych; stan na 2018 r.

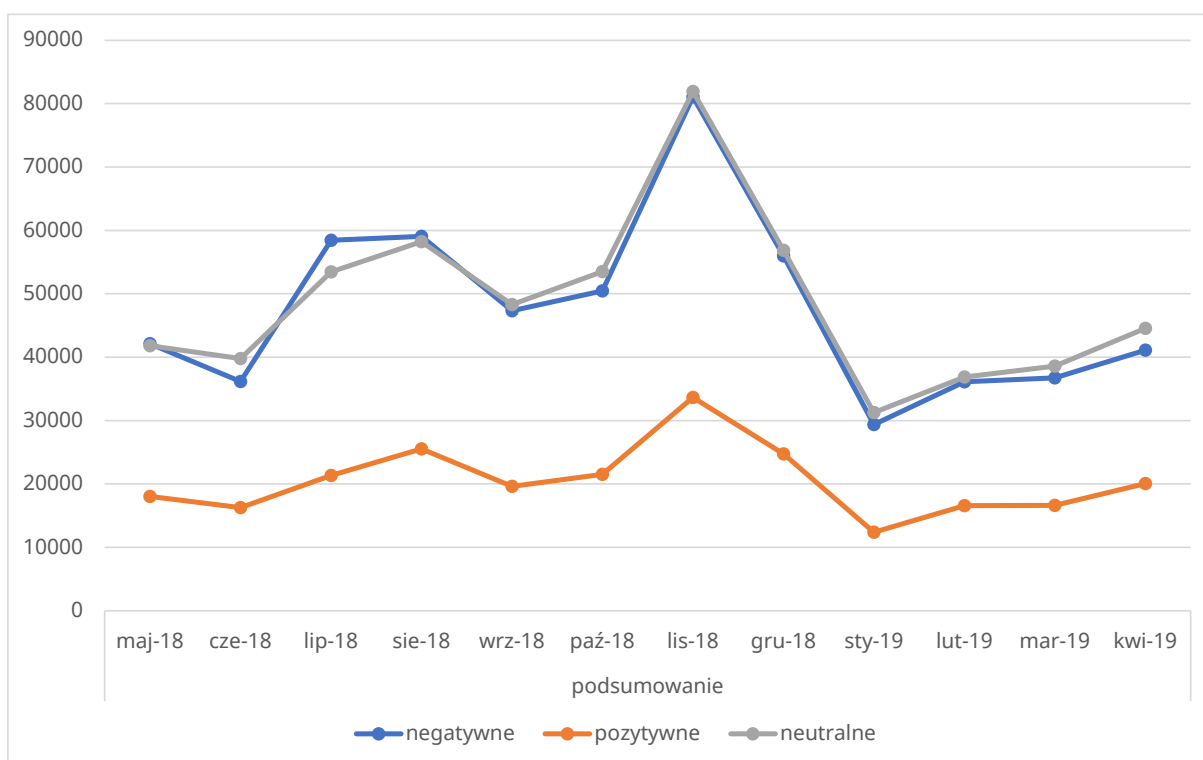
obszar	liczba tekstów	odsetek negatywnych
ekonomia	197 876	37,0%
historia	165 501	43,5%
inne	308 573	36,4%
polityka	385 485	37,2%
społeczeństwo	392 042	44,1%

Tabela nr 6. Liczba tekstów w poszczególnych obszarach wraz z odsetkiem tekstów negatywnych; stan na 2019 r.

Wykres nr 6. Liczba tekstów w poszczególnych miesiącach; stan na 2018 r. (negat0 jest sumą tekstów pozytywnych i neutralnych)

Wykres nr 7. Liczba tekstów w poszczególnych miesiącach; stan na 2019 r.

BIBLIOGRAFIA

Berger, A., (1991). *Media Research Techniques*. Newbury Park, CA: Sage.

CBOS, (2019) *Stosunek do innych narodów*, Komunikat z badań nr 17/2019.

Hastie, T.J., Tibshirani, R.J., Friedman, J.H., (2013). *The elements of statistical learning: data mining, inference, and prediction. Springer series in statistics*, Springer, New York.

Joulin, A., Grave, E., Bojanowski, P., Mikolov, T.. (2016). *Bag of tricks for efficient text classification*. arXiv preprint arXiv:1607.01759.

Kocoń, J., Gawor M. (2019). *Evaluating KGR10 Polish word embeddings in the recognition of temporal expressions using BiLSTM-CRF*, arXiv:1904.04055.

Mikolov, T., Sutskever, I., Chen, K., Corrado, G., Dean, J. (2013). *Distributed Representations of Words and Phrases and their Compositionality*. Advances in Neural Information Processing Systems. 26.

Troszyński, M., Wawer, A., 2017. *Czy komputer rozpozna hejtera? Wykorzystanie uczenia maszynowego (ML) w jakościowej analizie danych*. Przegląd Socjologii Jakościowej 13.

Troszyński M. (2018). *Ukraina i Ukraińcy w polskim dyskursie internetowym. Analiza jakościowo-ilościowa tekstów zamieszczanych w mediach społecznościowych*, Warszawa: Związek Ukraińców w Polsce.

Urząd do spraw Cudzoziemców (2019). *Raport na temat obywateli Ukrainy*, dostęp elektroniczny <https://migracje.gov.pl/statystyki/zakres/polska/typ/dokumenty/widok/tabele/rok/2019/kraj/UA/> (25.05.2019).

Załączniki

Fredropol
powiat przemyski
województwo podkarpackie

Zniszczone nagrobki
na dawnym cmentarzu
greckokatolickim

17 kwietnia 2019 r.

Ogłoszenie wyroku w sprawie
zakłócenia procesji religijnej Kościoła
greckokatolickiego w Przemyślu
w 2016 r.

MONASTERZ

Legalne upamiętnienie w nieistniejącej wsi Monasterz (gmina Horyniec-Zdrój, powiat lubaczowski, woj. podkarpackie) zniszczone w czerwcu 2015 r. Do dnia dzisiejszego nieodnowione.

Gazeta Wrocławskie Wiadomości

Napad na bank we Wrocławiu. Obława na Ukraińców

JJ • 18 stycznia • Zaktualizowano 19 stycznia, 08:51

Jarosław Jakubczak

Napad na oddział Millennium Bank przy Żmigrodzkiej przy skrzyżowaniu z Zawalną we Wrocławiu. Około godziny 10 do banku wbiegło dwóch mężczyzn, sterroryzowali pracowników strasząc ich bronią, zabrali pieniądze i uciekli. - Sądząc po akcencie, byli to Ukraińcy - opowiadają nam pracownicy banku. Nie wiadomo jeszcze, ile pieniędzy udało im się ukraść.

ŁÓDŹ

Wzrost 8.026.2019 Strona jest wydana papierośnie

8-16.06.2019

www.festiwalpokaju.pl

Wiadomości Eurowybory Magazyn Łódź Kultura Biznes Łódź Inwestycje Sport Komunikacja Co Jest Grano 24 Kontakt Miasta

Wiadomości Łódź

Polacy brutalnie pobili Polaków, bo myśleli, że to Ukraińcy

Elżbieta Roguska 15 maja 2015 | 18:28

Alta sądowa (fot. Arkadiusz Wojasiewicz / Agencja Gazeta)

Na co chcesz. Za darmo. Bez prowizji.

Billboardy o ukraińskim ludobójstwie na Polakach

Obserwuj Wzrost Świat Klasyfikacja

Zebrało 11 416 zł

z kwoty 11 500 zł

99%

WPLAĆ

Pomóż udostępniając zrzutkę!

FACEBOOK

TWITTER

1 797

udostępnień

Opis Aktualności Komentarze 22 Wpłacili 180

Indywidualny numer konta tej zrzutki: 89 1750 1312 6889 2300 7320 7449

Adresat: zrzutka. PL tytuł płatności: wpłata na billboardy

Celem zrzutki jest zebranie funduszy na powstanie billboardów (wydruk, montaż, miesiąc wynajmu - oadździernik b.r.) na temat ukraińskiego ludobójstwa na ludności polskiej na kresach pd-wsch II RP

SAHRYŃ
gmina Werbkowice, powiat hrubieszowski,
woj. lubelskie

Uroczystości 8 lipca 2018 r. pod pomnikiem ofiar
pacyfikacji wsi z udziałem prezydenta Ukrainy
Petra Poroszenki, delegacji z Polski i Ukrainy

Performance „Materiał Dowodowy”

Przemyśl,
8 listopada 2018

<https://vimeo.com/300056628>

Performance „Materiał Dowodowy”

Lublin, 10 listopada
2018

Performance „Materiał
Dowodowy”

Mołodycz,
9 listopada 2018

Szczecin

Antyukraińskie napisy na budynku, w którym mieszkają pracownicy z Ukrainy

Warszawa

Plakat przeciwko
zatrudnianiu
pracowników
z Ukrainy

Lądek Zdrój

Szablon z antyukraińskim
napisem na banerze

Przemysł

Baner internetowy rozsyłany w czasie kampanii wyborczej do samorządów

Jakubiak: po co szczepionki,
skoro. w Polsce nie ma
epidemii

Arłukowicz: po to, żeby nie było

Jakubiak: do Polski przyjeżdżają
miliony niezaszczepionych
Ukraińców i nikt z nas nie choruje

Arłukowicz: bo jesteśmy
zaszczepieni.

Wymiana zdań pomiędzy politykami polskimi na Twitterze

РАЗОМ ЗБУДУВАЛИ, РАЗОМ ВІДБУДУЙМО!

УКРАЇНСЬКИЙ

НАРОДНИЙ

ДДМ

ПОЛЬЩА, ПЕРЕМІШЛЬ, ВУЛ. КОСТЮШКА, 5